

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 15. OKTOBRA 1981

ŠTEVILKA: 40 • LETO: XXX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

ŽIVAHNA INOVACIJSKA DEJAVNOST V PRETEKLEM MESECU

V mesecu septembru so odbori za gospodarstvo v TOZD in delovnih skupnostih na sedmih sejah obravnavali 20 v proizvodnjo uvedenih tehničnih izboljšav in jih pozitivno ocenili in odobrili, en predlog pa zavrnili. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 3.671.448,00 din, zato je 39 avtorjev prejelo 299.652,00 din posebnih nadomestil ali 8,16 % od ugotovljenih prihrankov.

TOZD JEKLARNA

Avtorju Branku Skrlcu iz TOZD Vzdrževanje je bilo za uvedbo spremembe in zamenjave lokacije mejnih stikal na pristajalnih žerjavih za pogon igle odobreno enkratno posebno nadomestilo. S to spremembo se je močno izboljšalo prvotno stanje, predvsem se je povečala stopnja varnosti delovanja žerjava zaradi brezhibnega delovanja teh stikal.

Avtorju Miranu Šulerju s sodelavci je bilo za uvedbo novega načina odpiranja zakladalne košare odobreno tretje posebno nadomestilo. Pri starem načinu odpiranja košare so se zaradi poševnega dvigovanja pogosto trgale žične vrvi, ki jih je bilo treba zamenjati. Preskrbovanje električnih peči z vložkom je v elektrojeklarni zelo ozko grlo, zato se vozovi z zakladalnimi košarami takoj odvažajo od peči in priprav-

ljene – naložene dovažajo v halo tik pred zakladanjem v peč. S takšnim načinom dela zakladalna košara kratak čas čaka pred električno pečjo, medtem pa se mora zamenjati

žična vrv. V večini primerov je bil ta čas prekinitev za odstranitev okvare. Nova izvedba z verigo in posebnim jarmom pa omogoča odpiranje zakladalne košare in stresanje vložka v električno peč ravno in brez zastojev.

Avtorjem Jožu Hudolinu, Jožu Rožiču in Bernardu Olipu je bilo za novo izboljšano izvedbo hladilnih

(Nadaljevanje na 3. strani)

ZA EN MESEC PRELOŽEN PROBLEM ELEKTROD

V zadnji številki našega glasila smo poročali, da je izredno kritično stanje glede uvoženih grafitnih elektrod, ker smo izčrpali vse rezerve in je bila nevarnost, da obstanejo električne peči, zaprte pa so bile vse uvozne možnosti.

Naj pri tem še enkrat poudarimo, da je vzrok za to v našem lastnem zaostanku za izvoznimi obveznostmi in neizpolnjevanju samoupravnega dogovora o zakonskem združevanju deviznih sredstev s strani kupcev naših izdelkov. S posebnimi naporii poslovnega odbora Železarne in

strokovnih služb ter na posebno intervencijo smo uspeli dobiti 100 ton grafitnih elektrod, kar približno pokriva enomesečno porabo. Če v tem času ne bomo rešili tega vprašanja, oziroma si pridobili dovolj deviznih sredstev, nadaljnji uvoz ne bo več možen in nam grozi ustavitev obeh električnih peči in seveda s tem celotne proizvodnje.

Kakor smo že poročali, smo v devetih mesecih na konvertibilnem tržišču realizirali le 69,4 % plana, to pa seveda pomeni naše velike obveznosti v preostalih dveh mesecih in pol. To vsekakor pomeni optimalne napore pri pridobivanju ustreznih naročil za izvoz in napore delavcev v proizvodnji, da z odgovornim in vestnim delom te sprejete obveze tudi realizirajo. Sicer nam res grozi najhujše.

V mesecu oktobru Železarna skupno načrtuje, da bo na konvertibilno področje izvozila 9.920 ton izdelkov v vrednosti tri mio. dolarjev. To je izredno visoka obveza, ki bo, mimogrede rečeno, prizadela tudi kupce doma, kar pa je, kot že rečeno,

(Nadaljevanje na 2. strani)

PRODAJA ZAOSTAJA ZA NAČRTI

V mesecu septembru smo s 35.043 ton prodanih izdelkov dosegli le 94,6 % načrtovane količine in s tem ustvarili 1.030,2 milij. din osnovne realizacije, kar je 37,2 milij. din ali 3,5 % manj, kot smo načrtovali. Osnovna realizacija se je v septembru povečala še za 5,2 milij. din zaradi realizacije stranske dejavnosti energetike, za 1,5 milij. din zaradi realizacije ostalih storitev TOZD in 16,6 milij. din zaradi ostale realizacije, tako da znaša skupna zunanja realizacija 1.053,5 milij. din ali 96,6 % načrtovane višine. Izračun agregatnih indeksov nam je pokazal, da je zaostanku za planirano realizacijo krivo le nedoseganje planirane količine, saj smo planirani asortiment dosegli, planirano prodajno ceno pa presegli za 2 %.

Pregled prodaje po posameznih TOZD nam kaže, da so planirano

količino in vrednost presegli le v treh TOZD, in sicer v Valjarni debele pločevine, Hladni valjarni Jesenice in Profilarni, medtem ko v vseh ostalih TOZD za načrti zaostajajo.

(Nadaljevanje na 7. strani)

VSAK ODSOTOK IZBOLJŠAN IZPLEN POMENI VEČ DOMAČEGA POLIZDELKA

Komisija za nadzor in spremljanje izplenov za mesec september navaja, da je bil pri valjanju jekla iz SM jeklarne v valjarni bluming dosežen izplen 81,7 %, s čimer je za programiranim zaostal za 1,7 %, medtem ko je v primerjavi z mesecem avgustom za 0,1 % večji. Komisija ugotavlja, da je zelo ugodno, ker izplen postopoma narašča, kajti to pomeni tudi več domačega polizdelka. Še naprej pa si bodo morali vsi, ki neposredno vplivajo na izplen, prizadevati, da bi bil zaostanek za programiranimi izpleni čim manjši, ali da ga celo odpravijo.

Pri valjanju jekla iz elektrojeklarne v valjarni bluming je bil dosežen izplen 79,4 % in zaostaja za programiranim le 0,1 %. V primerjavi z mesecem avgustom je izplen boljši za 1,6 %, s čimer smo pridobili 95 ton več jekla oziroma polizdelka za nadaljnjo predelavo in s tem tudi ustrezno večji dohodek.

Pri valjanju domačega vložka v valjarni štekel je bil dosežen izplen 77,5 %, kar je odstotek pod programiranim, pri skupnem vložku pa 80,6 %, medtem ko je programiran 81,8 %. Razlika 1,3 % je nastala zaradi večjega odpadka pri glavah blokov in povečanja valjarskih napak.

POPREČNI OSEBNI DOHODKI V SEPTEMBRU ZA 0,4 % VIŠJI

Proizvodne temeljne organizacije naše železarne so v mesecu septembru dosegle 122.951,7 ton skupne proizvodnje, to je 92,7 % v odnosu na družbeni plan in 97,8 % v odnosu na mesečni program. V tem mesecu so nastopale določene težave zaradi pomanjkanja grafitnih elektrod, ki so nujno potrebne za izdelavo najkvalitetnejših jekel v elektro-pečeh. Zaradi izpada najkvalitetnejših jekel je treba spreminjati tudi kvalitetni program v manj kvalitetnega, kar pa pomeni tudi manj dohodka.

Poprečni osebni dohodki so v Železarni v septembru za 0,4 % višje od predhodnega meseca. Na povečanje osebnega dohodka je vplivala le dolžina delovnega časa. Število ur na zaposlenega se je namreč v mesecu septembru povečalo za 2,9 ur na zaposlenega, ker je redno število pla-

čanih ur v septembru 184, dočim je bilo v avgustu le 176 ur.

Poprečni odstotek učinkaja je za 0,38 % nižji od predhodnega meseca, odstotek stimulacije za rast produktivnosti pa je za 0,46 odstotnih točk nižji od avgustovskega. Nižja učinkaj (Nadaljevanje na 7. strani)

SKUPNA IN GOTOVA PROIZVODNJA V SEPTEMBRU

V septembru smo operativni mesečni program dosegli pri skupni proizvodnji s 96,1 % in pri gotovi proizvodnji s 100,3 %, v odnosu na družbeni plan pa 92,7 oziroma 98,2 %. Po posameznih TOZD pa je bilo stanje naslednje:

TOZD PLAVŽ

Oba plavža sta v septembru obratovala dobro in so za 2,3 % presegli načrtovano količino grodlja. Specifična poraba koksja je bila v plavžu št. 2 enaka načrtovani, v plavžu št. 1 pa je bila zaradi slabega stanja ognjestalne obzidave višja, vendar tudi nižja, kot je predvideval gospodarski načrt.

TOZD JEKLARNA

Tako martinarna kakor tudi elektro jeklarne sta precej zaostali za načrtovano količino surovega jekla.

Glavni vzrok za nižjo proizvodnjo je bilo občasno obratovanje s štirimi SM pečmi zaradi odsotnosti delavcev, medtem ko je zaradi okvare na SM peči 07 martinarna obratovala tri dni celo s tremi SM pečmi.

V elektro jeklarni je bil glavni vzrok nižje proizvodnje odpis jekla zaradi slabše kvalitete in nekaterih zastojev.

Izpolnjevanje proizvodnega programa je bilo v septembru v primerjavi z avgustom v obeh jeklarnah boljše. Martinarna je dosegla 95,1 % (avgusta 89,7 %) in elektro (Nadaljevanje na 6. strani)

Samoupravne pravice in položaj delovnih ljudi in občanov ter enakopravnost narodov so osnova in okvir za delovanje državnih organov. Zato se v razmerah samoupravljanja spreminjata položaj in vloga države in njenih organov. Z delegatskimi skupčinami in čedalje širšo prakso, da se posamezna vprašanja, ki so bila doslej urejena z zakoni, čedalje bolj rešuje s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori delovnih ljudi oziroma njihovih samoupravnih skupnosti, se uresničuje tisto, kar imenujemo odmiranje države. Tam, kjer je potreben sklep državnih organov – to pa je še vedno in bo še dolgo nujno pri urejanju splošnih delovnih in življenjskih razmer – je takšen sklep v bistvu izraz potreb in interesov združenega dela in družbe v celoti. Tako postaja država instrument v rokah delovnih ljudi pri uresničevanju socialističnih samoupravnih odnosov.

Organi državne uprave in zlasti izvršni organi morajo biti ne le pod neposrednim vplivom in kontrolo delegatskih skupčin – kakor je to določeno z ustavo – temveč se morajo bolj kot doslej odpreti tudi za neposreden demokratični vpliv in kontrolo delovnih ljudi in občanov ter njihovih družbenih in političnih organizacij. To najbolje preprečuje njihovo birokratiziranje. To pa hkrati pomeni, da morajo ti organi pri reševanju tekočih vprašanj sami sprejemati nujne ukrepe za odpravljanje pojavov administrativno-birokratskega odnosa do občana.

Tovariš Tito na XI. kongresu ZKJ

Sodelavci – vzdrževalci pri remontu v valjarni bluming štekel (Foto S. Kokalj)

SLABOSTI, S KATERIMI SE SEDAJ SPOPRIJEMAMO, SO PREDVSEM POSLEDICA NEIZVRŠEVANJA DOGOVORJENEGA

Ta čas, ko se že intenzivno pripravljamo na XII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije in IX. kongres Zveze komunistov Slovenije, se hkrati soočamo z vsem tistim, o čemer smo se v zadnjih letih dogovorili, da bi naš socialistični samoupravni razvoj potekal v okvirih dogovorjenega in z ustavo in zakonom o združenem delu opredeljenega. Soočanje z vsem tem pa nam brez posebnih poglobljenih analiz in ocen pokaže, da so sedanjí zelo zaostreni gospodarski tokovi predvsem posledica neizvrševanja dogovorjenega, poleg seveda težkih mednarodnih razmer, katerih vpliv na naš razvoj pa bi z našo doslednostjo in odgovornostjo pomembno zmanjšali. Zato ni slučaj, da danes na slehernem koraku poudarjamo osebno in kolektivno odgovornost, zavzetost in doslednost pri uresničevanju dogovorjenega.

Če se v tem razmišljanju vrnemo deset let nazaj v leto 1971, leto drugega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije in sprejema znanih delavskih ustavnih dopolnil, potem bomo lahko spoznali, da smo številne naloge in opredelitve, ki jih poudarjamo danes pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije, z veliko resnostjo in odločnostjo poudarjali že takrat. Naj pomembnejše navedemo: nasprotja in neskladnosti med povečanimi proizvodnimi silami in samoupravljalsko zavestjo po eni ter sedanjimi okviri družbenopolitičnega in gospodarskega sistema po drugi strani; krepitev samoupravljanja in vloge delavskega razreda; zboljševanje socialnega položaja delavcev, posebno tistih z nizkimi osebnimi dohodki; neekonomičnost naložb, razpisno tratenje sredstev za številne neproduktivne namene, kot so pretirana režija in reprezentacija, razne oblike korupcije, potovanja po deželi in tujini brez ustreznega učinka; uvoz usklajati z izvozom; splošna poraba ne sme segati prek dejanskih možnosti; preprečevati, da bi s poviševanjem cen v gospodarstvu zakrivali svoje slabosti ali si prillašali sadove tujega dela; integracije in medsebojno poslovno povezovanje, racionalno gospodarjenje v okviru enotnega jugoslovanskega trga; vlogo bank in zunanje ter notranje trgovine prilagoditi samoupravnim razmerjem.

Tovariš Tito je na omenjenem kongresu poleg nalog, ki smo jih omenjali, poudaril tudi, da »delovni organizaciji ne bi smeli dopustiti kršenja zakonov in predpisov, neuresničevanje ukrepov gospodarske politike, samovoljnega odstopanja od družbenih dogovorov in poslovnih sporazumov. SAMOUPRAVLJANJE JE V BISTVU ZAVEDNO, PA TUDI TRDNA DISCIPLINA VSEH DRUŽBENIH DEJAVNIKOV.«

Toda že dobro leto po kongresu samoupravljalcev je predsednik zveze komunistov in izvršnega biroja predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije tovariš Tito poslal vsem organizacijam in članom ZKJ pismo, v katerem je opozoril na odstopanja od dogovorjene politike, na počasnost izvajanja sprejetih stališč in sklepov in določil ukrepe, ki jih je treba storiti odločno in brez omahovanja, da bi zveza komunistov povečala svojo enotnost, akcijsko sposobnost in učinkovitost za dosledno izvajanje političnega kurza zveze komunistov in pri odpravljanju nakopičenih slabosti v zvezi komunistov, da bi se odločneje zavzemala za socialistično samoupravljanje in politiko enakopravnosti, bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti ter se spoprijemala z vsemi nasprotniki politike Zveze komunistov Jugoslavije.

Čeprav bo od objave pisma 19. oktobra preteklo devet let (na seji izvršnega biroja predsedstva ZKJ je bil sprejet 18. septembra 1972), bi ga lahko danes v celoti ponatisnili, ker je še vedno zelo aktualno in ker skoraj iste slabosti in odstopanja ter naloge poudarjamo tudi danes v močno zaostrenih gospodarskih razmerah. Med drugim je bilo v pismu poudarjeno, da si mora zveza komunistov v vseh sredinah prizadevati, da se maksimalno mobilizirajo notranje moči za dvig produktivnosti in zvečanje dohodka, za razvoj sposobnosti in ustvarjalnosti, krepitev družbene odgovornosti in delovne discipline. Da se je treba odločneje zoperstaviti pritisku potrošniške psihologije, pojavom nevestnega odnosa do dela in družbenih sredstev, malomarnosti ter vsem oblikam razpisništva in parazitizma.

Sledil je sprejem nove ustave (1974) in zakona o združenem delu (1976), ki sta normativno opredelila nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema socialističnega samoupravljanja. V tem času sta se zvrstila tudi dva kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, poleg kongresov republik in pokrajin (1974, 1978), ki sta zelo konkretno in prodorno opredelila naloge zveze komunistov in vseh socialističnih in ustvarjalnih sil družbe pri nadaljnjem razvoju. Vsemu temu bi danes težko karkoli dodali, kvečjemu opredelive in stališča, kako vse to z dosledno odgovornostjo in ustvarjalnostjo uresničiti v praksi, v življenju.

Seveda bi bilo povsem napak ob vsem tem prezreti izreden napredek, ki smo ga dosegli in še posebej v zadnjem desetletju dosegli kljub krizam in vrenju v sodobnem svetu. Namen razmišljanja pa ni bil v tem, temveč poudariti dejstvo, da je vse to, s čimer se danes spoprijemamo, v največji meri posledica naše lastne neodgovornosti in nedoslednosti pri uresničevanju normativnih in političnih opredelitev, od zveznih organov do sleheme temeljne organizacije združenega dela in krajevne skupnosti. Posledica tega, ker nismo dovolj uporno in odgovorno krepili enotnosti akcijske sposobnosti in učinkovitosti zveze komunistov, pri čemer ne moremo izvesti iz sklopa odgovornih nikogar od najvišjih organov do osnovnih organizacij zveze komunistov, pri tem pa odločujočo odgovornost nosijo predvsem organi zveze komunistov. Posledica vsega tega je nizka idejnopolična usposobljenost organiziranih socialističnih sil z zvezo komunistov na čelu in s tem povezana nizka samoupravljalca in razredna zavest delavcev.

Vse to so tudi razlogi, da centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije v svojih zadnjih sklepih še posebno poudarja poostreno odgovornost komunistov, samoupravnih, poslovnih in izvršno-političnih organov pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije. Za težave, ki jih danes imamo, torej ne moremo iskati vzrokov v sistemu socialističnega samoupravljanja, kar nekateri poskušajo, temveč v nas samih, v naši neodgovornosti, nedoslednosti in preizki razredni zavesti.

KAKO NAJUČINKOVITEJE SKRAJŠATI ČAS SESTANKOV ZA REŠEVANJE PROBLEMOM

Ali vas sestanki utrujajo? Ali bi lahko bili krajši, učinkovitejši, zanimivejši? Ali se vam kdaj zdi prisotnost na sestanku izguba časa? Kako je potrebno voditi sejo ali sestanek? Kako lahko postanemo dobri sodelavci na sestankih?

Po daljšem raziskovanju je ekspert združenih narodov za pomoč deželam v razvoju dr. Bauruk prišel do zaključka, da razni sestanki v velikih podjetjih trajajo dalj časa, kot je to dejansko potrebno. Na takih sestankih so običajno angažirani ljudje, katerih čas je dragocen in drag, kot so različni strokovnjaki, znanstveniki, vodilni delavci in drugi. V ta namen je izvajal proučevanje s psihološkega vidika, ki je pokazalo, da se čas sestankov lahko skrajša na polovico, še posebno sestankov, na katerih se rešujejo različni problemi. V času od 15 do 20 let je prisostvoval takim sestankom v različnih delih sveta in na osnovi tega z grupo ekspertov izdelal elaborat. Kako najučinkoviteje skrajšati čas sestankov za reševanje problemov.

1. Problem se mora postaviti kot dejstvo in ne kot vprašanje. Na primer:

NE »ZAKAJ NISMO IZPOLNILI PLANA?«

TEMVEČ »NISMO IZPOLNILI PLANA ZA LETOŠNJE LETO!«

2. Vodja sestanka ne sodeluje v razpravi in mora biti popolnoma nevtralen. On edino daje besedo udeležencem in vodi razpravo.

3. Dolžnost vodja sestanka je: a) postavlja probleme tako, da ga vsako lahko razume;

b) on je tisti, ki mora skrbeti, da sestanek poteka v prijateljskem vzdušju;

c) skrbi za to, da se večkrat naredijo povzetki predloženih rešitev problemov in njihovih vzrokov;

d) ne sme zaključiti sestanka prej, dokler se ne opredelijo specifični načrti akcije.

4. Tudi zapisnikar ne sodeluje v razpravi. Njegova dolžnost je, da na kratko zapiše vse omenjene vzroke in rešitve. Njegove dolžnosti so:

a) zapisati vse omenjene vzroke in rešitve;

b) da jih med sestankom na zahtevo vodja sestanka prebere.

5. Na vsakem sestanku se najde neka oseba, ki želi neprestano govoriti. Kaj narediti z njo? Najboljši način je, da se od take osebe zahteva, da upraviči in dokaže svoje trditve in izjave s kar največjim številom dejstev.

6. Nevarnost vsakega sestanka je razhajanje in protislovnost. Kako se jim izogniti? Ob prvem primeru razhajanja vodja sestanka zahteva, da te osebe dokažejo svoja stališča z logičnimi dejstvi.

7. Po mnenju dr. Bauruka bi se splošna formula za reševanje problemov lahko delila na štiri vprašanja:

— Kaj je problem?

— Kateri so vzroki za ta problem?

— Kakšne so mogoče rešitve?

— Kaj je treba narediti?

POMEMBNO: Niti en sestanek za reševanje problemov ne bo uspešen, če vodja sestanka čez teden ali dva, odvisno od narave problema, ne bo preverjal izvrševanja sprejetih akcij.

Po več letih proučevanja je tudi ugotovil, da se zapisniki sestankov ne vodijo urejeno in redno. Meni, da mora vsak udeleženec sestanka dobiti zapisnik.

Da bi olajšali delo zapisnikarja, bi moral obrazec za vodenje zapisnika izgledati takole:

— sestanek; problem, ki se rešuje;

— datum; kraj; čas; trajanje; navzoči;

vodja sestanka; zapisnikar; povzetek razprave; iznešeni vzroki problema; predložene rešitve problema; končna odločitev; načrt akcije; kdaj bo preverjeno — datum in od kdaj.

Kako je drag in zelo pomemben čas udeležencev sej in sestankov, kaže naslednji primer:

Pred nekaj leti je neka danska firma razvila proizvodno specialnih ur, tako imenovanih ikonometrov (ura kompjuter). Uro lahko postavijo kamorkoli v prostoru, kjer poteka sestanek in dela na sledeči način: izračunava poprečni osebni dohodek vseh udeležencev na osnovi ene minute in potem avtomatsko množi to poprečje s časom sestanka. Po petih letih je ta firma naredila pregled in ugotovila, da posamezni sestanki stanejo trikrat več, kot je vreden prihranek, ki je bil dosežen na osnovi odločitev na teh sestankih.

KAKO POSTANETE DOBER UDELEŽENEC NA SESTANKU?

1. Predhodno je potrebno poznati stvar, o kateri bo tekla razprava na sestanku.

2. Pojdite na vsak sestanek, da bi se nekaj naučili, pa tudi sami naredite vse, da bo vaš prispevek vreden truda.

3. Bodite pazljivi, ko govorijo drugi. Ne iztirjajte razprave na drugo stran s svojimi prijatelji.

4. Bodite več kot samo poslušalec (samo 10% razpoložljivega časa je potrebno za poslušanje — izkoristite preostalih 90%, da izpolnite to misel z vključevanjem svojih lastnih izkušenj in znanj).

5. Spoznajte se z vodjem sestanka pred začetkom sestanka.

6. Razmišljajte o tem, kar želite povedati in povejte jedrnat, zgoščeno in čim krajše.

7. Prizadevajte si, da bo vaš odgovor čim krajši (ne morete se veliko naučiti dokler govorite).

8. Preverite svoja stališča pred govorom, da se boste prepričali, če so v zvezi z razpravo.

9. Ne izgublajte časa s prepiri za nepomembne stvari, ki niso v zvezi s sestankom.

10. Govorite dovolj glasno, da se bo slišalo in dovolj počasi, da boste izgovarjali vako besedo ločeno.

11. Ne izgublajte glave, če se bodo vaše ideje delno spremenile ali celo ovrgle.

12. Spomnite se, da obstoji več načinov, po katerih lahko sodelujete, in sicer:

— iznašanje osebnega izkustva ali izkustva koga drugega,

— razčiščevanje stališč,

— postavljanje vprašanj;

— beležite misli, vendar pa ne bodite toliko zaposleni s tem, da ne boste imeli časa, da bi dojeli vse ideje, ki se iznašajo,

— terjati od tovarišev na sestanku, da povedo svoja izkustva, še posebno, če ste prepričani, da so njihova izkustva pomembna za sestanek,

— zahtevati glasovanje po nekem vprašanju, če želite vedeti mišljenje večine,

— dodajanje note humorja sestanku, vendar ta ne sme nikogar prizadeti.

13. Ne ugovarjajte tovarišu dokler popolno ne razumete njegova stališča.

14. Pri iznašanju svojih pogledov in stališč se poslužujte naslednje formule:

— vzrok, posledica, korekcija,

— Kaj? Zakaj? Kako? Kdaj?

Kdo? Kje?

— obrazložite svoje stališče in mišljenje. Kako ste prišli do njega in zakaj mislite, da je to tako.

15. Bodite pripravljeni spremeniti svoja stališča, če so dokazi za to logično upravičeni.

16. Po vsaki seji, sestanku napišite, kaj ste se na njem novega naučili.

17. Po določenem času se ponovno vrnite k tem beležkam, da jih ne pozabite, kajti pravilo pravi: pomenjenje pomeni — ponavljati, ponavljati, ponavljati.

Boško Bogdanović

ČEZ 40 JESENICANOV NOSI POZDRAVE POBRATENEMU VALJEVU IN SRBSKEMU LJUDSTVU V IMENU VSEH OBČANOV

V nedeljo zvečer, 11. oktobra, je VLAK BRATSTVA IN ENOTNOSTI že štirinajstič popeljal nekdanje pregnance in njihove sorce iz Slovenije v bratsko Socialistično republiko Srbijo k tistim, ki so jim v času največjega okupatorjevega terorja odprli svoja srca. Letošnji vlak bratstva in enotnosti ima še posebno obeležje, saj bodo tokrat nekdanji pregnanci skupaj s svojimi srbskimi brati in tovariši praznovali 40-letnico pregnanstva, 40-letnico vstaje in 20-letnico prvega vlaka bratstva in enotnosti. Te jubileje so udeleženci letošnjega vlaka obeležili skupaj s srbskimi brati že v Beogradu na mitingu prijateljstva slovenskega in srbskega naroda, med potjo k svojim gostiteljem. Poklonili pa so se tudi spominu velikega borca za bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti tovariša Tita v Hiši cvetja.

Z jeseniške občine je tokrat odpotovalo v bratsko Srbijo 40 nekdanjih pregnancev in njihovih sorcev, predvsem v bratsko občino Valjevo, kjer je največ pregnancev iz naše občine pred štiridesetimi leti dobilo streho nad glavo, predvsem pa odprta srca tamkajšnjih prebivalcev. Tokrat je bilo med udeleženci precej mladih, ki bodo nadaljevali utrjevati bratstvo in enotnost, ki sta se začela kovati pred štiridesetimi leti. Skupaj je iz SR Slovenije odpotovalo z vlakom čez 1.400 nekdanjih pregnancev in njihovih sorcev.

Udeleženci z naše občine se bodo vrnili domov jutri v petek, 16. oktobra ob 6.30 zjutraj.

PREDSTAVLJAMO PREDSEDNIKE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Predsednik delavskega sveta TOZD Remontne delavnice je FRANC NOVAK. Je vodja oddelka RTA, v Železarni pa dela že od 1969. leta. »Ko sem začel delati v Železarni, sem bil tajnik sindikalne organizacije v takratnem vzdrževanju elektro naprav. Razlika v delu samoupravnih organov takrat in danes je očitna. Bolj ko je oddaljen čas, ki ga primerjamo z današnjim, večja je razlika. Mislim, da je v naši delovni organizaciji samoupravljanje dobro razvito, da ne moremo biti nezadovoljni s tem, kar imamo. Verjetno bo ob gospodarskih težavah, s katerimi se srečujemo, prišlo tudi do krize v samoupravljanju. Lahko je samoupravljati v podjetju, ki mu gre dobro in ki nima težav, čisto drugače pa je takrat, ko se pojavljajo težave. Mislim, da v težavah, ki so pred nami, ne smemo popuščati in pasti v malodušje. Moramo vedeti, da je situacija, v kateri se nahajamo, tudi posledica zunanjih vplivov in dogajanj v svetu.

Mislim, da je naš delavski svet zelo aktiven in tudi zanesljiv pri svojem delu. Velikokrat, ko so na dnevnem redu košljive teme, završi kot v panju. S tem ne mislim, da govorimo vsi vprek. V takih primerih se razprava največkrat konča prej kot sicer, saj prvi trije, štirje delegati povedo vse, kar mislijo tudi ostali.

Kakor nekateri drugi predsedniki delavskih svetov, tudi Franc misli, da pri delu delegatov večkrat prihaja do neke vrste apatije, ker delegati niso vedno prepričani, da res odločajo o vseh zadevah, o katerih razpravljajo. V nekaterih primerih ko se odločamo o zadevah, ki so širšega, recimo občinskega pomena, je to razumljivo, saj se takrat glas posameznikov manj sliši.

»Pohvali bi ideje, da je treba delegate usposobiti za delo v delavskem svetu,« je še povedal Franc. »V ta namen je bil pri delavski univerzi organiziran tečaj, le da za to ni bil izbran najbolj primeren čas. Tečaj je potekal v juniju, v času ko se izteka šolsko leto, mnogi delegati pa imajo soloobvezne otroke. Začenjajo se tudi dopusti. Nekoliko sem razočaran, saj se je tega dodatnega usposabljanja udeležilo premalo delegatov. Ker so bila predavanja kvalitetna, bi kazalo vso stvar ponoviti, saj vsako delo terja usposabljanje. Človek pri tem dobi širši vpogled v problematiko in si lažje predstavlja pomembnost kakšne odločitve.

O obsegu gradiva, ki ga delegati dobijo pred kakimi odločitvami, je težko govoriti. Težko je reči, kakšen obseg gradiva je najboljši. Nekaterim se zdi obseg prevelik, za druge pa je premajhen in zahtevajo še dodatne informacije. Pri nas si pri važnejših temah vedno pomagamo tako, da nekdo razloži gradivo. Razlagajo nam ga včasih sodelavci iz CPSI ali pa določimo delegata, ki se za to priloženost posebej pripravi. Da taka metoda dela prinaša uspehe, smo se že večkrat prepričali. Takrat odpadajo nepotrebne diskusije in pritoževanja. Za pripravo take razlage je potrebno veliko časa, pomemben je tudi sam pristop k obravnavi, skratka, take razlage ni lahko pripraviti. Mislim, da se v podobnih skripih znajdejo kdaj pa kdaj vsi predsedniki delavskih svetov in vsi razlagalci gradiva in dobro bi bilo, ko bi CPSI bil kdaj kadrovsko tako močan, da bi lahko organiziral priprave s predsedniki delavskih svetov, s predsedniki odborov pri delavskem svetu, ali pa s člani posameznih delegacij, ko gre za njihovo problematiko. Mislim, da to nikakor ne bi bil izgubljen čas. Tipičen primer, kako naj v prihodnje ne bi delali, je bil, ko smo morali odločiti o samoupravnem sporazumu o ustanovitvi zdravstvene skupnosti Jesenice. Informacija, ki smo jo o tem prejeli, je bila kratka, obsegala je le nekaj vrstic. Nismo bili seznanjeni niti s tem, kaj nam ustanovitev take skupnosti prinaša in kakšen posledice bi lahko imela. Vse to bi ob kakšni podrobnejši razlagi lahko brez težav izvedli. V takem primeru se je težko

Ko smo razpravljali o organizacijskih spremembah v našem obratu, so nekateri delegati prišli na sejo z naročili svojih delovnih skupin, da za nekaterih predlogov ne smejo glasovati. To po mojem mnenju ni dobro. Če delegati pred delavski svet pridejo s preveč tega določenimi stališči, odpade vsaka možnost za dogovor. V takem primeru predlogi, čeprav so še tako utemeljeni ne uspejo. Predlog o organizacijskih spremembah bomo ponovno dali na dnevni red. Pripravi pa moramo tudi nove, bolj obširne in podrobnejše informacije o tem. Naša temeljna organizacija je sestavljena iz štirih večjih obratov, ki se po svoji dejavnosti zelo razlikujejo, tako da je povsem normalno, da pride do trenja med njimi. Delegati pa hote ali ne hote ob kakšnem odloku, ki se nanaša na en obrat, iščejo skrite pasti, ki jih sploh ni. Češ, kaj hočejo s tem pridobiti. Tak nezaupljiv odnos je temeljni organizaciji lahko samo v škodo.

Odbori pri delavskem svetu, po njegovem mnenju delajo zelo dobro. To se tudi odraža na kvaliteti in dolžini razprav na sejah delavskega sveta. Povedal je tudi, da je delegacija za zbor združenega dela pri njih izredno aktivna, da se vedno sestaja in dobro deluje. Redno je tudi vabljeno na njihove seje. O delu drugih delegacij za SIS pa ni seznanjen. Treba bo počakati na poročila vodij delegacij, ki bodo ob letu. Takrat se bo videlo, kako je kdo delal. Mogoče

bi bilo prav, ko bi delegacije poročale o svojem delu na pol leta, da bi imeli boljši vpogled v njihovo delo. Delegacije so prepuščene same sebi, nikogar ni, ki bi jih spodbujal k delu takrat, ko jim ne gre tako kot bi moralo. Njihova aktivnost je odvisna predvsem od predsednika, od tega, koliko časa ima in koliko posluha za to delo.

TOZD Remontne delavnice je v naši železarni posebnost, kot je povedal. Njeno delovno območje je v kratkih besedah težko predstavljati. Glavna naloga te temeljne organizacije je opravljanje večjih remontov samostojno ali ob pomoči drugih delovnih organizacij, kadar naročila presegajo njihove zmožnosti. Sestavljena je iz štirih večjih obratov: strojno remontnih delavnic, elektro remontnih delavnic, gradbeno remontnih delavnic, in RTA, ki se po področju svojega dela zelo razlikujejo. Velik problem pri njih je pomanjkanje dobrih poklicnih delavcev vseh profilov, predvsem ključavničarjev in instalaterjev. Zaradi tega morajo delati precej več kot 42 ur na teden. Pravi tudi, da nimajo večjih problemov z nadurnim delom, kar po njegovem mnenju kaže na visoko delovno zavest delavcev, saj plačilo za nadurno delo ne more biti glavni vpliv za tako pogosto ostajanje v službi preko rednega delovnega časa.

Ceprav je v tej temeljni organizaciji zaposlenih preko petsto delavcev, nastajajo v času dopustov ali ob drugih izostankih z dela velike težave, ko je treba najti zamenjavo za kakšnega delavca, zaradi ozke specializiranosti delavcev in zelo različnih delovnih področij, na katerih delajo.

»Posebnost v temeljni organizaciji je oddelek regulacijske tehnike in avtomatike,« je povedal, »ker se ne ukvarja samo z remontni, ampak poleg predvidenih remontov opravlja tudi preventivne planirane preglede ter vse posege na poziv. Tako ne mine dan, da naši fantje ne bi delali tudi ponoči, kljub temu, da sicer delamo samo na eno izmeno.

Korak k boljšemu nadzoru nad napravami, ki jih vzdržujemo, je tudi organizirano dežurstvo ob sobotah in nedeljah dopoldne na vzdrževanju merilno regulacijske opreme in samo ob sobotah na vzdrževanju elektronskih naprav. Manjka nam ljudi, da bi tudi tu uvedli dežurstvo ob nedeljah. Še vedno pa ostaja odprto vprašanje organizacije dežurstva popoldne in ponoči. Takrat dežurni vzdrževanja pokliče ustreznega vzdrževalca kar na dom.

Povedal je tudi, da za tehniko, ki jo vodijo mikroročunalniki niso še dovolj usposobljeni. V to sicer vlagajo velike napore in tudi sodelujejo s podobnimi obrati v Štoreh in na Ravnah. Primer za to je numerično krmiljena stružnica (pri nas imamo eno tako stružnico, v Štoreh in na Ravnah pa jih imajo več). Dogovarjajo se tudi, da bi vse tri železarne imele skupno zalogo rezervnih delov ter da bi si med seboj razdelile področja, ki bi jih vzdrževalci pri teh stružnicah obvladali. Tako bi si razdelili tudi stroške usposabljanja, ki poteka v tujini in je zelo drago.

»Moram povedati tudi, da imam dobre sodelavce, ki prevzamejo del mojih nalog, da uspeš opravi svoje samoupravne funkcije in vsaj v neki meri slediti razvoju elektrotehnike. To je za vsakega elektrotehnika še posebej pomembno. Za tako delo mora biti človek zainteresiran. Tu nagrajevanje ni najpomembnejše, pomembno je predvsem, da ima človek veselje do tega dela.«

ZA EN MESEC PRELOŽEN PROBLEM ELEKTROD

(Nadaljevanje s 1. strani)

tudi posledica neuresničevanja samoupravnih sprejetih obveznosti v pogledu posrednega izvoza (že izdelkov iz našega jekla) in v pogledu združevanja deviznih sredstev.

Taka izredno visoka izvozna obveza bo zahtevala od vseh temeljnih organizacij združenega dela, ki izvažajo, več napora in tehnološke ter delovne discipline, od delavcev v TOZD Jeklarna in TOZD Valjarna bluming štekel pa bolj kvalitetno delo in izpolnjevanje kvalitetnega programa.

Te izredno resne situacije se zavajajo tudi v sindikatu naše železarne, zato so na seji izvršnega odbora na predlog poslovnega odbora

ra Železarne sprejeli tudi več sklepov, s katerimi naj bi pomagali pri reševanju sedanjega težkega stanja. Tako bodo tudi samoupravne delovne skupine redno ali vsaj mesečno analizirale uresničevanje izvoznih obveznosti, prav tako pa tudi izvršni odbori osnovnih organizacij zveze sindikatov v temeljnih organizacijah.

Vsaka izgubljena ura in vsako odlašanje pri uresničevanju planskih obveznosti in v okviru tega izvoznih zadolžitev nas lahko zadnja dva meseca veliko velja. Pa ne samo to, posledice se bodo pognile tudi v naslednje leto, v drugo leto sedanjega srednjeročnega programa. Zato bo potrebno mnogo upornega dela ob istočasni krepitvi in uresničevanju dohodkovnih odnosov in vsega tistega, za kar smo se letos dogovorili.

ŽIVAHNA INOVACIJSKA DEJAVNOST V PRETEKLEM MESECU

(Nadaljevanje s 1. strani)

vodov vrtic vseh SM peči odobreno tretje posebno nadomestilo. Pri stari izvedbi je bila instalacija speljana na pokončno steno in jo je bilo mogoče z žerjavom poškodovati, kar je povzročalo pregorete vrstice. Druga slaba stran je bila velika možnost pregorete cevi.

Nova izvedba položitve hladilnih vodov za hlajenje vrtic SM peči je prispevala k zmanjšanju stroškov vzdrževanja peči in predvsem zmanjšanju nujnih intervencij ob pogostih okvarah. Zmanjšala se je potreba po kompletnih obnovah na vsaki peči in potreba po zamenjavi vrtic.

Avtorjem **Frideriku Omanu**, **Ivanu Žibertu**, **Jožu Rožiču** in **Mihelu Piščancu** je odbor za gospodarstvo na predlog komisije za inovacije odobril posebno nadomestilo za spremembo obzidave prebodnih žlebov SM peči. Z ustavitvijo obrata šamotarne je zmanjšalo določenih specialnih formatov šamotarnih opek in treba je bilo iskati druge rešitve. Žal pa izdelovalci šamotarnih materialov niso imeli v programu vseh formatov opek, ki bi jih potrebovali za obzidavo prebodnih žlebov. Če bi hoteli te formate šamotarnih opek še naprej obdržati, bi se morali z izdelovalci o tem dogovoriti, svedba pa pri tem plačati vse stroške, ki jih uvedba specialnega formata v redno proizvodnjo zahteva. Zato so avtorji iskali druge rešitve in uspelo jim je specialne formate nadomestiti s standardnimi formati ponvične šamotarne opeke, ki se redno izdeluje. To je bila tudi najenostavnejša in najugodnejša pot. Tako s temi formati opeke že dalj časa — od ustavitve šamotarne — obzidujejo žlebove in ni nobenih motenj.

TOZD ELEKTRODE

Avtorjema **Francu Terseglavu** in **Viktorju Kokošarju** je bilo za izboljšanje transportiranja odpadne mase stiskalnice oploščevalne linije 4 do gnetilnice Eirich odobreno enkratno posebno nadomestilo. S predelavo neuporabnega konzolnega dvigala za dvigovanje odpadne mase v mešalec sta avtorja močno olajšala delo delavci pri dvigu mase 2,1 m visoko na podest in 1,1 m do mešalca. Bistvo izboljšave je predvsem v izboljšanju delovnih pogojev delavcev, kajti z uporabo konzolnega dvigala je odpadlo težko ročno dvigovanje mase. Težko delo je bilo večkrat tudi vzrok bolezenske odsotnosti gnetilnik in pomočnik na liniji 4. Poleg tega pa je sproščeno tudi delo voznika viličarja.

Avtorju **Vinku Bertonclju** je bilo za uvedbo povezave vspine cevi pri obločni peči za izdelavo taljenih praškov z žično vrvo preko vrtljive koluti s pokrovom peči odobreno enkratno posebno nadomestilo. Avtor je z izvedbo na preprost in iznajdljiv način odpravil težave, ki so se pojavljale, če talilec ni pravočasno dvignil žlebu za vsipanje surovin. Z navedeno izboljšavo je odpadla vsakokratna skrb talilca za dvig žlebu in zato do poškodb ne prihaja več.

TOZD TRANSPORT

Avtorju **Ivanu Justinu** je bilo za izdelavo vrtečega stojala za varjenje gibnega podstavka livnega voza 110 ton odobreno drugo posebno na-

domestilo. Stojalo je univerzalno, saj lahko pritrjeno podvoze nanj postavi v željeni položaj sam varilec. Na ogrodje se po potrebi postavi sedež za varilca, s tem pa se dosega mnogo večja storilnost in boljša kvaliteta zvarov. Stojalo je pomično, zato ga lahko postavijo pod ventilacijsko napravo ali na prosto, s čimer so znatno izboljšani mikroklimatski pogoji v delavnici. Z izdelavo stojala so se skrajšali izdelavni časi, v veliki meri pa se je povečala kvaliteta in varnost dela.

DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TEHNIČNO KONTROLO IN RAZISKAVE TER NOVOGRADNJE

Avtorjema **Francu Hrastarju** in **Borisu Bregantu** je bilo za izdelavo tehnične dokumentacije in določitev tehnologije izdelave kovinskih opažev odobreno enkratno posebno nadomestilo. Avtorja sta dejansko pripomogla k realizaciji programa kovinskih opažev.

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Avtorjem **Valentinu Markežu**, **Janezu Arhu** in **Avgustu Novšaku** je bilo za predelavo avtomatskega delovanja dviznih loput v pečeh vročih navijalcev odobreno drugo posebno nadomestilo. S predelavo, ki so jo avtorji izvedli, je dosežen spust lopute v istem trenutku, ko navijalec starta, s čimer se prepreči udarjanje traku ob loputo. Prihranilo se kažejo predvsem v občutnem zmanjšanju materialnih stroškov in zmanjšanju stroškov popravila peči.

Avtorjema **Avgustu Novšaku** in **Valentinu Markežu** je bilo za uvedbo zaščite proti prekomernemu pritisku na valjarskem ogrodju štekel odobreno drugo posebno nadomestilo. Avtorja sta vgradila zaščito proti prekomernemu pritisku, ki onemogoča zagon nastavne naprave, če pressductor ni priključen, obenem pa izklopi pogon nastavne naprave, kadar pritisk preseže dovoljeno nastavljeno vrednost. Z obema zaščitnima ukrepoma se izključuje človeški faktor in preprečuje velika materialna škoda, ki bi lahko vsekakor nastala.

Avtorju **Rudiju Makru** je bilo za uspešno izvedeno popravilo temeljnih vijakov valjčnih miz odobreno enkratno posebno nadomestilo. Ob remontu valjarne bluming štekel je prišlo do snemanja valjčnih miz s temeljnih vijakov. Nastal je problem, kako poravnati temeljne vijake valjčnih miz in nato ponovno vrezati ustrezni navoj. Avtor je izdelal orodje in uvedel postopek, po katerem so bili temeljni vijaki hitreje in ceneje popravljeni. Po udariti je potrebno, da je tudi na drugih napravah v Železarni možno popraviti temeljne vijake po tem postopku.

Avtorju **Mihu Šlibarju** je bilo za nov način pritrditve mačkovih tračnic na magnetnem žerjavu odobreno enkratno posebno nadomestilo. Avtor koristnega predloga je uvedel nov način pritrditve tračnic na ogrodje nosilca žerjava s pritrdilnimi ploščicami in vijaki. S takim načinom pritrditve je dosegel krajši čas menjave tračnic. Poleg tega je s povečano širino tračnic dosegel mirnejšo vožnjo mačka.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Avtorju **Vojku Maliju** je bilo za uvedbo testne naprave za ojačevalce, vibratorje in stabilizirane vire napetosti za kompenzacijske merilnike tipa E-15 Honeywell odobreno drugo posebno nadomestilo. Naprava je namenjena testiranju, meritvam in izdelavi karakteristik za ojačevalnike, vibratorje in stabilizirane vire napetosti za kompenzacijske merilnike tipa E-15 Honeywell. Naprava sama je izvedena v obliki instrumenta in vključuje vse tri vrste meritev. Za reparaturno delavnico predstavlja svojevrsten in koristen delovni pripomoček. Njena vrednost je v poenostavitvi delovnih operacij, potrebnih za popravila in usmerjanje kompenzacijskih merilnikov. Z uporabo tega aparata se je storilnost dela na tem področju izredno dvignila.

Avtorju **Jožu Dovžanu** je bilo za izdelavo premičnega zaboja za zašči-

to in prevoz merilnih glav Vollmer odobreno enkratno posebno nadomestilo. S tem koristnim predlogom je avtor olajšal transport merilnih glav, glave pa so zaščitene pred udarci in pred kislinami in atmosferskimi vplivi.

Avtorju **Avreliju Ravniku** je bilo za spremembo merilnih priključkov za merjenje tehničnih medijev odobreno enkratno posebno nadomestilo. Avtor koristnega predloga je izdelal priključke iz medeninate mazilke MG. Uporabnost predlaganih priključkov je za nižje tlake z možnostjo vgradnje, če ne gre za interne snovi ali pline ter za slednje, če je priključek narejen predhodno. Za strupene pline priključek ni ustrezen.

Avtorju **Petru Papiču** je bilo za izdelavo vpenjalne naprave za ploskovno brušenje na brusilnem stroju UFC 1000 za okroglo brušenje odobreno enkratno posebno nadomestilo. Avtor je z izdelavo vpenjalne naprave izpopolnil brusilni stroj in s tem omogočil strojno brušenje ploskovnih delov, delov, ki imajo nepravilne oblike in delov iz namagnetnih materialov za zobniške črpalke.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Avtorjem **Antonju Novaku**, **Jožu Renku**, **Jožu Pernušu** in **Aloju Rabiču** je bilo za uvedbo zaščite emulzijskega filtra na Sendzimir ogrodju odobreno posebno nadomestilo. Za hlajenje valjev na ZRM ogrodju uporabljajo oljno emulzijo. Za čiščenje emulzije uporabljajo emulzijski filter, ki dela avtomatično. Ta filter pa ni imel zaščite pred izlivom emulzije preko filtra, tako so se izlili čisto pojavljali. Uvedba zaščite je koristna in uspešna, saj eliminira možnost izliva emulzije iz tankov ter s tem preprečuje nastajanje zastojev na ogrodju ZRM zaradi priprave nove emulzije.

Avtorjem **Jožu Renku**, **Antonju Novaku** in **Vojku Bernardu** je bilo za izdelavo zaščite vretena in potisne plošče na navijalnikih kolobarjev na GPL liniji dodeljeno enkratno posebno nadomestilo. Po originalni izvedbi ameriškega načrta je bilo delovanje vretena in potisne plošče izvedeno tako, da je pogosto prihajalo do okvar navijalnika. Da bi odpravili pogoste poškodbe, so avtorji izdelali zaščito. Podobne blokade so v originalni izvedbi sicer uvedene na ostalih linijah v TOZD HVB, vendar je zasluga avtorjev predvsem v tem, da so samoiniciativno to blokado izvedli še na GPL liniji.

Odbor za gospodarstvo je obravnaval tudi prijavo avtorja **Milana Trčka** in **Petra Lebana**, ki se nanaša na popravilo PVC cisterne za HNO₃ v HVB ter jo zavrnili. Odbor se strinja s sklepi delavskega sveta TOZD HVB, ki je avtorjema za uspešno opravljeno popravilo dodelil nagrado.

Avtorjem **Ivu Cundriču**, **Mitju Benedičiču** in **Branku Banku** je bilo za uvedbo rekonstrukcije oziroma predelavo lakirnega stroja na žarilni liniji za Si-jekla odobreno posebno nadomestilo. Namen žarilne linije za Si-jekla je poleg žarjenja tudi lakiranje pločevine. Takoj za žarilno pečko je v linijo vgrajen lakirni stroj. Konstrukcija lakirnega stroja je bila takšna, da so pri menjavi valjčnih trak odrezali in potegnili iz lakirnega stroja, linija pa je ta čas mirovala. Po izvedeni menjavi gumiranih valjčnih so nastale težave pri ponovnem uvajanju traku skozi peč do navijalnika. Zaradi omenjenih pomanjkljivosti so avtorji izvedli predelavo in tako sedaj ob menjavi gumiranih valjčnih stroj zapeljejo po tirnici izven območja linije. Tu se potem izvajajo popravila, med tem časom pa na liniji izvajajo fosfatiranje ali žarjenje na golo. S to predelavo so se zmanjšali zastoji na tej liniji, tehnološki proces proizvodnje pa poteka bolj tekoče.

Ponovno je bila obravnavana tudi prijava tehnične izboljšave, ki se nanaša na izdelavo ogrodja za izdelavo sponk. Avtorjem **Vladu Repetu**, **Francu Ravnikarju** in **Niku Cenčku** je bilo na podlagi ponovno pregledane analize in ocene odobreno predlagano tretje posebno nadomestilo.

ČLANOM DRUŠTVA IZUMITELJEV IN AVTORJEV TEHNIČNIH IZBOLJŠAV

Objavljamo podrobnosti oglada razstave RAST YU 81 na Reki, ki bo 24. in 25. oktobra.

Avtobus bo odpeljal ob 6. uri izpred Čufarja na Plavžu. Ustavili se bomo na Vrhniki, kjer si bomo ogledali tehniški muzej v Bistri. Po kosilu na Reki si bomo ogledali razstavo in se nato odpeljal v Opatijo, kjer bomo prenočili (možnost kopanja). Naslednji dan se bomo odpeljali preko Istre, si ogledali predor pod Učko in nadaljevali pot proti Primorski, kjer si bomo spetoma ogledali še krajevne znamenitosti. Na Jesenice se bomo vrnili predvidoma okrog 19. ure.

Prijave zbira Sašo Piber, TOZD Žičarna, do vključno 16. oktobra. Številka interneta telefona je 3341 in ne 3141, kot je bilo pomotoma objavljeno v prejšnji številki Železarja.

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEKTIVU

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 19. DO 25. OKTOBRA

19. oktobra, LADO ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, št. telefona 77-136;
20. oktobra, EMIL AŽMAN, vodja sekt. novogradenj, Jesenice, Titova 3, št. telefona 82-262;
21. oktobra, TONE VARL, član PO, Jesenice, Titova 82, št. telefona 82-576;
22. oktobra, JANEZ TUŠAR, vodja kadr. sektorja, Blejska Dobrava 16 b, št. telefona 83-082;
23. oktobra, JOŽE KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje 112;
24. oktobra, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela 49 a;
25. oktobra, BORIS PESJAK, vodja FRS, Jesenice, Cesta revolucije 2 a, št. telefona 82-726.

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja št. 19, št. telefona 2435.

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj. Dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.

V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 19. 10.	MARJAN ERMAN	EDO KAVČIČ
TOREK - 20. 10.	VANDA ENIKO	BOGOMIR SVETINA
SREDA - 21. 10.	BERTI KRAPEŽ	ANTON KAVČIČ
ČETRTEK - 22. 10.	JANEZ VEHR	IVAN MEŽIK
PETEK - 23. 10.	IGOR MEŽEK	JOŽE ZIDAR
SOBOTA - 24. 10.	VINKO ROTAR	DUŠAN BAK
NEDELJA - 25. 10.	MARJAN DROLČ	JANEZ KOVAČ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: **3549**
vezni telefon je: **2317**
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 19. do 24. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante: dopoldne: I. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle;

popoldne: II. obratna ambulanta - dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta - dr. Janez Zaletel.

V soboto, 24. oktobra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta - dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta - dr. Janez Zaletel.

ZOBNE AMBULANTE: dopoldne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.

Za horce v četrtek, 22. oktobra, popoldne - dr. Alojz Smolej.

Popoldne: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražisar.

Za Železarno v torek, 20. in v četrtek, 22. oktobra, dopoldne - v. dent. Viktor Stražisar.

V soboto, 24. oktobra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražisar.

PREGLED ODSOTNOSTI Z DELA

TOZD/DS	SEPTEMBER 1981				9 MES. IETA 1981			
	bolez.	red.	let.	ostala	bolez.	red.	let.	ostala
	odsot.	popusti	odsot.	odsot.	odsot.	popusti	odsot.	odsot.
FLAVŽ	9.16	10.54	1.50	21.20	9.73	9.38	1.19	20.30
JEKARNJA	10.13	8.89	1.66	20.68	10.16	9.94	1.34	21.44
IVARNA	8.74	10.08	0.69	19.51	7.83	10.77	0.63	19.23
VALJ. BL. ST.	10.76	10.09	1.07	21.92	9.11	10.61	1.02	20.74
VALJ. ŽICE	12.01	11.11	2.78	25.90	11.97	10.42	1.17	23.56
VALJ. DEB. FL.	7.58	12.07	1.67	21.32	8.72	10.40	0.66	19.78
HL. VALJ. RETA	5.46	8.47	2.73	16.66	6.10	10.05	2.23	18.38
HL. VALJ. JES.	9.68	10.94	1.43	22.05	8.56	9.90	0.94	19.40
ŽIČARNA	13.40	9.72	1.36	24.48	13.06	10.17	0.96	24.19
PROFILARNA	11.49	12.36	2.24	26.09	12.06	9.65	1.07	22.78
VRAT. FODB.	6.58	6.81	2.14	15.53	6.42	10.41	0.66	17.49
JEKLOVLEK	17.20	8.92	1.46	27.58	13.85	10.09	1.02	24.96
ELEKTRODE	12.15	11.35	1.12	24.62	14.18	10.17	0.63	24.98
ŽEJLJARNA	9.62	10.34	1.10	21.06	7.19	10.31	0.71	18.21
STROJ. DEL.	8.03	9.22	1.85	19.10	8.79	9.89	0.82	19.50
REMONTNE D.	7.15	9.63	1.42	18.20	7.12	10.07	0.82	18.01
VZDRŽEVANJE	7.11	8.80	1.24	17.15	6.77	9.67	0.78	17.22
ENERGETIKA	4.17	10.55	1.19	15.91	5.99	10.19	0.82	17.00
TRANSPORT	5.64	17.84	2.09	25.57	5.78	10.18	1.32	17.28
DS KO-PI	5.71	12.09	1.04	18.84	7.05	10.39	0.67	18.11
DS K S I	7.33	10.50	0.94	18.77	7.78	9.33	1.30	18.41
DS E T N	4.73	11.51	1.37	17.61	4.55	10.14	0.84	15.53
DRUŽB. FREHR.	10.46	12.61	0.58	23.65	13.10	8.56	0.35	22.01
ŽELEZARNA	8.42	10.35	1.47	20.24	8.54	10.00	1.01	19.55

V TOZD Jeklarna, Valjarna bluming štekel, Valjarna žice in profilov, Žičarna, Profilarna, Jeklovlek, Elektrode, Družbena prehrana, Plavž, Hladna valjarna Jesenice in Žebjarna je bolezenska odsotnost nad povprečjem delovne organizacije. Vzroki so med drugim tudi v tem, da je v nekaterih od navedenih TOZD zaposleno veliko število žensk, ki več boleajo, da imajo v svoji sredi nekaj fizično iztrošenih delavcev, ki imajo pogoje za invalidsko upokojitve ali pa za prerazporeditve, da je v nekaterih od navedenih TOZD precej poškodb in da so med tistimi, ki boleajo, tudi taki, ki to izkoriščajo in s tem povzročajo v organizaciji dela velike težave in odvzemajo zdravnikom obratne ambulante čas, ki bi ga lahko posvetili resnično bolnim delavcem.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

V TOZD VRATNI PODBOJI PONOVO ENOIZMENSKO OBRATOVANJE

Delavci v TOZD Vratni podboji so z 8. oktobrom ponovno prešli na enoizmenko obratovanje po sedemmesečnem zelo uspešnem dvoizmenkem obratovanju. Kot glavni vzrok je v utemeljitvi navedeno pomanjkanje naročil, čeprav tržne razmere kažejo, da so bili premalo uporni pri plašmanju naših vratnih podbojev na trg. Prav je, da se v teh težkih pogojih gospodarjenja v Železarni hitro prilagajamo tržnim razmeram in zahtevam, hkrati pa bi morali mnogo več narediti pri proučevanju tržišča, kajti našo tržno neučinkovitost ne bi smeli skrivati za izgovorom »pomanjkanje naročil«, čeprav smo v obdobju upadanja gradbene sezone in omejevanja gradenj.

Delavci v temeljni organizaciji so to spremembo sprejeli z razumevanjem, čeprav je 16 delavcev oddlo na delo v druge temeljne organizacije združenega dela Železarne.

Daljši zapis o tem bomo objavili v naši prihodnji številki.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

8. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne Janez PIKON je 30. septembra sklical osmo sejo odbora, na kateri so poleg pregleda sklepov prejšnje seje, obravnavali še:

- analizo finančnega rezultata za mesec avgust in kumulativno za osem mesecev letošnjega leta,
- oceno izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec september in kumulativno za devet mesecev,
- predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec oktober, postavljen pa je bilo tudi več delegatskih vprašanj.

Član poslovnega odbora Božidar BARTELJ je navzoče seznanil, da so sklepi prejšnje seje izvršeni. O analizi finančnega rezultata za mesec avgust in kumulativno za osem mesecev letošnjega leta je spregovorila vodja računovodstva v Železarni Jelka VIDALI ki je poudarila, da je uspešen rezultat odvisen predvsem od dobrega in organiziranega pristopa k izvajanju nalog in aktivnosti. Zato je bil poslovni rezultat v mesecu avgustu precej ugoden kljub velikemu izpadu v proizvodnji domačega jekla zaradi montaže odpravevalne naprave na elektro pečeh v elektro jeklarni. Razveseljiv je podatek, da so proizvodni stroški v avgustu še vedno nižji od planiranih, saj so razen štirih temeljnih organizacij vse ostale ta mesec zaključile z nižjimi stroški, kot je bilo načrtovano. Člane odbora je opozorila na to, da bo do konca leta potrebno vložiti še dosti naporov za doseganje zaželenih ciljev, predvsem tudi zaradi pomanjkanja vložnega materiala, saj smo medfazne zaloge v Železarni že porabili.

V nadaljevanju se je vodja oddelka za operativno planiranje proizvodnje Avgust KARBA podal oceno izpolnjevanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec september in kumulativno za devet mesecev. Navzoče je seznanil tudi z informacijo izpolnitve operativnega programa izvoza za mesec avgust in september ter z zunanjo realizacijo prodaje energetskih medijev in vzdrževalnih storitev za mesec avgust.

Pri predlogu operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec oktober je tov. Karba opozoril na to, da bo v tem mesecu kritična situacija glede dobave tujega vložka. V zvezi s tem so člani odbora sklenili, da je treba vložiti maksimalne napore pri proizvodnji domačega jekla tako v SM jeklarni, elektro jeklarni in na napravi za kontinuirno vlivanje gredic.

V nadaljevanju se je predsednik odbora za gospodarstvo opozoril navzoče, da je v polletnem poslovnem poročilu skupščine občine navedeno, da je posebna komisija pri omenjeni občinski skupščini ugotovila, da je 28 organizacij združenega dela v občini Jesenice izplačalo višje osebne dohodke kot pa dopušča družbeni dogovor. Na podlagi tega odbor za gospodarstvo zahteva seznam organizacij združenega dela, ki so kršile dogovor. Želijo zvedeti tudi za ukrepe, ki jih bodo izvršni svet in družbenopolitične organizacije uveljavile proti kršiteljem. Člani odbora so menili, da taki kršitelji dogovora razvednotijo vsa prizadevanja kolektiva Železarne za čimboljše stabilizacijsko obnašanje na področju delitve sredstev za osebne dohodke.

Na seji so se dogovorili, da je potrebno pripraviti poročilo o izvajanju sprejetih ukrepov na področju

4. SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNE

Marjan DROLC je sklical v sredo, 30. septembra, 4. sejo odbora za kadre in družbeni standard, katere edina točka je bilo štipendiranje v šolskem letu 1981/82.

Člani odbora so potrdili izračun višine kadrovskih štipendij po novem samoupravnem sporazumu o štipendiranju učencev in študentov v SR Sloveniji ter novo višino točke v vrednosti 4.63 din z veljavnostjo od 1. septembra 1981, katere pa je odvisna od študijskega uspeha.

Potrdili so tudi dodatnih 200 točk na deficitarnost za tiste poklice, ki jih izrazito primanjkuje. Te usmeritve pa so: skrajšan program metalurške usmeritve, triletni program metalurške usmeritve, za katerega pa se predlaga še nagrada pozitivnim učencem v višini ene štipendije ob vsaki redovni konferenci, štiriletni program metalurške usmeritve ter skrajšan in triletni program kovinsko-predelovalne usmeritve. Za visoke in višje šole pa za te usmeritve: FNT metalurgija, fakulteta za strojništvo, fakulteta za elektrotehniko, gradbena fakulteta ter VTS Maribor.

Člani odbora so med drugim tudi sklenili, da sedanji štipendisti, ki bi po novem samoupravnem sporazumu imeli manjše število točk, kot so jih imeli po starem, obdržijo že priznano število točk, ki pa se valorizirajo kot nove točke.

Na podlagi naknadnega razpisa so za šolsko leto 1981/82 odobrili naslednje štipendije:

Blanki BERTALANIČ, Magdi PAPIČ, Julijani ŠTAMFELJ in Heleni TOMŠIČ za šolanje na

delovne in tehnološke discipline ter ukrepov za izboljšanje stanja v SM - jeklarni. V poročilu naj bo tudi navedeno, kako se ukrepa proti kršiteljem.

Oddelku za nadzor zunanjih firm pri TOZD Remontne delavnice so naročili, da pripravi poročilo o obsegu in načinu dela tujih podjetij v Železarni.

D. M.

NARAVOSLOVNO MATEMATIČNI usmeritvi, Mojci ANDERLE, Sonji RIHTARŠIČ in Lotti SVE-TINA pa za šolanje na TSS KEMIJA.

Odobrili so tudi obnove štipe-dij, in sicer:

Zoranu KRISTANU, Igorju PLATIŠA, Stanislavu PUŠAR, Maji SPEC, TONIJU KLANČNIKU in Ismiru KORLATU na PKMEŠ Jesenice, Jelki PAJK in Tilnu VISTRU na TSS Jesenice, Janezu JUSTINU na TSS elektro Kranj, Štefanu JERENU na fakulteti za elektrotehniko, Dorici GOLOB na fakulteti za gradbeništvo, Franciju ZUPANU, Damjanu LINDIČU in Božidarju Dergancu na FNT metalurgija.

Podaljšali so tudi študijske ugodnosti ob delu, in sicer:

Marjanu MRAKU, Jasni KLINAR, Petru CUZNARJU, Stanki TREVEN-VULELIJA ter Mirsadu ZAJMOVIČU.

Senadu HOROZOVIČU so člani odbora dovolili vpis na višje šolski študij, in sicer na fakulteti za strojništvo.

Ker pa akcija za pridobivanje štipendistov za kovinsko predelovalno in metalurško usmeritev - skrajšan program, še ni končana, bo kadrovski sektor za sklep pripravil po prvem novembru.

OT

5. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNE

V ponedeljek, 5. oktobra, je predsednik odbora za splošne zadeve Bogomir SVETINA sklical peto redno sejo in predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj, poročila in ocene o opravljenih službenih potovanjih v tujino ter tekoče zadeve.

Odbor za splošne zadeve je obravnaval poročilo o pregledu sklepov prejšnje seje in ugotovil, da so sklepi izvršeni. Do naslednje seje je treba podati pisno poročilo glede stroškov prenočišča v Sovjetski zvezi.

Odobrili so službena potovanja v tujino naslednjim sodelavcem:

- Predsedniku poslovnega odbora in Janezu BIDOVCU, vodju nabavnega sektorja, v ČSSR, kamor sta potovala na razgovore o sodelovanju naših železarn s črno metalurgijo Češke na osnovi medsebojnih menjav ali kooperacije. Pogovorili se bodo tudi o reševanju tekoče problematike v zvezi z letošnjimi izdobami.
- Valentinu ERJAVŠKU, vodju prodajnega sektorja, v Bolgarijo, kamor je potoval na razgovore glede cen in količin izvoza varilnih elektrod.
- Jožetu ARHU, glavnemu tehnologu Jeklarne in Marjanu DEM-SARJU, vodju kontinuirne, v Avstrijo, kjer sta se udeležila konference o kontinuirnem vlivanju.

V nadaljevanju seje so bili člani odbora seznanjeni tudi z ocenami službenih potovanj v tujini:

- Janeza JAMARJA s študijskega potovanja v ZRN in Avstriji. Potovanje je bilo koristno, ker je imenovani sodeloval pri izdelavi razvojnega načrta železarne Jesenice.
- Janeza KOMELA, Miha STO-JANA, Janeza MESCA in Milana DORNIK v Essnu, kjer so si ogledali sejem varilne tehnike. Na sejmu so dobili pregled nad najnovejšimi dosežki na področju proizvodnje dodatnih materialov in opreme za varjenje. Potovanje so ocenili kot koristno.
- Janeza BIDOVCIA s potovanja v Sovjetsko zvezo, kjer se je dogovarjal za ceno jeklenega odpadka v III. kvartalu. Dogovoril se je za nespremenjeno dosedanje ceno jeklenega odpadka za III. in IV. kvartal kljub povečevanju cen na drugih tržiščih. Potovanje je bilo potrebno in uspešno.
- Jakoba MEDJA in Vinka PO-GAČNIKA s potovanja na Madžarsko, kjer sta reševala reklamacijske patentirane žice pri dveh madžarskih potrošnikih. Ugotovljena je bila upravičenost reklamacije, opravila pa sta tudi številne druge razgovore, zato je bilo potovanje potrebno.
- Jerneja HOČEVARJA s potovanja v Vzhodno Nemčijo, kjer se je udeležil leipziškega sejma skupaj s predstavniki Metalke. Potovanje je bilo koristno, saj smo na ta način konkretne vzpostavili stike s predstavniki vzhodnonemškega tržišča, ki je za železarno Jesenice zanimivo tako v konvertibilnem izvozu kot tudi klirinškem uvozu.
- Janka PERNETA s potovanja v Italijo, kjer se je udeležil razgovorov, ki jih je firma Danieli organizirala s koristniki svojih proizvodov. Ogledal si je proizvodni program firme Danieli in se seznanil z najnovejšimi proizvodi s področja jeklarstva in valjarstva. Potovanje je bilo koristno.

Med tekočimi zadevami so člani odbora obravnavali vloge raznih društev in organizacij ter zavzeli določene sklepe, o katerih bodo posamezni prosilci pisno obveščeni.

Ob koncu seje je vodja splošnega sektorja člane odbora seznanil z informacijo o stroških za službena potovanja in reprezentanco v prvih osmih mesecih tega leta.

OT

Sodelavca v žičarni (Foto S. Kokalj)

TOZD Remontne delavnice

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

28. septembra je predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Remontne delavnice Mitja Kersnik sklical drugo redno sejo. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvedeni. V nadaljevanju pa so obravnavali:

- koristni predlog števil. 2531 avtorja Joža Ravnikarja, po katerem iz mazilke izdelajo priključek za merilni instrument, in skladno s 30. členom samoupravnega sporazuma o inovacijah v SOZD SZ odločili, da se avtorju da posebno nadomestilo v znesku 500 din.
- koristni predlog števil. 2524 avtorja Joža Dovžana za izdelavo pribora za prevoz, čiščenje in popravilo Vollmerjevih merilnih glav. Na predlog komisije za inovacije je odbor odločil, da se avtorju izplača enkratno posebno nadomestilo v znesku 1500 din.

- na osnovi izračunanega prihranka so dodelili enkratno posebno nadomestilo v znesku 4.086 din Petru Papiču za tehnično izboljšavo števil. 2463, ki se nanaša na specialno vpenjalno napravo za brušenje ravnih ploskev na brusilnem stroju za okroglo brušenje.
- predlog izplačila druge rente za tehnično izboljšavo števil. 2373 »testna naprava - univerzalna za kompenzacijske merilnike tipa E-15 Honeywell« in odločili, da se avtorju Vojku Maliju izplača drugo posebno nadomestilo v znesku 7.904 din.

Na predlog vodstva TOZD je odbor sklenil, da se za uspešen prekop telefonske mreže Železarne iz stare na novo ATC v dogovorjenem roku z enkratno nagrado nagradi zaslužne delavce, in sicer: Branka Stareta, Staneta Zabukovca, Draga Arijanija, Janeza Branca, Vita Grumerca, Nejcja Pretnarja in Franca Pogačnika.

Odbor je na predlog vodstva TOZD sklenil, da se za kvaliteten montažo novega brusilnega stroja BB 1 v jeklovniku v skrajšanem roku z enkratno nagrado po 800 din nagradi skupino ključavničarjev: Mirka Pesjaka, Janka Hudovernika, Leopolda Selana, Andreja Janša, Vojka Zgaga, Karla Koblarja in Janeza Rozmana.

Odbor je obravnaval sklep delavskega sveta TOZD Hladna valjarna Jesenice v zvezi z racionalno porabo odpadnega lesa in v konkretnem primeru opozoril, da je skladno z navodilom IS 00006 o postopku za odpravo odpadnega lesa asistent za delovne naprave TOZD-HVJ dolžan, da organizira zbiranje odpadnega lesa v TOZD HVJ na primernem mestu. Po komisijem ogledu in oceni in če komisija odloči, da se odpadni les ne odpravi, je asistent gradbeno remontnih delavnic dolžan, da organizira porabo lesa po naročilu katerekoli temeljne organizacije.

V pripravi je tudi knjigovodski postopek, da se TOZD, ki zbere uporaben les, prizna vrednost lesa, oziro-

ma da se z isto vrednostjo zaračuna naslednjemu porabniku.

Iz navedenega sledi, da bo sklep delavskega sveta TOZD HVJ smiselno izvajati.

Odbor za splošne zadeve je posredoval vlogo Društva upokojencev Jesenice za brezplačno dodelitev desetih desk. Odbor ugotavlja, da poslovno stanje TOZD Remontne delavnice ni dobro in da tudi devetmesečni poslovni rezultat ne bo ugoden, zato vloge ne more ugoditi. Svetujejo, naj zaprosijo gradbeno firmo ali Lip Mojstrana, ki se več ukvarja s predelavo lesa kot Železarna.

Obravnavali so predlog oddelka za nagajevanje in sprejeli sklep, da veljajo povišane stimulacije za zbiranje barvnih kovin zaradi uskladitve s TOZD Strojne delavnice in TOZD Vzdrževanje za naslednje materiale:

	din/kg
- svinec	1,00
- bron	1,00 - 2,00
- baker	1,00 - 4,00
- medenina	1,00 - 2,00
- aluminij	1,00 - 1,90
- bela kovina	1,00 - 2,00

Nespremenjena ostane stimulacija za zbiranje odpadnega olja in platin v višini 20% od fakturirane vrednosti, kot je to določeno v členu 65 pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe.

Odbor je obravnaval poročilo o izvajanju varčevalnih in drugih ukrepov za boljše gospodarjenje v devetih mesecih letos. Meni, da so novi roki za neizvršene naloge realni in da se smatrajo kot nove delovne obveze. Odbor predlaga, da poročilo kot prilogo devetmesečnemu poročilu dajo v javno razpravo.

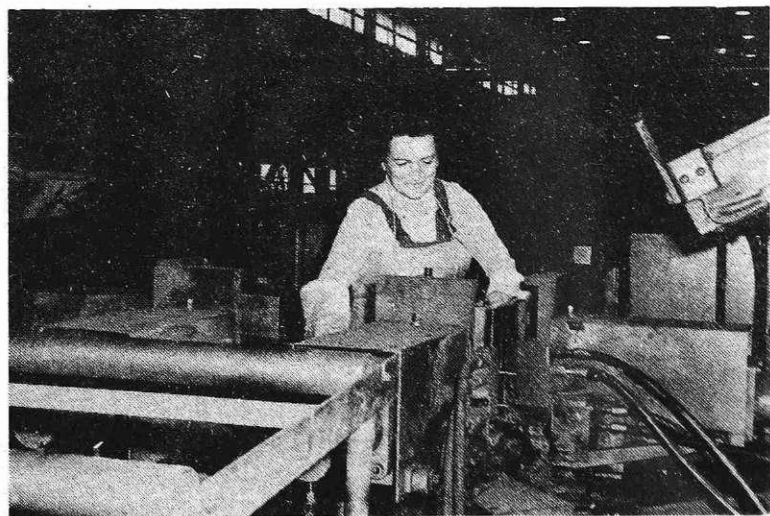
Seznanjeni so bili z informacijo vodje TOZD o pripravi predloga za organizacijsko normativne spremembe v vodstvu in pripravi dela ter v obratih ERD in RTA. Celoten predlog bo obravnavan na prihodnji seji.

ZK

Železarski globus

INDIJA

Skupne zaloge železove rude v Indiji cenijo na več kot 21 milijard ton hematitnih in magnetitnih rud z visoko vsebnostjo železa, ki jo v precejšnji meri tudi izvažajo. Leta 1980 so v indijskih rudnikih nakopali 40. milij. ton te železarske surovine, od tega so jo porabile domače železarne 15 milij. ton, medtem ko je šlo v izvoz 25 milij. ton.

Sodelavka pri stroju za varjenje podbojet (Foto S. Kokalj)

TOZD Livarna

5. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo v temeljni organizaciji Livarna Leon RZEK je 17. septembra sklical peto sejo odbora, kateri je poleg članov prisostvoval tudi asistent Stanko Podobnik. Na seji so pregledali sklepe prejšnjih sej, obravnavali planske naloge za september ter razpravljali o potrebah po nadurnem delu za september.

Sklep št. 1 s 3. seje odbora, ki se je nanašal na skupni čas razporeditve malice za livarno in modelno mizarstvo od 7.30-8.00 ure, ostane nespremenjen zaradi pomanjkanja kadra v temeljni organizaciji Družbena prehrana. Tov. predsednik je tudi poročal, da bo zamenjava koles na 32-tonskem žerjavu v jeklovilarni po izjavi gospodarja livarne opravljena takoj, ko bo s strani žerjavnega oddelka na razpolago dovolj delavcev.

Pri obravnavanju planskih nalog za mesec september je bilo poudarjeno, da morajo biti planske naloge dosežene z velikim prizadevanjem vsega kolektiva, saj zaradi montaže

odpravevalne naprave na BBC peči težko dobimo potrebne šarže.

Odbor je potrdil 2.120 nadur s pripombo, da se predurno koristijo. Tov. Podobnik je v zvezi s tem povedal, da zaenkrat v livarni brez opravljenih nadur ne morejo dosežati planskih nalog, saj jim poleg pomožnih delavcev dokaj ozko grlo predstavlja čistilnica, kjer je končna faza vsakega ulitka za domače in tuje naročnike.

Član odbora je navedel tudi problem peska v livarni. Ta problem je treba čimprej rešiti. Pesek je slab in v livarni težko uporaben. Za realizacijo te naloge so zadolžili vodstvo temeljne organizacije.

M. D.

NEODGOVORNOST TUDI MED ČLANI ZSMS

**SEMINAR ZA
REFERENTE ZA
IDEJNOPOLITIČNO
DELO V OO ZSMS**

V KS SAVA SMO PRIČELI Z DELOM

NAJBOLJŠI MLADI DELAVCI SAMOUPRAVLJALCI

PLESNI TEČAJ E IN MALO MANJ MLADE

Brane Grohar

Komisija za kulturo pri OK
ZSMS in plesni učitelj
Dušan Homan

Remont v valjarni bluming štekel (Foto S. Kokalj)

IZGRADNJA ŽELEZARSKE INDUSTRIJE V NIGERIJ

Danes gradijo v Nigeriji dve železnici: prvo, Aladja, ki je tik pred pričetkom obratovanja, gradi avstrijsko-zahodnonemški konzorcij, medtem ko je gradnja druge – Ajaokuta zaupana

Železarna Aladja leži ob obali Atlantskega oceana v bližini tretjega največjega nigerijskega pristanišča Warri. Gradnja je v zaključni fazi in računano na pričetek obratovanja še v tem letu. Vendar pri gradnji ni šlo samo za železarno, temveč je bilo potrebno zgraditi tudi vse pomožne naprave, ki jih doslej v Nigeriji ni bilo. Poleg naprave za pelitiziranje železove rude in izdelavo železove gobe, elektro jeklarne z napravo za kontinuirno vlivanje in valjarn, ima ta železarna tudi vse ostale pomožne obrate z apnenico in kisikarno. Proizvodni program obsega lahke profile, medtem ko bo večji del izdelanih gredic dobavljen trem drugim valjarnam v raznih delih Nigerije. Izgradnja ogromnega industrijskega kompleksa v močvirnatem gozdu je bila povezana z velikimi problemi. Zato je bilo že od vsega začetka jasno, da bo takšen podvig mogoče uresničiti samo z inozemsko tehnično pomočjo. Gradnja je bila poverjena avstralsko-zahodnonemškemu konzorciju pod vodstvom zahodnonem-

**Pripravljenost je vedno
boljša kakor
golo pričakovanje ...**

Tito

RADIOLOŠKO-BIOLOŠKO-KEMIČNA ZAŠČITA

v.

OPREMLJANJE IN IZDELAVA NAČRTA R B K ZAŠČITE

Za izvajanje ukrepov RBK zaščite v vojni in v primeru neposredne vojne nevarnosti, morajo družbenopolitične skupnosti, KS, OZD in druge organizacije izdelati načrte v skladu z določili navodila za izdelavo načrtov za uporabo civilne zaščite v vojni izdane od zveznega sekretariata za ljudsko obrambo.

Vir: Radiološko biološko kemična zaščita
Peter Žitko

PREDNOSTI MANJŠIH ZAKLONIŠČ SO OČITNE

Nadaljevanje

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

SKUPNA IN GOTOVA PROIZVODNJA V SEPTEMBRU

Nadaljevanje s 1. strani

eklarne 95,1% (avgusta 93,5%) načrtovanega programa. Na napravi za kontinuirno vlijanje je bilo v septembru odliho 3.566 ton jekla ali 89,1% načrtovane količine. Vzrok je bil v premajhni lobavi jekla.

TOZD LIVARNA

Načrtovano skupno proizvodnjo so dosegli 103,5%, medtem ko je bilo kupcem dobavljenega 26,0 ton jeklenih odlitkov.

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Z operativnim programom predvidena skupna in gotova proizvodnja ni bila dosežena zaradi prenašne proizvodnje surovega jekla v TOZD Jeklarne in s tem povečanimi zastoji zaradi čakanja na pravilno temperaturo blokov ter okvar na valjarskem ogrodju štekel in na iniji rezanja.

Potisna peč je obratovala v obdobju od 11. do 23. septembra in so rek nje prevajali 4.644 ton doma-ih in tujih slabov.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

V septembru so bile težave s pripravo polproizvoda za posamezne programe valjanja. Vendar je bil glavni vzrok, da načrtovana skupna proizvodnja ni bila dosežena, ker valjarne zaradi pomanjkanja polproizvoda en dan sploh ni obratovala.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Kljub težavam zaradi manjše medfazne proizvodnje in razkladanja slabov iz železarne Smederevo so načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo v mesecu septembru dosegli.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Ta temeljna organizacija je za september načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo presežila, medtem ko je bila odprema nekoliko nižja zaradi pomanjkanja vagonov v zadnjih dneh meseca. Zaradi okvare na liniji za toplotno obdelavo dinamov trakov so jih v septembru izvaljali le 2.529 ton (avgusta 3.058 ton), medtem ko je bilo nerjavnih jekel izvaljanih 405 ton (avgusta 249 ton).

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Ta valjarne je načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo presežila. Dinamo jekel je izvaljala 566 ton (avgusta 513 ton) in visokoglijčnih jekel 196 ton (avgusta 197 ton).

TOZD ŽIČARNA

Ta temeljna organizacija je v septembru dosegla z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo, medtem ko je zaradi premajhnih dobav žice za potrebe žebjarne nekoliko zaostala za nižanim operativnim programom gotove proizvodnje. Patentirane žice so izdelali 926 ton (avgusta 783 ton), VAC žice 507 ton (avgusta 536 ton) in EPP žice 186 ton (avgusta 134 ton).

TOZD PROFILARNA

Gospodarski načrt skupne in tudi gotove proizvodnje so v septembru presegli za 4,4 oziroma 12,2%.

TOZD VRATNI PODBOJI

V septembru so imeli težave s pomanjkanjem in razdrobljenostjo naročil. Zato tudi nižanega operativnega programa niso dosegli.

TOZD JEKLOVLEK

Kljub manjšim težavam s polizdelkom je tej temeljni organizaciji uspelo doseči z gospodarskim načrtom predvideno skupno in gotovo proizvodnjo. Pri vlečenem jeklu je bil plan dosežen 101,0% pri brušenem 103,3% in pri toplotno obdelanem 86,4%. Luščeno jeklo ni bilo načrtovano, vendar so ga izdelali 18 ton.

TOZD ELEKTRODE

Načrtovana skupna in gotova proizvodnja za september je bila sicer dosežena, vendar ne pri oplaščenih elektrodah in taljenem prašku. Pri prvih so bile težave z rezanjem na Curto strojih, medtem ko je bila talilna peč za prašek v glavnem popravila.

TOZD ŽEBLARNA

V septembru so z gospodarskim načrtom predvideno skupno in gotovo proizvodnjo presegli za 1,3%. Zaradi pomanjkanja kontejnerjev in prepozno prispelih naročil za ZR Nemčijo je odprema zaostala za proizvodnjo, medtem ko so načrt izvoza kljub temu presegli.

Avugst Karba

POSVETOVANJE O RAZISKOVALNEM DELU IN DOSEŽKIH V SLOVENSKI METALURGIJI

Letošnje leto je bilo 1. in 2. oktobra že devetindvajseto strokovno posvetovanje slovenskih strokovnjakov črne in barvne metalurgije ter livarstva. Iz 29 delovnih organizacij proizvajalcev, raziskovalnih organizacij, delovnih organizacij porabnikov in republiških institucij je bilo na posvetovanju 117 udeležencev.

Letošnje strokovno posvetovanje je bilo namenjeno vlogi raziskovalnega dela, kot osnove pri doseganju razvojnih ciljev, kar sta obravnavali obe uvodni predavanji, od katerih se je prvo nanašalo na železarstvo in drugo na razvoj barvne metalurgije v Sloveniji.

V 20 prispevkih so raziskovalci iz delovnih organizacij, metalurškega inštituta in fakultete za naravoslovje in tehnologijo obravnavali dosežke svojega raziskovalnega dela. V sklopih posvetovanja je podana za referate naslednja ocena: »Vsebinska in kvaliteta predavanj sta dokaz o zadovoljivi teoretični in uporabni vrednosti raziskovalnega dela ter o njegovem zlitju z resničnimi potrebami metalurške industrije v Sloveniji in uporabnikov kovinskih gradiv.«

Med 20 prispevki oziroma predavanji, ki so zgoščeno podala pregled raziskovalnih dosežkov, je veliko takih, ki naj bi jih predavatelji v širši obliki predstavili porabnikom oziroma zainteresiranim. Za uvodno predavanje Petra Kunca je bil že na posvetovanju dan predlog, naj bi ga v celoti objavili v glasilih vseh treh slovenskih železarn (v Železarnu je bil objavljen v šte. 39, 8. oktobra).

V posebni brošuri je bil vsem udeležencem podan pregled: Vrednotenje raziskovalnega dela za potrebe slovenske metalurgije za obdobje 1979/1980. V tem obdobju je bilo izvršenih 187 raziskovalnih nalog in izvedenskih mnenj. Slovenski metalurški strokovnjaki so imeli doma 60 strokovnih predavanj, 11 predavanj v tujini na strokovnih posvetovanjih, priobčili so v domačih strokovnih revijah 53 člankov in prispevali 11 člankov v inozemske strokovne revije. V isti knjižici je objavljen tudi predlog raziskovalnega dela za leto 1982. Predlog dela za leto 1982 je bil iznešen na večurni obravnavi, kot predstavitev predlogov nalog iz usmerjenega raziskovalnega projekta in šest usmerjenih raziskovalnih programov. Vodje projektov in programov so udeležencem predstavili raziskovalne naloge, udeleženci so predloge obravnavali, predlagali dopolnila in spremembe ter v nekaterih primerih tudi opustitev namere. Zaključek obravnave je bil, da so predstavljene naloge dobra osnova za končno izbiro, ki se mora razviti po razpoložljivih sredstvih, raziskovalnih zmogljivostih in seveda morajo ustrezati tudi zahtevam, veljavnim za naloge, ki se realizirajo v okviru svobodne menjave dela.

Za področje črne metalurgije so v obravnavi ugotovili, da je treba pri raziskovalnem delu usmeriti več prizadevanj in sredstev na področje izdelave jekla, da bi bili čim bolj pripravljeni za obvladovanje sodobnih tehnoloških naprav za izdelavo jekla, ki so že sedaj v fazi izgradnje, ali jih načrtujejo v bližnjem razvojnem obdobju. Sprejet je bil zaključek, da je potrebno posebno

pospešiti raziskovalno delo na področju ognjeodpornih gradiv. Pri iskanju nekaterih cjev za nadomestilo uvoza ognjeodpornega materiala, jedavca in feroniklja ter drugih metalurških reprovromaterialov se je potrebno vključiti tudi v medrepubliško sodelovanje pri raziskovalnem delu.

Iz sklepov posvetovanja zopet povzemam zaključek, ki se nanaša na predstavitev raziskovalnih dosežkov in na obravnavo raziskovalnega programa: »Udeleženci smatramo, da način izbire in predstavitve nalog, ki je bil izoblikovan v zadnjih letih, zagotavlja, da so predlagane naloge v financiranje iz sredstev svobodne in neposredne menjave, kvalitetne raziskovalne naloge...«

Menim, da je obravnavo raziskovalnega programa vsako leto boljše in da je bila letos doslej res najboljše. Udeleženci v razpravah so zahtevali precej sprememb predlaganega programa dela in s tem v zvezi celo dodatne raziskovalne naloge. Nekatere predlagane naloge pa naj bi dale prednost tistim, ki so za razvojne potrebe najnujnejše in bi jih kazalo zaenkrat še odložiti za kasneje.

Vse seveda ni bilo odlično in blesteče. Osnovna pomanjkljivost je bila zopet pomanjkanje časa. Premalo je bilo časa za razpravo po posameznih referatih. Čeprav je bilo letos namenjeno obravnavi raziskovalnega programa za prihodnje leto domala dvakrat toliko časa kot prejšnja leta, je časa vseeno zmanjkalo in ne moremo reči, da so bili prav vsi raziskovalni programi doela enakovredno obravnavani.

Mnogo premalo časa je bilo za predstavitev dosežkov raziskovalnega dela. Prepričan sem, da bi bila podrobnejša predstavitev oziroma vrednotenje raziskovalnega dela na področju železarstva za pretečno obdobje 1979/1980 hvaljezna tematika za razpravo v vsaki od železarn, da bi dali možnost udeležbe v razpravi širšemu krogu strokovnjakov iz vrst porabnikov raziskovalnih dosežkov. Tak pristop je tudi del poti za prenos raziskovalnih dosežkov v proizvodnjo — torej ni še nič zamujenega.

Se nekaj sem pogršel. Vsako leto ob zaključku strokovnega posvetovanja udeleženci sprejemajo sklepe in priporočila za nadaljnje delo. Pri pregledu dosežkov raziskovalnega dela bi bilo koristno, da bi vsako leto dali tudi pregled, koliko sklepov strokovnih posvetovanj je bilo izvršenih, ali vsaj do katere stopnje so bili sklepi izvršeni. Drugo leto, ko bodo teklo priprave za 30. jubilejno posvetovanje, ki bo zopet oktobra, naj organizatorji pripravijo še pregled izvrševanja sklepov vsaj za nekaj let nazaj, da bi videli, kakšne sklepe in zaključke lahko v bodoče sprejemamo, da bi jih tudi izvrševali.

Milan Marolt

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME ZA MESEC SEPTEMBER

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA				GOTOVA PROIZVODNJA				ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	4/2	4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	9/7	9/8
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
PLAVŽ	13.100	13.100	13.396,3	102,3	102,3	—	—	—	—	—
JEKLARNA	43.200	41.200	37.543,0	86,9	91,1	—	—	—	—	—
SM	28.500	26.500	24.066,0	84,4	90,8	—	—	—	—	—
EL	14.700	14.700	13.477,0	91,7	91,7	—	—	—	—	—
— ASEA	6.200	6.200	5.980,0	96,1	96,1	—	—	—	—	—
— LM	8.300	8.300	7.494,4	90,3	89,7	—	—	—	—	—
— RBW	200	200	68,6	34,3	34,3	—	—	—	—	—
LIVARNA	148	148	154,9	104,7	104,7	60	60	26,4	44,0	44,0
— jeklo	148	148	150,1	101,5	103,5	60	60	26,0	43,3	43,3
— kovino	3	3	4,8	160,0	160,0	—	—	0,4	—	0,4
VALJ. BLUMING-ŠTEKEL	37.700	35.100	33.330,3	88,4	95,0	7.100	7.560	7.008,3	97,9	92,7
— bluming	17.800	17.000	16.028,7	90,1	94,3	480	480	513,1	111,5	93,7
— štekel razrez	15.400	15.100	15.265,3	98,9	99,1	4.100	4.100	4.458,8	110,7	111,5
— štekel razz. storitve	1.800	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	2.670	2.700	2.036,3	76,3	75,4	2.670	2.700	2.035,4	76,2	75,4
VALJ. ŽICE IN PROFILOV	9.590	9.590	9.255,7	96,5	96,5	2.650	2.650	2.145,8	81,0	107,3
— valj. žice	9.590	9.590	9.255,7	96,5	96,5	2.650	2.650	2.145,8	81,0	107,3
— valj. žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VALJ. DEB. PLOČEVINE	6.700	6.700	6.826,6	101,9	101,9	6.600	6.600	6.748,6	102,3	102,3
— valj. deb. ploč. storit.	6.700	6.700	6.826,6	101,9	101,9	—	—	—	—	—
HLAD. VALJ. BELA	8.020	8.020	8.212,9	102,4	102,4	7.960	7.960	8.108,4	102,0	102,0
— hl. valj. Bela storitve	8.020	8.020	8.212,9	102,4	102,4	—	—	—	—	—
HLAD. VALJ. JESENICE	2.580	2.580	2.685,9	103,7	103,7	2.340	2.340	2.549,3	108,9	108,9
— hl. valj. Jesenice	2.580	2.580	2.685,9	103,7	103,7	—	—	—	—	—
— hl. valj. Jes. storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	4.750	4.750	4.754,7	100,1	100,1	3.760	3.760	3.298,8	87,7	99,8
PROFILARNA	1.630	1.630	1.702,0	104,4	104,4	1.250	1.250	1.402,1	112,2	112,2
— HOP	1.460	1.460	1.483,9	102,3	102,3	1.240	1.240	1.353,4	109,2	109,2
— HOP storitve	—	—	83,6	—	—	—	—	—	—	—
— runde	—	—	—	—	—	—	—	32,5	—	32,5
— runde storitve	40	40	32,5	81,3	81,3	—	—	—	—	—
— disk storitve	80	80	49,5	61,9	61,9	—	—	—	—	—
— disk za cest. ograjo	20	20	32,5	65,0	65,0	10	10	16,2	162,0	162,0
— disk storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
SKLADIŠČE 38	170	170	158,7	93,4	93,4	200	170	158,7	79,4	83,4
VRATNI PODBOJI	1.860	1.860	1.879,9	101,1	101,1	1.850	1.850	1.879,9	101,6	101,6
JEKLOVLEK	2.110	2.060	2.118,7	100,4	102,9	1.900	1.850	1.923,7	101,3	104,0
ELEKTRODE	1.680	1.680	1.580,0	93,3	92,3	1.680	1.680	1.566,4	92,6	92,6
— elektro. + varil. žica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varil. žica storitve	120	70	29,3	24,5	40,4	120	70	28,2	23,5	40,3
— varil. prašek	100	100	106,6	106,6	106,6	100	100	106,6	106,6	106,6
— suha elektr. masa	200	200	424,6	212,3	212,3	—	—	233,5	—	233,5
— ognjevarilni mat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ŽEBLARNA	920	920	932,1	101,3	101,3	920	920	931,4	101,2	101,2
ŽELEZARNA	1.12.698	128.008	122.951,7	92,7	96,1	36.810	36.025	36.181,4	98,3	100,4
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	250	250	207,1	82,8	82,8
SKUPAJ	—	—	—	—	—	37.060	36.275	36.388,5	98,2	100,3

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME JANUAR — SEPTEMBER

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA				GOTOVA PROIZVODNJA				ODPREMA		
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	4/2	4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	9/7	9/8	za prodajo
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
PLAVŽ	119.900	119.900	136.527,1	105,6	105,6	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	358.400	353.500	325.107,2	91,2	92,0	—	—	—	—	—	—
— SM	232.500	231.100	210.643,9	90,6	90,4	—	—	—	—	—	—
— EL	123.900	120.450	114.463,3	92,4	95,0	—	—	—	—	—	—
— ASEA	55.800	53.200	50.952,5	92,1	95,8	—	—	—	—	—	—
— LM	67.100	65.100	61.651,5	91,9	94,7	—	—	—	—	—	—
— RBW	1.500	2.150	1.859,3	124,0	86,5	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	1.346	1.346	1.372,9	102,0	102,0	525	525	438,4	83,5	83,5	438,4
— jeklo	1.320	1.320	1.339,6	101,4	101,4	525	525	438,8	83,2	83,2	438,8
— kovino	26	26	34,3	131,9	131,9	—	—	1,6	—	—	1,6
VALJ. BLUMING-ŠTEKEL	340.100	308.950	291.195,5	85,6	94,3	64.780	61.920	62.905,8	96,6	101,1	62.792,5
— bluming	160.700	154.590	149.550,0	93,1	96,7	3.780	4.520	4.733,4	125,2	104,7	4.881,6
— štekel razrez	139.100	129.960	119.012,2	86,1	91,6	36.380	33.000	35.339,6	97,1	107,1	35.126,6
— štekel razz. storitve	16.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	24.620	24.400	22.633,3	91,9	92,8	24.620	24.400	22.532,9	91,5	92,4	22.774,3
VALJ. ŽICE IN PROFILOV	82.800	83.110	81.851,7	98,8	98,5	22.880	13.370	17.398,8	76,0	130,1	17.038,2
— valj. žice	82.800	83.110	81.851,7	98,8	98,5	22.880	13.370	17.398,8	76,0	130,1	17.038,2
— valj. žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VALJ. DEB. PLOČEVINE	54.900	57.800	55.924,2	101,9	96,8	54.100	56.900	54.652,3	101,0	96,1	54.643,9
— valj. deb. ploč.	54.900	57.800	55.924,2	101,9	96,8	—	—	—	—	—	—
— valj. deb. ploč. storit.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
HLAD. VALJ. BELA	71.240	71.240	62.801,2	88,2	88,2	70.640	70.640	60.981,9	86,3	86,3	61.405,4
— hl. valj. bela	71.240	71.240	61.404,7	86,2	86,2	—	—	—	—	—	—
— hl. valj. bela storitve	—	—	1.396,5	—	—	—	—	—	—	—	—
HLAD. VALJ. JESENICE	22.400	22.400	22.509,1	100,5	100,5	20.300	20.300	20.106,1	99,0	99,0	20.192,1
— hl. valj. jesenice	22.400	22.400	22.062,3	98,5	98,5	—	—	—	—	—	—
— hl. valj. jes. storitve	—	—	446,8	—	—	—	—	—	—	—	—
ZICARNA	40.500	40.500	41.980,2	103,7	103,7	31.280	27.520	29.744,9	96,2	108,1	29.906,7
PROFILARNA	14.960	14.960	15.895,4	106,4	106,4	11.800	11.800	11.858,3	100,9	100,6	11.927,6
— HOP	13.460	13.500	12.872,0	95,6	95,4	11.760	11.800	11.286,9	96,0	95,7	11.256,2
— HOP storitve	—	—	1.320,6	—	—	—	—	—	—	—	—
— runde	—	—	296,4	—	—	—	—	—	—	—	—
— runde storitve	800	310	32,5	10,8	10,5	—	—	318,9	—	—	318,9
— disk storitve	770	720	519,5	67,5	72,2	—	—	—	—	—	—
— disk stor. og. 30	450	450	464,5	103,2	103,2	90	90	352,5	391,7	391,7	352,5
SKLADNIŠČA	1.500	1.500	1.451,1	97,7	97,7	1.500	1.500	1.451,1	97,7	97,7	1.451,1
VRATNI PODROBJI	1.510	1.510	1.541,2	100,1	102,1	1.540	1.510	1.540,2	100,0	102,0	1.468,3
JEKLOVDEL	16.360	16.360	16.682,2	102,0	102,0	16.280	16.280	16.515,0	101,4	101,4	16.815,2
ELEKTRODE	18.290	18.110	18.242,6	99,9	100,7	16.480	16.310	16.382,5	99,6	100,6	16.097,0
— elektr. v. varil. žica	15.060	15.090	13.053,9	86,7	86,7	15.000	15.000	13.026,3	86,8	86,8	12.744,1
— varil. žica storitve	—	—	7,4	—	—	—	—	—	—	—	—
— varil. prašek	710	610	464,6	65,4	76,2	710	610	459,2	64,7	75,3	445,8
— suha elektr. masa	750	700	878,4	117,1	125,5	750	700	878,4	117,1	125,5	878,4
— ognjevarilni masi	1.740	1.740	3.838,3	220,6	220,6	—	—	2.028,6	—	—	2.028,7
— ognjevarilni masi	8.540	8.540	8.631,9	101,1	101,1	8.530	8.540	8.626,6	101,1	101,0	8.560,8
ZELEZARNA	1.150.696	1.119.626	1.070.015,6	93,0	95,6	320.645	307.295	301.116,0	93,9	98,0	301.421,2
ELEKTRODE ZAGREH	—	—	—	—	—	2.250	1.750	2.274,4	101,1	130,0	2.274,1
SKUPAJ	—	—	—	—	—	322.895	308.955	303.309,4	94,0	98,2	303.698,5

POPREČNI OSEBNI DOHODKI V SEPTEMBRU ZA 0,4% VIŠJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

kovitost je bila dosežena ob sicer večji proizvodnji kot v avgustu, produktivnost pa je bila slabša. Obseg učinkovitega delovnega časa se je bolj povečal kot proizvodnja.

Število nadur se je od predhodnega meseca zmanjšalo za 8.734 ur. Delež nadur v učinkovini urah znaša 4,35 %. Zmanjšalo se je tudi število plačanih ur sobotnega dopusta za 0,7 %, odsotnost z dela zaradi rednega in izrednega dopusta se je zmanjšala za 10,5 %. Bolezenska odsotnost se je v septembru povečala (samo do 30 dni) za 9.149 ur ali 19 %.

Izmed trindvajsetih TOZD in delovnih skupnosti je osem, ki imajo nekoliko nižji osebni dohodek od predhodnega meseca. Izmed petnajstih TOZD in delovnih skupnosti, ki imajo višji osebni dohodek od predhodnega meseca, je TOZD Željarna dosegla največje povečanje, in sicer za 697 din na zaposlenega. To ni le odraz večjega števila plačanih ur, ampak predvsem boljše učinkovitosti. Izvozili so namreč 58 ton skupne proizvodnje več kot v avgustu.

Osební dohodek na zaposlenega je v septembru za 5 % večji, kot je planiran za celo leto, v kumulativni pa za planirano višino zaostajamo nekoliko manj kot za 1 %. Čeprav je opaziti trend rahlega naraščanja števila zaposlenih, zaostajamo za planiranim številom še vedno za 2 %, v kumulativni pa za 3 %. Ravno zaradi tega smo bruto sredstva osebnega dohodka doslej izčrpali le v višini 97 % po linearnem planu.

Oddelek za nagajevanje

Železarski globus

INDIJA

Indijska rudarska družba Kudremukh Iron Ore Co. je predala Romuniji naročilo za gradnjo naprave za izdelavo peletov iz železove rude z letno zmogljivostjo dva do tri milij. ton. S posebno pogodbo se je Romunija obvezala, da bo v prihodnjih treh letih kupila vsako leto po milijon ton koncentrata železove rude iz tega rudnika. Prva količina 40.000 ton je bila že odposlana.

PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV ZA SEPTEMBER 1981

Obdobje	ur na zaposl.	OD na uro	Din na zap. brez bol. nad 30 dni	Din na 182 brez bol. nad 30 dni	% učinka	Indeks OD 1980 = 100
Leto 1978	182,7	32,19	5881	5859	34,4	63,9
Leto 1979	183,1	41,87	7688	7620	36,7	83,1
Leto 1980	182,3	50,35	9176	9164	40,0	100,0
I 1981	184,3	58,76	10828	10694	44,0	116,7
II 1981	172,3	59,33	10226	10798	44,4	117,8
III 1981	182,7	57,71	10544	10503	44,6	114,6
IV 1981	184,4	58,44	10776	10636	45,0	116,0
V 1981	182,8	64,85	11857	11803	45,3	128,8
VI 1981	180,2	64,90	11697	11812	46,6	128,9
VII 1981	189,8	65,71	12475	11960	45,3	130,5
VIII 1981	178,7	67,48	12062	12281	46,5	134,0
IX 1981	181,4	66,65	12093	12130	46,2	132,4
IX 1980	181,0	47,53	8605	8650	42,6	94,4
I-IX 1981	181,9	62,67	11309	11406	45,3	124,5
I-IX 1980	181,3	46,02	8345	8376	34,3	91,4

STRUKTURA OD ZA MESEC OKTOBER 1981

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	Din na fiz. zaposl.	Struktura OD 23 = 100 20 = 100 17 = 100
1. Osnovni OD	33.203.425	5.185	41,7
2. Učinek	13.335.635	2.395	19,2
3. Stimul. za proiz.	1.875.993	293	2,4
4. Ocena del. prisp.	4.373.586	683	5,5
5. Skupaj 1-4	54.788.639	8.556	68,8
6. Nočni dodatek	2.174.138	340	2,7
7. Popold. dodatek	1.253.780	196	1,6
8. Nadurni dodatek	864.831	135	1,1
9. Nedelj. dodatek	864.831	135	1,1
10. Sobotni dodatek	218.301	34	0,3
11. Praznič. dodatek	25.758	4	-
12. Skupaj 6-11	5.401.639	844	6,8
13. Otežkoč. dod.	987.690	154	1,2
14. Dod. za del. dobo	2.629.266	411	3,3
15. Sobotni dod.	550.686	86	0,7
16. Ostala doplačila	2.026.535	316	2,5
17. Skupaj 5 + 12 do 16	66.384.455	10.367	83,3
18. Redni, izredni dop.	8.487.464	1.326	10,7
19. Nadom. OD za bol. odsot. do 30 dni	2.316.717	362	2,9
20. Skupaj OD iz sred. delov. organiz.	77.188.636	12.055	96,9
21. Nadom. OD za bol. odsot. nad 30 dni	2.237.341	349	2,8
22. Ostale refundacije	243.687	38	0,3
23. Izplačani neto OD	79.669.664	12.442	100,0

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE ZA MESEC SEPTEMBER 1981

TOZD	IZVRŠITEV SEPTEMBER 1980			PLAN SEPTEMBER 1981			IZVRŠITEV SEPTEMBER 1981			I N D E K S I					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	52,9	33.657	1.780.616	60	43.953	2.637.180	26,4	52.769	1.396.310	49,9	156,8	78,4	44,0	120,1	52,9
Valj. bluming-štel	5.490,1	22.039	120.995.671	7.160	28.187	201.815.440	6.933,7	27.834	192.993.552	126,3	126,3	159,5	96,8	98,7	95,6
- bluming	350,9	23.453	8.228.098	460	22.164	10.195.440	599,0	22.766	13.635.326	170,7	97,1	165,7	130,2	102,7	133,7
- štel	5.139,2	21.943	112.767.573	6.700	28.600	191.620.000	6.334,7	28.314	179.358.226	123,3	129,0	159,1	94,5	99,0	93,6
Valj. žice in prof.	1.136,5	13.801	16.375.600	2.650	16.888	44.753.200	2.317,5	19.268	44.653.604	195,3	139,6	272,7	87,5	114,1	99,8
Valj. debele ploč.	6.613,5	22.299	147.471.718	6.600	27.426	181.011.600	6.667,0	28.389	189.269.411	100,8	127,3	128,3	101,0	103,5	104,6
Hladna valj. Bela	6.093,4	19.606	119.465.716	7.950	31.670	251.776.500	7.431,4	30.707	228.193.205	122,0	156,6	191,0	93,5	97,0	90,6
Hladna valj. Jesenice	2.355,1	21.874	51.516.179	2.340	28.942	67.724.280	2.466,7	29.298	72.269.943	104,7	133,9	140,3	105,4	101,2	106,7
Žičarna	3.287,3	26.913	88.471.277	3.760	32.743	123.113.680	3.186,1	37.990	121.040.499	96,9	141,2	136,8	84,7	116,0	98,3
Profilarna	1.418,3	21.968	31.157.664	1.250	22.554	28.192.960	1.487,2	23.853	35.475.575	104,9	108,6	113,9	119,0	105,8	125,8
- HOP	1.298,5	21.429	27.823.872	1.240	22.404	27.780.960	1.438,4	22.233	31.981.119	110,8	103,8	114,9	116,0	99,2	115,1
- ronle	32,3	57.994	1.875.302												
- stebr. in distančn.	87,5	16.662	1.458.490	10	41.200	412.000	16,3	47.293	770.259	18,6	283,8	52,8	163,0	114,8	187,0
Skladišče 38	17,7	28.760	508.855	170	42.058	7.149.860									
Vratni podboji	127,6	26.867	3.427.196	200	52.250	10.450.000	163,1	49.829	8.123.985	127,8	185,5	237,0	81,6	95,4	77,7
Jeklovlek	1.762,6	33.134	58.400.926	1.850	41.264	76.338.400	1.611,9	40.175	64.758.902	91,5	121,3	110,9	87,1	97,4	84,8
Elektrode	2.152,5	17.422	37.501.946	2.150	27.439	58.993.160	1.924,5	27.824	53.547.324	89,4	159,7	142,8	89,5	101,4	90,8
- elektrode, var. žica, masa, Emona Zgb.	1.834,3	20.103	36.875.150	2.030	28.044	56.929.160	1.674,8	31.642	52.995.323	91,3	157,4	143,7	82,5	112,8	93,1
- prašek	44,5	10.533	468.181	120	17.200	2.064.000	16,2	18.163	294.238	36,4	172,4	62,8	13,5	105,6	14,3
- šamotna masa	273,7	579	158.615				233,5	1.104	257.763	85,3	190,7	162,5			
Željarna	850,1	13.983	11.886.970	920	14.640	13.468.800	827,3	22.306	18.452.624	97,3	159,5	155,2	89,9	152,4	137,0
OSNOVNA REALIZACIJA	31.407,6	(21.936)	688.960.334	37.060	(28.803)	1.067.425.060	35.042,8	(29.398)	1.030.174.934	111,6	134,0	149,5	94,6	102,1	96,5
Realiz. stranske dej. energ.									5.236.688			186,7			209,7
Realizac. storitev VET			3.616.292			3.218.845			1.513.832						
Ostala realizac. vklj. DP			19.407.034			20.268.937			16.589.541			85,5			81,8
SK. ZUNANJA REALIZACIJA			711.983.660			1.090.912.842			1.053.514.995			148,0			96,6

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE OD I — IX 1981

TOZD	IZVRŠITEV OD I – IX 1980			PLAN OD I – IX 1981			IZVRŠITEV OD I – IX 1981			I N D E K S I					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3		Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	469.4	33.393	15.673.012	525	39.903	20.949.245	438.4	41.221	18.072.026	93.4	123.4	115.3	83.5	103.3	86.3
Valj. bluming-štel	51.785.0	19.142	.991.291.844	64.780	26.218	1.698.408.280	62.717.5	25.696	1.611.594.986	121.1	134.2	162.6	96.8	98.0	94.9
– bluming	3.467.4	16.369	56.758.871	3.780	19.831	74.960.060	4.881.7	21.532	105.112.426	140.8	131.5	185.2	129.1	108.6	140.2
– štel	48.317.6	19.341	934.532.973	61.000	26.614	1.623.448.220	57.835.8	26.048	1.506.482.560	119.7	134.7	161.2	94.8	97.6	92.8
Valj. žice in prof.	15.005.3	11.137	167.118.440	22.880	15.631	357.639.970	17.038.2	16.244	276.773.140	113.5	145.9	165.6	74.5	103.9	77.4
Valj. debele ploč.	62.811.1	17.161	1.077.930.429	54.100	25.677	1.389.132.570	54.643.1	25.125	1.372.884.266	87.0	146.4	127.4	101.0	97.9	98.8
Hladna valj. Bela	59.610.2	17.834	1.063.059.074	70.640	29.566	2.088.529.435	61.405.4	27.936	1.715.421.685	103.9	156.6	161.4	86.9	94.5	82.1
Hladna valj. Jesenice	20.944.9	19.462	407.628.863	20.300	26.869	545.450.450	20.192.1	26.560	536.299.249	96.4	136.5	131.6	99.5	98.8	98.3
Žičarna	32.085.2	22.588	724.730.771	31.260	30.263	946.028.362	29.910.6	33.271	995.149.821	93.2	147.3	137.3	95.7	109.9	105.2
Profilarna	15.335.5	17.219	264.065.690	11.850	20.851	247.085.870	11.927.6	24.008	286.355.640	77.8	139.4	108.4	100.7	115.1	115.9
– HOP	13.937.1	16.139	224.930.137	11.760	20.755	244.079.810	11.257.9	22.241	250.391.901	80.8	137.8	111.3	95.7	107.2	102.6
– ronle	268.3	44.018	11.809.881				311.2	77.391	24.085.257	116.0	175.8	203.9			
– stebr. in distančn.	683.1	17.528	11.973.871	90	33.401	3.006.060	358.5	33.135	11.878.482	52.5	189.0	99.2	398.3	99.2	395.2
– diski	447.0	34.346	15.351.801												
Skladišče 38	623.0	26.455	16.481.816	1.500	39.198	58.796.730	144.9	35.747	5.179.802	23.3	135.1	31.4	9.7	91.2	8.8
Vratni podboji	1.070.8	28.128	30.119.502	1.540	48.646	74.914.295	1.468.3	46.506	68.282.968	137.1	165.3	226.7	95.3	95.6	91.1
Jeklovlek	15.798.2	28.954	457.419.673	16.280	38.957	634.215.880	16.856.5	37.521	632.478.216	106.7	129.6	138.3	103.5	96.3	99.7
Elektrode	19.544.5	16.446	321.434.235	18.710	25.853	483.708.214	18.371.4	23.264	427.384.095	94.0	151.5	133.0	98.2	90.2	88.4
– elektrode, var. žica,															
masa, Emona Zgb.	16.748.9	18.645	312.278.461	18.000	26.226	472.061.784	15.896.9	26.316	418.344.324	94.9	141.1	134.0	88.3	100.3	88.6
– prašek	596.9	13.163	7.857.519	710	16.403	11.646.430	445.8	15.760	7.025.982	74.7	119.7	89.4	62.8	96.1	60.3
– samotna masa	2.198.7	590	1.298.255				2.028.7	.993	2.013.789	92.3	168.3	155.1			
Željarna	8.614.1	12.218	105.246.801	8.530	13.326	113.666.960	8.560.9	16.800	143.824.109	99.4	137.5	136.7	100.4	126.1	126.5
OSNOVNA REALIZACIJA	303.697.2	(18.578)	5.642.200.150	322.895	(26.815)	8.658.526.261	303.674.9	(26.639)	8.089.700.000	100.0	143.4	143.4	94.0	99.3	93.4
Realiz. stranske dej. energ.									44.386.116						
Realizac. storitev VET			34.965.353			39.223.587			11.008.080			158.4			141.2
Ostala realizac. vklj. DP			93.831.535			183.210.883			141.119.663			150.4			77.0
SK. ZUNANJA REALIZACIJA			5.770.997.038			8.880.960.731			8.286.213.859			143.6			93.3

ŠE KAR NAPREJ UČENJE OB NAPAKAH

Ker po mnenju izvršnega sveta skupščine občine Jesenice »utegne biti v prihodnjih letih še več primerov, kot je letos otroško varstvo«, kaže posebej analizirati informativni del doslej še neuspele akcije za povišanje prispevnosti stopnje za neposredno otroško varstvo s stališča modela informacije za odločanje. Te bi morali v bodoče bolj strokovno pripraviti. V zaostreni gospodarski situaciji, ob padanju življenjskega standarda, ne bo šlo več tako kot včasih, ko so Janez, pa Jaka, pa Miha sedli skupaj in se domenili, kako naj bo. Pred zboro delavcev bodo morali priti z jasnimi argumenti, ne z agitko.

Treba bo torej poskrbeti za redno, pravočasno, resnično, popolno in razumljivo informacijo za odločanje. Delavci in občani imajo pravico, da so informirani, imeti pa morajo tudi možnost, da se vključijo v komunikacijski proces.

Po Darku Marinu, ki ga poznamo po uspehilih kritičnih oddajah na RTV, mora informacija za odločanje vsebovati minimum osmih elementov: **problem, dosedanje ureditve, vprašanja, predlagane rešitve, posledice, cilj, odgovornost, dosedanje razprave in pripombe, nadaljnje postopke**. (Informacije za odločanje, izdala Dopolna delavska univerza Univerzum v Ljubljani 1978).

Pri problemu je po njegovem mnenju, da poznamo vzroke, na primer, zakaj je povečanje cen potrebno. Važno je, da poznamo predpise, ki se nanašajo na problem, da ne sprejmemo odločitev mimo že dogovorjenih obveznosti. Pravi tudi, da informacija za odločanje ne more biti sestavljena le iz enega samega predloga, kajti »samoupravljalci v takem primeru nimajo kaj odločati, postanejo samo glasovalni stroj, ne morejo pa biti ustvarjalni sooblikovalci novih rešitev«. V informaciji za odločanje »moramo predstaviti materialne in druge posledice, ki jih posamezna predlagana rešitev sproži in katerih bremen nosijo zlasti TOZD in krajevne skupnosti«. Potrebni so kvantitativni podatki, »včasih pa je nujno spregovoriti tudi o drugih posledicah predlaganih rešitev (političnih, socialnih itn.) Ni vselej jasno, kakšen je cilj akcije, kaj želimo z njo doseči. To se večkrat dogaja, na primer, ob povečanju družbenih prispevkov. Predlagatelji sodijo, da so prispevki za razne družbene potrebe premajhni. Kakšne so te »družbene potrebe«, ki jih s sedanjimi sredstvi ni mogoče uresničiti, pa ni vselej dovolj pojasnjeno. Tako se znajdejo delegati in z njimi »sa delegatska zasnova v zagati. Domnevajo, da imajo predlagatelji prav, toda pravih argumentov za to nimajo. Osnovna informacija, ki bi preprečila dvoumnosti in uganjanja, nevednost in slabo obveščenost, pa svoje funkcije ni opravila. Če v informaciji ni povedano, kdo je za uresničitev cilja odgovoren, samoupravljanje ne more biti učinkovito. Doslej smo vse prevečkrat ugotovljali le splošno družbeno odgovornost za nastali položaj, vse premalokrat pa identificirali kolektive in posameznike. K temu so nemalokrat prispevale svoj delež informacije, v katerih je bila odgovornost zakrita«. Dalje: »Celovitost informacij za odločanje dosežemo le, če v model vnesemo tudi dotedanjo razpravo o obravnavanem problemu. Če ta element izpustimo, informacije niso celovite, ne upoštevajo vseh stališč in interesov izraženih v družbi, ostajajo parcialne, ne opirajo se na mnenjski proces. Zadnji element v strukturi informacije za odločanje je nadaljnji postopek. V samoupravnem sistemu je ta element bistven, saj je nujno, da odločevalci poznajo samoupravni postopek, po katerem bodo problem dokončno odstranili z dnevnega reda.«

Kakšna pa je informacija Skupnosti otroškega varstva Jesenice, ki nosi naslov »Problematika financiranja vzgojnovarstvene dejavnosti in dejavnosti Občinske zveze prijateljev mladine Jesenice«, na osnovi katere naj bi se zbori delavcev odločali o povišanju prispevnosti stopnje (dodan je bil še predlog dopolnila k temeljnemu plana skupnosti, stališče izvršnega sveta občine, v TOZD pa je bila poslana tudi spremna informacija CPSI, ki pa ne dodaja nobenih bistvenih novih elementov).

Informacija vsebuje štiri točke. V prvi je govora o planiranih nalogah skupnosti, v drugi o nosilcih programskih nalog, v tretji o vključenosti otrok v varstvene oddelke, v četrti pa o financiranju vzgojnovarstvene in druge dejavnosti. Nikjer v tej informaciji ni napisano, tako kot smo imeli opredeljeno v temeljnih plana, da obstajajo trije programi s specifičnimi nalogami (zagotovljeni program, dodatni program ter program skupnih nalog v SRS), da se vsi občinski programi financirajo po domicilnem principu (razen denarnih pomoči) iz prispevne stopnje 0,8%, medtem ko se sredstva za denarne pomoči iz skupne naloge v SRS zbirajo po principu delovnega mesta po prispevni stopnji 1,45% oziroma 1,16% — da torej delavci, ki so stalno prijavljeni v drugih občinah, nimajo pravice odločati na zboru

delavcev, ker bi sicer odločali o dajatvah iz osebnega dohodka drugih, za kar pa seveda nimajo pravice. Razen tega informacija daje površnem bralcu vtis, kot da se vse naloge, ki so navedene v prvi točki, financirajo iz prispevne stopnje 0,8%.

Nepravilnosti s strani strokovne službe je tudi to, da tako imenovanih »novih nalog« (2. člen predloga dopolnila) ni vključila že v sporazum o temeljnih plana. Da bo treba plačati anuitete, se je vedelo, da bo treba plačati stroške vzdrževanja za nova objekta na Plavžu in Koroški Beli, se je prav tako vedelo, saj nista mogla zrasti čez noč, za to, da je treba plačevati komunalne prispevke (in še celo za lansko leto) in da priključek na čistilno napravo v občini Buje ne bo zastoj, se je prav tako vedelo. Nerazumljivo pa je tudi, da se že lani ni predvidel ob novih kapacitetah tudi povečan obseg vzgojnovarstvene dejavnosti v vrtcih, oziroma maksimalna izkoriščenost teh ustanov, saj je bilo vendar že tudi lani leto stabilizacije. — Zdi se, da se je za takim »planiranjem« skrivala neka posebna računica, saj gradivo celo omenja, da so se »kljub povečani, oziroma razširjeni dejavnosti sredstva za skupnost otroškega varstva v letošnjem letu oblikovala z enako rastjo (19,8%) kot pri ostalih SIS, tako da je bilo že ob začetku leta možno predvidevati, da bodo nastale pri izvajanju programa skupnosti otroškega varstva precejšnje težave.«

Vse to kaže, da je bilo pomanjkanje sredstev v skupnosti otroškega varstva bolj ali manj pričakovano, da pa so tako v skupnosti kot izvršniki menili, da bo sredstva za otroke zlahka dobiti iz delavčevega žepa, pa čeprav s še tako drastičnim povečanjem prispevne stopnje kot z edino alternativo pri odločanju.

Toda pri tem so se krepko ušeli. Delavci so, v večini, na zborih očitno pod vplivom splošne družbene klime, ki je kritična do obsega porabe, do višine dohodkov v interesnih dejavnostih in za katero je razen tega značilno še padanje življenjskega standarda, predlagali drugačno rešitev (ki bi jo moral kot eno od alternativ pravzaprav pripraviti sam izvršni svet) z opozorilom na določene posledice na drugih področjih porabe: prerazdelitev sredstev SIS, zoženje nekaterih programov, racionalno gospodarjenje — zahtevali pa so tudi poročilo o tem, kako se trošijo sredstva, ki jih združujejo za skupno porabo. Čeprav so bila stališča v posameznostih različna, pa so si bila enotna v tem, da je treba sredstva nekje, kjer so že zbrana in kjer je njihovo potrošnje v manjši meri kot za neposredno otroško varstvo možno legitimirati z družbenim interesom, vzeti in jih dati za otroke.

Toda izvršni svet noče nič slišati za prerazdelitev sredstev, ne za to, da bi pripravil poročilo, na podlagi katerega bi delavci lahko odločili, pri kom naj iz programa kaj črtajo in tako zagotovijo sredstva za neposredno otroško varstvo. O tem, kako se trošijo sredstva, ki jih delavci združujejo tako v SIS kot v skladi delovne organizacije, se ne poroča, ali pa zelo enostransko, čeprav bi morali o porabi teh sredstev poročati delavcem dvakrat letno po zakonu o združenem delu.

In tako se izvršni svet občine pojavi dne 8. oktobra v Železarni z novo agitko: »Kakšna naj bo rešitev, ki bo primerna za vsakogar.« V njej neargumentirano vztraja pri svojem: »da žal pa, razen nekaterih v osnovi nesprejemljivih predlogov za sanacijo sedanjega težkega stanja NI.«

Namesto da bi to svojo trditve s čimerkoli potrdil, namiguje na »izogibanje tistim odločitvam, za katere smo se nedolgo tega dvigovali roke v svojih delovnih sredinah, pozneje pa na sejah ustreznih delegatskih skupščin«, ki pa je mogoče izviralo prav iz neustreznosti pripravljenih informacij za odločanje.

Se več: izogne se tisti osnovni odgovornosti, ki jo od nosilcev planiranja terja sistem družbenega planiranja. »Da so v skladu s sistemom kontinuiranega planiranja dolžni sprejeti tudi odločitve o spremembah ali dopolnitvah svojih dokumentov, če zavoljo bistveno spremenjenih razmer in navkljub sprejetim ukrepom ne morejo zagotoviti uresničitve temeljnih planskih obveznosti« (Delegatski poročevalec, dne 18. septembra). To je toliko bolj nerazumljivo, kajti v isti informaciji je navedeno, da je republiški komite za družbeno planiranje 11. septembra

sprejel in poslal vsem občinskim planskim službam metodologijo za revalorizacijo posameznih delov programov SIS.

Agitka (ne informacija za odločanje) občinskega izvršnega sveta se že ob preprostih vprašanjih — ker se izogne bistvu problema, vprašanju skupne porabe v celoti — sesuje kot hiša iz kart.

Ni namreč res, da bi bilo o problematiki zdravstva in otroškega varstva že »dosti napisanega« in »veliko povedanega«, ker sta ta dva problema predstavljena iztrgano iz problematike celotne, tako skupne kot splošne porabe — na to dimenzijo vprašanj pa so opozarjala prav stališča delavcev, ki se jim izvršniki z izoliranjem problema »skušajo izmakniti«.

Zakaj naj bi bile tiste razlage, ki so zahtevale drugačen, širši pristop k tej problematiki, »neutemeljene«?

Kako je mogoče trditi (kje so glede na vse povedano argumenti), da »polemika vsaj do sedaj ni dala

nobenih konkretnih in sprejemljivih predlogov, kako se rešiti iz težkega položaja.«

Zakaj je bilo v temeljnih plana predvideno najprej, da »višku otrok« (ti niso od včera na svetu!) zapremo vrata v otroške ustanove, zakaj se je nato mimo temeljev plana povečalo število otrok v varstvenih ustanovah?

Zakaj je izvršni svet kljub ugotovitvi, da so odveč podrobne analize in dokazila, da si prispevek in visok standard družbenih dejavnosti nista v razmerju, stremel, da se obremenitev osebnih dohodkov čimbolj zniža, kar dokazuje tudi s podatki o nižanju prispevne stopnje v minulem srednjeročnem obdobju?

V Železarni ni bilo pripomb, da je treba prispevno stopnjo dvigniti »zaradi velikega števila otrok začasno prijavljenih delavcev v otroških vrtcih« — o tem pač delavci niso imeli podatkov — pač pa je bilo izraženo mišljenje, da naj bi ti in otroci zdomcev, ki v občini ne plačujejo prispevka, plačevali ekonomsko ceno.

Prav tako tudi ni res, da bi javna razprava o povišanju prispevne stopnje potekala v Železarni »dokaj neprizadeto«.

NI MOGOČE VEČ NA PAMET DAJATI REŠITVE ZA VSAKODNEVNE ODPRTE PROBLEME V PRAKSI

Naslovne misli je Edvard Kardelj v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja podkrepil s tem, da moramo v praksi za odprta vprašanja poiskati tako demokratične kot tudi znanstvene in strokovne rešitve in opredelitve. To poudarjamo zato, ker v naši konkretni praksi še vedno poskušamo odprte probleme reševati takorekoč na pamet.

To je najbrž tudi razlog, da nekateri občinski možje, pa tudi politične strukture, nekatera razmišljanja v našem glasilu v zvezi s skupno in splošno porabo in stabilizacijskimi prizadevanji v občini ocenjujejo kot vzrok, da združeno delo, oziroma konkretno delavci TOZD in delovnih skupnosti naše Železarnice niso sprejeli dopolnila samoupravnega sporazuma o temeljnih plana Skupnosti otroškega varstva občine Jesenice za obdobje 1981—1985 za leto 1981, po katerem naj bi delavci iz osebnih dohodkov združevali zadnje tri mesece po 1,98%, oziroma 1,12% višjo prispevno stopnjo kot prvih devet mesecev. Vsa razmišljanja v Železarni, kot samostojnem in odgovornem družbenopolitičnem dejavniku socialističnega samoupravnega razvoja, so bila v zvezi s tem opta:

- na polletno analizo uresničevanja ciljev družbenega in ekonomskega razvoja v SR Sloveniji in jeseniški občini, ki kaže na stagnacijo in v naši občini celo na upadanje proizvodnje, neustrezno strukturo in neuresničevanje nalog na področju ekonomskih odnosov s tujino in visoko stopnjo inflacije,
- na visoko rast življenjskih stroškov in s tem ter upadanjem proizvodnje povezano upadanje realnih osebnih dohodkov, kar se še posebno odraža pri delavcih z nižjimi osebnimi dohodki. Pri tem smo konkretno navajali nove obremenitve in podražitve: 1,5% samoprispevek občine, 0,90 republiški davek, s 1. avgustom 32% dražja stanarina, s 1. oktobrom okrog 31% dražja centralna kurjava, ob kasnejših podražitvah osnovnih življenjskih potrebščin: mleka, mesa, kruha, sladkorja, kurilnega olja, plina,

- na odločnem obvladovanju rasti sredstev skupne in splošne porabe v okvirih materialnih možnosti, kar je sekretar predsedstva CK ZKJ Borislav Cufalič na zadnji seji centralnega komiteja ZKJ poudaril z naslednjimi besedami: »Tudi z uresničevanjem stabilizacijske politike na področju skupne in splošne porabe ne moremo biti zadovoljni. Ta poraba namreč občutno presega realne okvire. Nikakor ne moremo ostati pri sedanjih ravni splošne in skupne porabe, ker je previsoka za naše materialne možnosti. To pomeni, da se moramo odreči mnogim projektom in delu porabe v družbenih dejavnostih.« (To so na mnogih sestankih poudarjali tudi delavci Železarnice v obravnavani navedeni dopolnili za otroško varstvo),

- na stališča in sklepe predsedstva SFRJ in skupščine SR Slovenije,

- na resolucijo III. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, ki med drugim poudarja, da spoznanje, da lahko porabimo samo toliko, kolikor smo ustvarili, mora priti v kri in meso vsem, od temeljne organizacije združenega dela do federacije. Temu je treba prilagoditi obseg vseh oblik porabe.

Vse to je opredeljeno tudi v informaciji za revalorizacijo programov samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, objavljenem v Delegatskem poročevalcu z dne 18. septembra, kar pa je izvršni svet skupščine občine Jesenice pri oblikovanju zadnje informacije v zvezi z

Prav tako tudi ni prav, da v zvezi s celodnevno šolo trmasto vztraja, »da je pri tem potrebno upoštevati odločitve oz. sprejeto politiko v občini in republikah«, namesto, da bi upošteval bistveno spremenjene razmere in kot eden od nosilcev planiranja predlagal odločitve o spremembah in dopolnitvah planskih dokumentov.

Odveč je tudi to, da se kara delegate, kako »bi morali — izvajalci in uporabniki — spregovoriti v svojih sredinah o tem, da je denarja dovolj zbrano, le pravilneje bi ga morali trošiti« — če pa razpolagajo s pomankljivimi informacijami za odločanje. Bolje bi bilo pokarati strokovne službe, tudi občinske — in pripraviti predlog za skrčenje posameznih programov, tistih, ki niso bistvene družbenega interesa.

Prav to pa bi morala biti v tej situaciji najbrž naloga izvršnega sveta kot enega od nosilcev planiranja. Jasno nam mora postati, da se ljudi ob vseh napakah iz minulih let, ki jih čutijo danes in o katerih ne plačuje več javno piše, ne more več prepričevati z agitiranjem temveč z argumenti. Vse bolj torej potrebujemo strokovno pripravljene informacije za odločanje.

Božidar Lakota

Vekakor so spoštovanja vredna prizadevanja izvršnega sveta skupščine občine, da pomaga reševati težko situacijo v zdravstvu in otroškem varstvu, vendar pa ne izvzeto iz okvira skupne in splošne porabe v občini, ki jo bomo najbrž morali še krepko krčiti, pri tem pa še kako uporno vtepati predvsem v glave izvajalcev programov družbenih dejavnosti, da lahko porabimo le toliko, kolikor smo ustvarili v materialni proizvodnji, toliko, kolikor bosta narasčala produktivnost in dohodek.

Ravno zato je zadnja informacija izvršnega sveta skupščine občine Jesenice, objavljena v 39. številki Železarnice, ncelovita in v nekaterih trditvah netočna. Med vzroki za nastanek manjka v otroškem varstvu, na primer, na prvo mesto postavlja obveznosti do otroškega letovišča Novigrad, čeprav je to najmanjša postavka v manjkajočem znesku, ne navaja pa nastalih stroškov za vzdrževanje novih objektov na Plavžu in Koroški Beli in odplačila anuitet za najete kredite, kar je prav gotovo posledica slabega načrtovanja. Res je, da se obremenitve osebnega dohodka za občinsko skupno porabo manjšajo, ob tem pa ne bi smeli prezreti še ostale obremenitve osebnega dohodka, predvsem pa ne dejstva, da se je zato precej povečala obremenitev dohodka TOZD. V Železarni je bilo v letošnjem prvem polletju za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb in za pogodbene obveznosti iz dohodka na delavca izplačano 64% več kot v enakem obdobju 1980.

Politično popolnoma nesprejemljiva pa je trditev, da so delavci o problematiki otroškega varstva razpravljali dokaj neprizadeto, vsaj kar se Železarnice tiče. Od kod potem toliko mnenj, stališč, ponujenih rešitev in podobno. Zelo prizadeta in konkretna je bila razprava tudi na aktivu »grešnih« TOZD in delovnih skupnosti, ki niso sprejele dopolnila k samoupravnemu sporazumu za povečano stopnjo za otroško varstvo ob večkratnih podkrepitvah, da je to treba rešiti, vendar v okviru obstoječe skupne in splošne porabe, z iskanjem notranjih rezerv vseh porabnikov sredstev skupne in splošne porabe in celo, da bo potrebno srednjeročne programe uskladiti z zaostrenimi gospodarskimi razmerami oziroma možnostmi gospodarstva v občini. Ali niso to angažirana in »zadeta« mnenja delavcev? Konkretna rešitve pa morajo iskati strokovne službe, zato imamo in to dobro plačane.

Izvršni svet v svoji informaciji navaja, da ni namen le-te, da bi nadaljevali s polemiko. Nasprotno, o čem v drugih vprašanjih skupne in splošne porabe bomo morali še in še prizadeto razpravljati, da bomo le-to dejansko spravili v realne okvire, ki jih narekuje materialna proizvodnja.

KJER IGRA KVALITETA GLAVNO VLOGO ...

Z izjemno prizadevnostjo vseh zaposlenih in izredno visoko stopnjo avtomatizacije je japonska industrija zabeležila zavidljiv rekord v kontroli kvalitete. Čeprav je dosežen v drugačnih družbeno-ekonomskih razmerah in v deželi z dolgoletno industrijsko tradicijo, se na teh dosežkih tudi mi lahko kaj naučimo, zato razmišljanje ameriškega strokovnjaka v prevodu v celoti objavljamo.

Zdi se, da je na svetu takole: Amerikanci nekaj izumijo in razvijejo, Evropejci to intenzivno rabijo, Japonci pa iz tega napravijo dobiček.

V tem primeru mislimo na prenos prakse v kontroli kvalitete, ki so jo Japonci tako uspešno uporabili ob enem z napredno tehnologijo in moderno opremo, da so dosegli ogromne ekonomske uspehe v zadnjih 30 letih.

Na Japonskem je kontrola kvalitete nekaj več kot le pomembna naloga. Postala je prava mrzlica, celo neke vrste religija. Če vprašate japonskega direktorja, od česa je odvisen uspeh ali neuspeh podjetja, bo brez dvoma odgovoril, da je to napredek v kontroli kvalitete. Toda, ko govori o kontroli kvalitete, ne misli le na preiskovanje izdelkov. Japonci so prepričani, da mora biti pojem kvalitete »vgrajen« v izdelek v vsaki proizvodni fazi in zato razvijajo posebne metode bolj za preventivo kot pa za odkrivanje napak.

Na Japonskem gledajo na kontrolo kvalitete kot na odgovornost vseh zaposlenih, vodstva in delavcev v neposredni proizvodnji. K. Ishikawa, profesor na tokijski univerzi, eden od pionirjev japonske kontrole kvalitete, pojasnjuje, da le-ta v praksi na Japonskem obsega kvaliteto izdelkov, kvaliteto vzdrževanja, kvaliteto izvedbe dela, kvaliteto informacij, materialov, tehnoloških procesov, industrijskega oblikovanja, kvaliteto vodenja administracije — skratka vso kontrolo kvalitete celotnega poslovanja podjetja, ali kakor temu pravijo Evropejci — integralno kontrolo kvalitete.

100.000 KVALITETNIH KROŽKOV

Japonske metode kontrole kvalitete imajo precej zanimivo zgodovino. Prvi osnovni tečaj o kontroli kvalitete je bil na Japonskem leta 1949 in v letu 1950 je bil dr. W. Edwards Deming, ki ga pogosto imenujejo očeta japonske kontrole kvalitete, povabljen, da predava o kontroli kvalitete najvišjim gospodarstvenikom Japonske. Zveza japonskih znanstvenikov in inženirjev (JUSE) se je oddolžila dr. Deming-u s tem, da je leta 1951 ustanovila Demingov sklad, iz katerega vsako leto podelijo nagrado podjetju, ki je doseglo izredne rezultate v kontroli kvalitete. Ugled te nagrade je tolikšen, da vsakoletno podelitev prenaša neposredno tudi japonska televizija.

V zgodnjih šestdesetih letih so ustanovili na Japonskem kvaliteten krožek. Kvalitetni krožek sestavlja skupina 4–10 delavcev iz enega delovnega področja, ki se srečajo enkrat na teden in analizirajo probleme v zvezi z delom ter predlagajo rešitve. Ti krožki ne dvigajo le delovne zavesti, ampak izboljšujejo tudi kontrolo kvalitete in produktivnost.

Tipično japonsko je, da se želijo združevati in posledica tega je, da je samo pri JUSE registriranih že več kot 100.000 kvalitetnih krožkov. Ti predstavljajo približno milijon delavcev. Ocenjujejo, da je v celoti približno 10 milijonov delavcev ali 80 % japonske delovne sile, zaposlene v industriji, članov kakih milijonov ne-registriranih kvalitetnih krožkov.

Od ustanovitve v letu 1950 se je aktivnost teh krožkov razvijala različno v raznih vejah industrije. V železarstvu, na primer, so kvalitetni krožki skupaj z gibanjem za minimiranje napake (kar se je začelo v 70-ih letih) združenih držav Amerike v Martin Marjetta Co. združeni v tipičnih japonskih JISHU KANRI skupinah, ki so pomembna značilnost v japonski jeklarski industriji.

Pri NIPPON STEEL sodeluje v povprečju 94 % delavcev iz neposredne proizvodnje v JK skupinah. Zdaj je 7700 JK skupin v podjetju, ki zaposluje 51.000 delavcev. Tri četrtine skupin sestavlja manj kot 10 delavcev, 7 % skupin šteje več kot 21 delavcev.

V letu 1979 so pri NIPPON STEEL skupine JK izdelale skupno 17.100 projektov. Od teh jih je bilo 31 % posvečenih akcijam za zmanjšanje stroškov in za varčevanje z energijo (le-teh je bilo 7,5 %). Izboljšanje učinka dela je bil cilj nadaljnjih 35,5 % JK projektov, 15,1 % se jih je ukvarjalo z izboljšanjem kvalitete izdelkov, 11,3 % pa jih je obravnavalo probleme okolja.

Dosežke JK skupin objavljajo najvišji vodstveni organi v podjetju, kakor tudi zunaj podjetja (na primer pri japonski zvezi za železo in jeklo). Da bi še bolj spodbudila delo JK skupin v jeklarski industriji, je zveza leta 1969 ustanovila JK komite, ki zdaj predstavlja več kot 27.600 skupin v 164 tovarnah.

DELOVNA SILA PREDANA DELU

Na vrhu spiska načinov za povečanje japonskih prizadevanj za izboljšavo kvalitete je vzgoja in vzdrževanje odkritih in poštenih odnosov do delavca. Vzganjanje predane delovne sile je težavna naloga. Tako, na primer, trdi Sodami Wada, pomočnik podpredsednika SONY CORP. of AMERICA: »Lahko modernizirate stroje, vpletete avtomatski sistem kontrole ali kupite robote, ki jih vodijo računalniki. Lahko kupite tehnologijo ali licenco z vsemi dokumenti in najrazličnejšimi skicami, ki jih hočete, toda brez delavcev, predanih delu, ne bo ne proizvodnje ne kvalitete. Tega pa ni mogoče kupiti. Pri tem mislim na resnično in iskreno pripadnost kolektivu.«

Bistveno pri vsakem prizadevanju za privzganjanje občutka pripadnosti kolektivu je poslušnost vodstva za potrebe svojih delavcev. Tovarna SONY dela to na več načinov. Vodje si prizadevajo, da najdejo kontakt z vsakim posameznim delavcem tovarne (pri tem gre večkrat za klicanje kar po imenu). Pri tem so seznanjeni tudi z družinskimi situacijami zaposlenega.

Podjetje daje posebna priznanja za dosežke v kvaliteti v obliki posebnih nagrad na internih obratnih proslavah. Izjemne rezultate objavijo v tovarniškem glasilu. Vsak mesec prireja srečanja vseh zaposlenih v obratu, na katerih objavijo napredovanja in javno predstavijo nove delavce.

Poleg tega prireja tovarna SONY v Dothanu (Alabama) v tovarni magnetnih trakov srečanja »za okroglo mizo«. To je vsakomesečno srečanje najvišjih vodstvenih delavcev in 20 delavcev iz montaže, ki jih izberejo na slepo. Pri tem niso udeleženi njihovi nadzorniki in predpostavljeni, ker je namen tega srečanja, da najvišji vodstveni delavci izvedo, kaj je treba storiti, da bi postalo delovno okolje čim bolj prijetno. Razgovor je neposreden in problemi se razjasnijo v najkrajšem času.

Z namenom, da bi dosegli čim boljše odnose med vodstvom in delavci, si pomagajo, na primer, pri SHARP ELECTRONICS s selekcijo in posebnimi tečaji.

Preden se želi nekdo zaposliti v tovarni SHARP v Memphisu (Tennessee), kjer izdelujejo televizijske aparate in mikrovalovne peči, mora najprej uspešno opraviti teste spretnosti, ki jih predpisuje »varnost zaposlenih« v državi Tennessee.

Nato gre kandidat na 18-urni tečaj, ki mu omogoči, da opazuje, razume in se seznani s filozofijo podjetja in delovnimi zahtevami. Obenem to nudi podjetju priložnost, da sproti opazuje in ocenjuje kandidata za bodoče delo in napredovanje.

Program tečaja vključuje tudi delo z ročnim in pnevmatskim orodjem, enostavne tehnološke postopke in simulacije na montažni liniji. Večji poudarek je namenjen kreiranju pravega odnosa in zavesti o pomembnosti kvalitete v vsakem smislu.

Po objektivnem postopku ocenjevanja izberejo tiste, ki jih namerava sprejeti na delo. Naslednja dva dneva sta namenjena orientaciji in spoznavanju delovnega okolja. Prva lekcija je slovesna predstavitev firme, ki jo opravi predsednik podjetja Hagusa, ki priredi sprejem za vsako skupino novo zaposlenih delavcev. Prevladujoča tema orientacije je razvijanje osebnega prepričanja, da je kvaliteto delo tisto, kar zagotavlja bodočnost podjetja in bodočnost njih — delavcev, ki so del te celote.

Poleg orientacije sledijo trije polni dnevi specialnih tečajev za pridobitev specifičnih znanj, ki so potrebna za to, da se novi delavec čimprej vključi v novo okolje.

Po tem enotedenskem pripravljalnem obdobju se že zaposlijo na pravem delovnem mestu in tu opravijo še uvajalni tečaj pod nadzorstvom neposrednih vodij. Pri tem se vodi obširna dokumentacija o napredovanju vsakega delavca za neposredno proizvodnjo. Zanimivo je, da kljub znatnim stroškom, ki jih namenja podjetje SHARP za pripravo svojih novih delavcev v neposredni proizvodnji, še vedno velja 90-dnevna poskusna doba. Šele potem pride do dokončnega sprejema na delo.

PRAZNA STEKLENICA COCA-COLE

Uvajanje novosti v tovarniško okolje je težavno. Delovne navade iz preteklosti so razvile neko poenoteno prakso, ki prevladuje in karkoli je novo, vzbuja nezaupanje. Vendar pa

so načini, ki dajo zaposlenim občutek za probleme mimo ustaljenih navad. Dr. Norihiko Nakayama je v govoru v American Management Association o japonski kontroli kvalitete omenil svoje izkušnje v tem, kako motivirati zaposlene v njihovi kalifornijski tovarni:

»Ne dolgo potem, ko je bila tovarna odprta (Santa Clara), sem prišel na delo po nekem sestanku zunaj podjetja in našel prazno steklenico Coca-Cole na zelenici pred upravno stavbo. Pobral sem jo in nesel v stavbo. Vratar me je začuden gledal, ko sem šel mimo njega z dvignjeno prazno steklenico. Vprašal sem se, če se je zgodilo to, da je 100 zaposlenih pri FUJITSU šlo mimo te prazne steklenice po poti na svoje delovno mesto tistega jutra, toda nihče ni čutil dovolj ponosa do svoje tovarne, da bi jo odstranil z zelenice.«

Kaj storiti? Z namenom, da bi pravilno motiviral zaposlene v novi tovarni polprevidnikov v San Diegu, je FUJITSU izbral postopek, ki je na Japonskem v splošni rabi. Medtem ko obrat še gradijo, vadijo nove delavce v najetih prostorih v bližini. Vsakodnevni trening se začne z 10 minutnim uvodnim nagovorom — v rednem delovnem času — na katerem govori eden od japonskih strokovnjakov.

Prvi dan govori o kvaliteti. Drugi dan o napredovanju gradnje in o prednostih nove stavbe. Ob neki drugi priložnosti pojasnjuje uporabo polprevidnikov, ki jih bodo oni izdelovali, v različnih vejah industrije. Zaposlene poučijo o zgodovini podjetja in o izdelkih, ki jih izdelujejo poleg polprevidnikov. Enkrat pa je govora tudi o pomenu čiščenja delovnega mesta po končani izmeni in o tem, da je treba pobrati vse odpadke in smeti, ne glede na to, kje ležijo.

Delovodje, ki vodijo te tečaje, so pri FUJITSU že 10–15 let. Poznajo svojo tovarno. Ponosni so na to, da delajo pri FUJITSU. Ta odnos prenašajo tudi na nove delavce bolj z zgledom kot z besedami.

AVTOMATIZIRANA MONTAŽA

Še taka motivacija zaposlenih pa ne more rešiti vseh kvalitetnih problemov neke tovarne. V industrializiranem svetu je še mnogo tovarni, ki uporabljajo zastarele tehnološke postopke. Rešitve so težje od enostavnih pripravljenosti za vzgojo in razumevanje novih idej delavcev v neposredni proizvodnji.

Vendar pa se lahko mnogo naučijo od japonske tovarne MATSUSHITA ELECTRIC INDUSTRIAL COMPANY (Osaka), ki uporablja avtomatske procese, ki zagotavljajo visoko stopnjo natančnosti pri sestavljanju izdelkov. Na primer, v letu 1970 je imela poprečna kartica tiskanega vezja, ki so jo izdelali v tovarni barvnih televizorjev v Ibaragi (Japonska), le 20 % komponent sestavljenih avtomatično. Zdaj je že več kot 80 % komponent na tiskanih vezjih sestavljenih avtomatično.

Z lastnimi kompliciranimi avtomati so v zadnjih desetih letih povečali produktivnost za devetkrat in obenem zmanjšali število napak za 50 krat.

Drug primer je izdelava suhih celic za baterije. MATSUSHITA izvaža svojo tehnologijo v 12 držav, kjer letno izdelajo 50 milijonov baterij. Posebna rotacijska stiskalnica, ki so jo razvili v tovarni, izdeluje škatlice za cinkove baterije s hitrostjo brzostrelke. Ta proces je povečal produkcijo baterij za več kot 130 % v zadnjih desetih letih. V istem obdobju so zmanjšali čas za izdelavo ene baterije za 90 %, število napak se je zmanjšalo praktično na nič. Izkušnje ameriške podružnice MATSUSHITA zanikajo večkrat ponavljano trditev, da japonske kontrole kvalitete ni mogoče enako uspešno uporabiti izven Japonske. V letu 1974 je ta tovarna kupila od MOTOROLE tovarno barvnih televizorjev QUASAR. Takrat je delala tovarna QUASAR v Chicagu s kvaliteten nivojem 150 defektov na 100 televizorjev, kar je drastično vplivalo na produktivnost. Z uporabo tehnoloških postopkov, ki so jih razvili v Osaki v MATSUSHITA CORPORATE ENGINEERING DIVISION, se je število znižalo na pet defektov na 100 aparatov, kar je desetkrat boljše, kot znaša povprečje v ameriški televizijski industriji.

Nadaljnji kazalec pripravljenosti podjetja za izboljšanje tehnoloških postopkov je velik štab raziskovalcev in inženirjev, saj se jih 20 % ukvarja s proizvodnim inženiringom.

»V resnici je proizvodni inženiring del celotnega procesa na vseh nivojih v podjetju,« pojasnjuje Minoru Morita, direktor MATSUSHITA ELECTRIC INDUSTRIAL.

Vsak od najvišjega do najnižjega, od glavnega direktorja do delavca ob tekočem traku, prispeva svoj delež v procesu proizvodnega inženiringa. Ni presenetljivo, da so delavci ob montažnih trakovih prvi vir idej pri MATSUSHITA. Svoje ideje posredujejo direktno svojim predpostavljenim ali upravi, včasih pa uporabijo »škafice« z idejami, da svoje zamisli objavijo. Pripravljenost za posluš zaposlenih na vseh nivojih je bistvena za celotni koncept proizvodnega inženiringa.

MEDSEBOJNO SODELOVANJE

Na Japonskem je za kvaliteto sestavnih delov odgovoren dobavitelj. Razen kratkega začetnega preverjanja ni potrebna vhodna kontrola, če ni dobavitelj na glasu kot nezanesljiv, oziroma če je pogostost napak večja od 100 na milijon.

Ta poseben odnos med dobaviteljem in izdelovalcem je dolgoročen in zahteva, da dobavitelj reagira hitro na posebne zahteve svojega porabnika. To ima za posledico stalno izmenjavo tehničnih, poslovnih, in upravnih informacij med obema strankama. Da bi to izmenjavo olajšali, poseben team inženirjev obiskuje tovarno dobaviteljev enkrat ali dvakrat na mesec, kar pa ne predstavlja posebnega potovanja, ker so dobavitelji navadno blizu obratom porabnika. Ena petina od 250 dobaviteljev tovarne TOYOTA je, na primer, v mestu Toyota in tam imajo tudi svoje obrate. Poleg

tega je avtomobilski velikan namenil posebno zgradbo za povezavo z dobavitelji.

Kakor je značilno za vse japonske tovarne, tudi TOYOTA preštudira svoje bodoče proizvodne načrte skupaj z dobavitelji in jih prosi za pomoč pri oblikovanju izdelkov in procesov. Po drugi strani pa proizvajalec avtomobilov svetuje dobaviteljem novo tehnologijo, da ti lahko zadostijo spremenjenim zahtevam.

Za japonskega dobavitelja ni ne navadno, če prosi, naj mu avtomobilski tovarna vrne že dobavljeno pošiljko delov, ki se je izkazala kot neustrezna. V svojem tehnološkem procesu poišče napake ali pomanjkljivosti, da se napaka ne pojavi več.

Robert Cole z univerze v Michiganu opisuje odnos med japonskimi izdelovalci avtomobilov in njihovimi dobavitelji sestavnih delov kot tesno medsebojno odvisnost. Ko je govoril poslovnežem iz avtomobilske industrije, je rekel, da se na Japonskem trudijo, da dobavitelji v sodelovanju z izdelovalci avtomobilov zagotovijo kvaliteto (pred prodajo). Kot nasprotje temu je Cole menil, da na ameriškem trgu konkurenčna sposobnost dobavitelja odloča o njegovi izbiri. Sodelovanje med proizvajalci avtomobilov in njihovimi dobavitelji je omejeno na spoštovanje privatnih interesov dveh poslovnih partnerjev.

(Prevod iz revije Industrial World, september 1981, ki jo izdajajo v Združenih državah Amerike)

Božidar BRUDER

PRIMERJAVA PORABE SREDSTEV ZDRAVSTVENEGA VARSTVA V OSMIH MESECIH LETA 1980–1981

Že v letu 1980, kakor tudi v letu 1981, smo si zelo prizadevali, da bi na področju zdravstva dosegli čimboljše rezultate na področju stabilizacije, predvsem pri zmanjšanju stroškov bolnišničnega zdravljenja in zmanjšanju odliva sredstev izven gorenjske regije. Toda vsi ti napori so rodili bore malo sadov, oziroma boljših finančnih rezultatov, vsaj tako kažejo podatki sredstev za splošno zdravstveno varstvo, še posebej pa glede odliva izven regije.

V letu 1980 v osemih mesecih je bila na Gorenjskem naslednja poraba sredstev: skupno zdravstveno varstvo 689.238.142,00 din, od tega v zdravstvenih delovnih organizacijah regije 503.417.623,00 din ali 72,10 %, v istem času leta 1981 pa 842.075.940,00 dinarjev, od tega v regiji 605.914.266

dinarjev ali 71,96 %. Po teh kazalcih je bil odliv v letu 1981 višji za 0,14 %. V celem letu 1980 pa je bila skupna poraba 1.173.486.362,00 din, od tega v regiji 829.147.687,00 din ali 70,80 %. Po posameznih občinskih zdravstvenih skupnostih je stanje naslednje:

OZS 1980/81	poraba v regiji	v Sloveniji	izven Slovenije
Jesenice	105.131.414 (78,52 %)	23.809.224 (17,78 %)	4.947.340 (3,70 %)
Kranj	124.850.789 (78,21 %)	29.675.524 (18,59 %)	5.102.556 (3,20 %)
	189.202.823 (68,55 %)	81.260.305 (29,44 %)	5.558.050 (2,01 %)
	234.216.505 (69,41 %)	97.507.714 (98,90 %)	5.691.279 (1,69 %)
Radovljica	87.997.582 (76,47 %)	24.779.262 (21,53 %)	2.305.927 (2,00 %)
	110.892.449 (77,39 %)	30.470.516 (21,27 %)	1.923.111 (1,34 %)
Škofja Loka	84.119.988 (87,36 %)	37.872.069 (30,33 %)	2.884.566 (2,31 %)
	93.287.594 (64,54 %)	47.980.717 (33,20 %)	3.264.887 (2,26 %)
Tržič	36.965.815 (67,36 %)	9.916.874 (20,50 %)	1.486.891 (3,07 %)
	42.666.929 (74,57 %)	13.233.947 (23,13 %)	1.313.827 (2,30 %)

Iz podatkov je razvidno, da je v treh občinah rahel porast odliva, v dveh rahel padec. Tako lahko ugotovimo, da spodnji del naše regije še vedno ne spoštuje sprejetih dogovorov in je po vsej verjetnosti odliv bolj pogojen s teritorialno povezanostjo in navado, kot pa s strokovno potrebo. To velja predvsem za Škofjo Loko in deloma tudi za Kranj.

V panogi specialističnega zdravljenja je odliv še bolj peref. V osemih mesecih leta 1980 smo skupno porabili 56.390.966 dinarjev, od tega na

območju regije le 27.378.227 ali 48,55 % od skupne vsote, v letu 1981 pa v istem obdobju že 76.956.345 dinarjev, od tega na območju gorenjskih zdravstvenih organizacij le 41.353.860 ali 53,73 %. Izkazujemo sicer 5,18 % manjši odliv, toda vse premalo se pozna vpliv novozgrajenih specialističnih ambulant v splošni bolnici na Jesenicah. To velja predvsem za občinski zdravstveni skupnosti Tržič in Škofja Loka. Situacija po občinskih zdravstvenih skupnostih je naslednja:

OZS 1980/81	poraba v regiji	v Sloveniji	izven Slovenije
Jesenice	5.919.739 (64,25 %)	2.967.571 (32,21 %)	324.902 (3,54 %)
	9.656.115 (73,33 %)	3.361.166 (25,52 %)	153.022 (1,15 %)
Kranj	11.645.122 (46,83 %)	12.452.986 (50,06 %)	774.233 (3,11 %)
	16.583.602 (50,11 %)	16.277.375 (49,18 %)	232.658 (0,61 %)
Radovljica	4.516.679 (53,03 %)	4.018.784 (45,74 %)	62.535 (0,48 %)
	7.035.723 (57,03 %)	5.271.195 (42,73 %)	29.906 (0,30 %)
Škofja Loka	3.764.945 (38,17 %)	5.923.529 (60,06 %)	172.694 (1,77 %)
	5.814.469 (43,46 %)	7.413.259 (55,25 %)	152.561 (1,29 %)
Tržič	1.531.743 (39,81 %)	2.018.184 (52,46 %)	297.149 (7,73 %)
	2.264.491 (45,50 %)	2.507.774 (50,39 %)	203.569 (4,19 %)

V letu 1980 je bilo 156.770 primerov, od tega v specialističnih ambulantah v regiji 97.915 ali 62,40 %. V osemih mesecih leta 1981 pa je bilo skupnih primerov 100.376, od tega v specialističnih ambulantah na Gorenjskem 68.002 ali 67,75 %. Iz tega je razvidno, da odliv vse prepočasi pada in je vpliv specialističnih ambulant v splošni bolnici Jesenice še prenasihen in da bodo tudi te ambulate morale dobiti bolj regijski pomen.

Za bolnišnično zdravljenje smo v letu 1980 v osemih mesecih porabili 237.642.649 dinarjev, od tega v gorenjskih bolnišnicah 123.678.442 dinarjev ali 52,09 %, v letu 1981 v istem obdobju pa že 305.354.132 dinarjev, od tega na Gorenjskem 165.356.362 din ali 54,13 %. Odliv smo po finančnih kazalcih uspeli znižati za 2,04 %.

Po posameznih občinskih zdravstvenih skupnostih je stanje naslednje:

	v regiji	Sloveniji	Jugoslaviji
Jesenice	31.663.517 (66,62 %)	14.851.222 (30,60 %)	2.008.048 (4,13 %)
	39.663.517 (65,22 %)	18.927.703 (30,60 %)	2.127.229 (3,54 %)
Kranj	39.611.283 (45,35 %)	45.567.653 (33,16 %)	2.166.335 (2,28 %)
	58.495.892 (49,95 %)	56.568.280 (48,30 %)	2.045.725 (1,75 %)
Radovljica	26.107.868 (61,40 %)	15.502.750 (36,46 %)	908.253 (2,13 %)
	35.947.751 (65,16 %)	18.679.145 (33,88 %)	564.713 (0,06 %)
Škofja Loka	16.134.746 (37,97 %)	25.005.679 (58,85 %)	1.348.843 (3,17 %)
	19.005.763 (36,48 %)	31.813.447 (61,07 %)	1.270.507 (2,45 %)
Tržič	10.161.028 (61,39 %)	5.752.484 (34,75 %)	636.940 (3,84 %)
	12.424.077 (60,82 %)	7.546.511 (36,94 %)	454.510 (2,25 %)

(Nadaljevanje na 14. strani)

KOKRŠKI ODRED

UNIČENJE 2. BATALJONA
KOKRŠKEGA ODREDA

(nadaljevanje)

Janez Perko se je še zlasti izkazal v zimskih bojih Cankarjevega bataljona v Selški in Poljanski dolini ter v Dražgošah. Njegov soborec iz 1941. leta Karel Kravcar-Kola, ki Janeza Perka še ni videl takega je o njegovem obnašanju v teh odločilnih trenutkih povedal:

»Taktar sem opazil nekaj, kar dotlej pri Perku ni bilo v navadi. Vse do tega dne so bile njegove odločitve hitre, kratke in odločne. Zdaj pa je omahoval. Na njegovem obrazu je bilo videti, da v njem samem še ni dozorela odločitev o tem, kaj bo boljše in bolj pametno: ali preboj v nočnih urah in s tem tudi žrtvovanje nekoli tovarištev ali pa poskusiti s prikrivanjem in se rešiti brez žrtv. Odločil se je za slednje. Videl in čutil sem, da je teže izrekel ukaz o zabijanju, kot da bi sam juršal na cel bataljon Nemcev. In še nekaj. Tisto popoldne, ko smo se skušali prebiti iz Udinega boršta, sem bil večkrat v njegovi bližini. Tedaj sem slišal, kako mrmrajoče prepeva nek pesem o 'hladni, črni zemljici'. Takega Perka še nisem videl, in tudi mene je tedaj stisnilo pri srcu. Bil sem prepričan, da se je preveč dobro zavedal, da zdaj ne gre samo za njegovo življenje, ko so zdaj oči vseh borcev, med katerimi sta bila tudi njegova brata, uprte vanj, da čakamo le na njegovo odločitev...«

Kljub drugačnim predlogom se nihče ni uprl njegovi odločitvi. Tako jih je Janez Perko odvedel v središče Udinega boršta, kjer so se skupaj potaknili v goščave. A her je zvečer začelo močno deževati, borci kljub utrujenosti niso mogli zaspati. Poleg tega nemške zasede niso bile daleč stran.

Polkovnik Hermann Franz pa je o večernih urah tega dne ugotavljal, da v temi in v gostem gozdu ni bilo mogoče ločevati sovražnika od soborca in zato so napadajoči bataljon zaustavili tam, do kamor je prišel do večera. Izidor Kuljad-Jožek pa je tudi povedal, da so se zvečer pomaknili še globlje v gozd, in potem dodal:

»Pod nami so bili Nemci, ki so se utaborili tako, kot da nameravajo ostati tam tudi ponoči. Zaradi slabega vremena so postavili šotore in tako smo vedeli, kje so. Tedaj smo predlagali, da bi v temi udarili naravnost nanje in se prebili. A Janez Perko je ukazal, da brez njegovega povelja ne sme nihče streljati, da je on odgovoren za vse nas. Ko je pozno zvečer začelo se deževati in je začela razsajati nevihta, je bila tepe priložnost, da bi Nemce naskočili in jih presenetili... Prepričan sem, da mi ne bi imeli dosti žrtv, a Janez Perko tega ni dovolil. Tako smo tiho čakali do jutra, čeprav smo imeli borce in mitraljeze, ki niso poznali strahu.« Kljub nevihti niti partizani tako niso šli v preboj. To se je zgodilo redkokdaj.

Z jutrom je nehalo deževati. Zdaj so tudi tisti nemški napadalni oddelki, ki zvečer niso ostali v Udinem borštu, spet zasedli prejšnji večer dosežene položaje. Nemški policisti so bili tako blizu v gostem grmičevju prikritega Kokrškega bataljona, da so partizani slišali njihovo pokaskevanje in žvižganje. Tako tudi ta dan ni nič kazalo, da bo nemško česanje terena šlo mimo partizanov, kajti zjutraj so Nemci s tem nadaljevali. Napad se je začel že s prvim svitom, kajti Nemci so vedeli, da so partizani še vedno v gozdu. Takoj so naleteli na skrite in premočene partizane, ki so se zdaj začeli ostro braniti. Morali so sprejeti vsiljen boj tod in tedaj, ko je bilo to najmanj ugodno. Odmevale so detonacije ročnih bomb, kajti boj je potekal iz bližine, pokalo je iz številnih pušk in streljnic. Pri tem so padale žrtve na obeh straneh in Nemci so tod ujeli nekaj borcev ter jih odpeljali v Zgornje Duplje.

Začelo se je tako, da je politkomisar 1. čete Stanko Mlakar-Cveto, tisti, ki je aprila v jami pri Okroglem ostal živ, s prvim strelom ubil policista, ki se je z brzostrelko v rokah le na nekaj metrov približal skrivališču partizanov. Takoj nato je Janez Perko ukazal streljanje, ki se je vse bolj stopnjevalo.

To je bil resnični boj na življenje in smrt. Odmevalo je divje streljanje iz vseh vrst orožja, rafali so orali zemljo, bombe so lomile dreve, umes pa je bilo slišati divje vpitje napadajočih policistov.

V tem hudem ponedeljkovem jutru ni hotelo biti konec mokrih čelad, ki so se na glavah policistov svetile v jutranjem soncu. Borci so se med obojestranskim streljanjem le počasi umikali proti sredini gozda. Ranjeni tovariši so se le z največjo težavo premikali z njimi, v gozdu pa je obležal zdaj eden zdaj drug. Vpitje napadajočih policistov je odmevalo od vseh strani, umes pa so neprestano žvižgale in udarjale njihove mine in se razletavale med umikajočimi.

Smrtno zadet se je zrušil Alojz Bukovnik-Sorta in še več drugih. Vrste borcev so bile vse redkeje. Stane Vrhovec-Robin je konec tega pokola doživel takole:

»Razbili smo se na več skupin, a zmanjkovalo nam je tudi municije. Umikali smo se po položnem pobočju prek neke lepo cetoče ajdove njive. Dolgi rafali sarcev pa so lovili in uničevali naša življenja. Tedaj mi je klecnila noga. Zadet sem bil pod koleno, poleg mene pa je obležal mrtve Konrad Babnik... Malo nižje je padel še Jože Škof-Ciba. Vse povsod so pokale mine in orale zemljo.«

Nemci so preostale partizane, razbite na več skupin, spet potisnili nazaj proti sredini Udinega boršta in jih stisnili na majhen prostor. Organiziran odpor partizanov je ponehal sredi lepega ponedeljkovega dne. Tudi municije niso več imeli.

Vendar je komandir Janez Perko v tistih trenutkih vodnikom rekel, naj se poizkušajo prebiti in rešiti po skupinah. Poskušali so se, toda brez municije in obkoljeni niso prišli daleč. Preživeli so se začeli reševati, kakor so vedeli, znali in mogli.

Vodniki, kot na primer Janez Vogrič ali Karel Kravcar, so svoje male skupine sicer nekako skušali obdržati skupaj, vendar to ni trajalo dolgo. Kadar je močnejše zaropotalo, je vedno padel še kak borec. Končno je tudi preostali zmanjkalo nabojev. Tedaj se jih je nekaj skušalo skriti pod vejave, v goste grmovje, na smreke ali kamorkoli. Tako tudi Karel Kravcar, a njega, Minko Koširjevo, Zdenka Lavčiča in še nekater druge so Nemci kmalu zgrabili. Bili so brez slehernega naboja, razoroženi. Nekateri so bili tudi hudo ranjeni, tako Stane Konc-Kos ali Anton Svagelj-Slon, ki je imel prestreljeni obe nogi, ali pa Izidor Kuljad-Jožek, ki je bil zadet v spodnjo čeljust. Hujše ranjen je bil tudi četni politkomisar Alojz Stružnik-Jug, ki se je z osmimi tovariši prebijal proti Križam. Nekateri so v tem obupnem stanju zgubili ali celo odurgli orožje ter se med neprestanim obstreljevanjem začeli reševati po svoje. Alojz Stružnik-Jug je bil ranjen tako hudo, da mu je vse odpovedalo. Napol mrtvega so dobili policisti in esesovci. Namesto pomoči so ga najprej še hudo pretepli in vmes zaskrbevali, nato pa odvedli v Zgornje Duplje, kjer so z zaskrbevanjem nadaljevali.

Najdalj in najbolj ogorčeno se je upirala skupina, ki jo vodil Alojz Stružnik-Jug, ki je bil zadet v spodnjo čeljust. Hujše ranjen je bil tudi četni politkomisar Stanko Mlakar-Cveto in mlada Ančka Kokalj-Nataša z Visokega. Perko in Mlakar sta si potem ko sta podrla še nekaj najbližjih policistov, raje sama vzela življenji, kot da bi živa prišla v roke sovražnikov.

Izjemno hrabro se je tedaj obnašala tudi petnajstletna Ančka. Zmanjkalo ji je nabojev za puško. Blizu nje je utihnila zbrojevka. Mitraljezec je mrtve padel prek nje. Izza debel drevov pa so se vse bolj bližali policisti. Tedaj je Ančka odinila mrtvega fanta z zbrojevke, legla zanj tako, kot je videla prej druge, naravnala cev proti zelenim postavam in stisnila sprožilec. Zaropotal je rafal in zelene postave so poglele. Toča — rafal je bil kratek, kajti v šaržerju je bilo morda pet ali šest nabojev. Takrat je zaslišala klice policistov, naj se vda. Ančka je iz toka mrtvega mitraljezca potegnula pištolo, vstala in v odgovor stoji streljala proti vsem bližjim sovražnikom. Po nekaj streljih so jo pokosili. Ko je neobito obležala, so policisti strme ogostili brsteče deklško telo in se čudili neustrašni partizanki, ki je bila še skoraj otrok. Tudi njihovi oficirji so zvedeli o hrabrosti tega partizanskega dekleta, katere pogum so potem stavljali za zgled svojim podrejenim. To pa jih ni zadržalo, da se številni med njimi ne bi surovo izživljali ob mrtvem dekletu. A glas o legendarni hrabri Ančki je prišel tudi med prebivalstvo. Ančka je postala legenda. (Nemci pa so javnosti na vidnem mestu 23. septembra 1942 v »Karawanken Bote« med drugim razglasili, da so ustrelili tudi »poživinje«, krvoločno 16-letno oboroženo goškarjo in še tri voditelje. »Karawanken Bote« je v arhivu Gorenjskega muzeja v Kranju.)

Nadaljevanje

Tebe mislim, tovariš komisar,« je rekel Nanko in uperil prst proti Jakču. »Strela ti je naročil, da pošljite strojničarja na hriček. To bi nam pomagalo, ker bi se lahko drugi strojničar postavil na čelo in bi se prebili. Tako pa je moral Veljko ščititi umik, mi pa smo se prebijali s puškami. Kaj bi to, enkrat ustreliš. V takem Nemci streljanja se opazili niso. Če nisi bil sposoben zagotoviti strojničarja, bi ostal pri nas! Če je komandant vodil preboj, bi ti ostal v zaščitnici. Da bi nam pokazal, kako se moramo prebijati.«

Komandant zasavskega bataljona, Posavec je mučno zardel. Slavu se je obraz umiril, Jakč pa je planil izza mize in preteče mahal Nanko.

»Tako z mano ne boš govoril. Naposled sem le tvoj komisar bataljona.«

»Moj?« se je nalašč začudil Nanko. Potem je odločno odkimal z glavo. »Ti si le komisar savinjskega bataljona. Mi pa se pogovarjamo o nekem boju, kako je bilo. Nič drugega. Povedal sem, kako je bilo. Ti si začel z napakami, jaz sem te samo dopolnil. Nič drugega, kot dopolnil! Z mano, to si zapomni za zmerom, se lahko pogovarjaš le odkrito, kot enak z enakim. Prostovoljno sem prišel v partizane, prostovoljno se podrejam disciplini, izvršujem vse naloge. To pa vztrajam: z mano se pogovarjajte kot z enakim! Z borce!«

»In kaj bi nam rad ti povedal?« je s povišanim glasom ogorčen zavpil Jakč.

»Razložil sem, kako je bilo,« je zelo mirno nadaljeval Nanko. Prav v tem nasprotju, da lahko govori mirno, čeprav ostro, je užival. »Če pa vprašujete za mnenje, povem: napačno je bilo, da smo ostali na teh položajih. Drugo, bili smo izdani; preveč policistov je bilo, pretesno so nas sklenili; zemljišče nam ni bilo v pomoč in imeli smo velike izgube. Zelo mi ustrežete, če me nekaj dni ne sprašujete, kako je bilo.«

Komandant Posavec, ki je bil zelo miren, preudaren, se je izkazal tudi za dobrega taktika. Z mehkim, spravljivim glasom je dosegel, da je Nanko še pripovedoval. Tudi njemu se je razkrilo, da mora, čeprav je bilo hudo boleče.

Po dolgem tehtanju, če naj bi poslali patroljo, da bi poiskala morebitne preživele, se jim je razkrilo, da je to prav tako tvegano,

VINKO TRINKAUS

(ODLOMEK IZ ROMANA)

30

UPORNIKI

kot če prepustijo morebitne preživele borce, da se sami znajdejo. Kot sta se Nanko in Suhi.

»O Strelji nisi dobil nobenega namiga?« je vprašal Slavko.

Nanko je odkimal. Potem so dolgo preudarjali, kaj bi se Strelji lahko zgodilo. Obveljali sta dve možnosti: Strela se je hudo ranjen zavlekel v grmičje, kjer ga Nemci niso našli. Tako je izkrmavel. Drugo, da vztrajno išče preživele borce.

Nanko je pred hišo srečal Suhija, ki je trepetal. S strahom je čakal, da bodo tudi njega spraševali, kako je bilo.

»Zelo hudo, Nanko?« je zbežan vprašal.

»Mučno, Suhi. Ni pa hujše od tega, kar sva preživela, kaj nama ho ostalo.«

Suhi ni dobro razumel, kaj mu razlaga. Le kimal je. Ko so ga poklicali, je zastokal, žalostno pogledal Nanko. Njegov nesrečni pogled je prosil, da bi strašno rad videl, če bi šel Nanko z njim. Pomagal bi mu pri zagovoru, zakaj se je pritalil in tvegat, da ga Nemci ujamejo.

Ob kuhinji, kjer Nanko niso dovolili, da bi mirno pojedel, se je nadaljeval pogovor o boju njihove čete. Borci so le vpraševali, Nanko je lažje pripovedoval, kako je bilo.

Suhi se je vrnil žalosten. Ker ga nihče ni vprašal, zakaj je tako potr, je sam povedal:

»Nanko, niso dovolili, da bi bila skupaj. Še ti jim reci. Zahtevaj! Tebi bodo raje ustregli, ker si hraber borec.«

Nanko mu je pokimal. Ni bil razpoložen, da bi premišljal, kako bo v prihodnje. Bo že nekako. Nekaj dni naj preteče, da bo spomin zbledel, potem se bosta s Suhijem domenila, kako bi prentalja komandanta, da ju bo določil v isti vod. Vse drugo bo potlej njegova stvar. Ampak Suhi je gledal tako trpeče, da je Nanko nejevoljen vzkliznil:

»Bom se uredil, Suhi. Ne trpišči se zaradi tega. Prihrani žalost za hujše stvari.«

Ni mogel razumeti, zakaj je Suhi tako nestrpen. Če se res boji, zakaj sili v nevarnost? Le zato, da bi sam sebi dopovedal, da se ne boji. Vsaj v taborišču, ko ni nevarno? Ali pa ga razjeda, ker ni ravnal hrabro, po ukazu? To, to je pomislil Nanko. Občutek krivde ga razjeda, pa bi ga rad udušil.

Zagledal je komandanta Posavca, kako počasi, z blagim nasmehom na rdečeličnem obrazu stopa proti njemu. Nekoliko žalostne, tople oči so skušale omehčati Nankovo slabo voljo.

»Nanko, pojdiva nekam, kjer se bova v miru pogovorila. Zelo me zanima, kako je bilo. Prav vsaka podrobnost,« je zelo prijazno rekel Posavec.

(nadaljevanje)

EDO TORKAR

IME MI JE BRIGITA

10

Ime mi je Brigita. Pišem se Soklič. Tudi moja mama se piše Soklič in oče se je tudi tako pisal, ko je bil še živ. To poudarjam zaradi tega, ker smo že deset let v tem bloku, pa je na vratih našega stanovanja še zmeraj tablica z imenom in priimkom prejšnjega lastnika. Saj se bomo tako in tako čez leto ali dve izselili, kaj bi si dajali opravka z menjavanjem tablice, smo si zmeraj mislili. Le spodaj na poštnem nabiralniku smo jo zamenjali, zaradi pošte in časopisov. Tudi otroški voziček, ki se ga prejšnjim stanovalec očitno ni zdelo vredno ob selitvi vzeti s seboj se še zmeraj praši na hodniku pred našimi vrati. Tu je še nekaj s posušeno prstjo napolnjenih cvetličnih lončkov. Tako sem se že navadila na to ropotijo pred vrati, da je niti ne opazim, ko hodim mimo. Vsega tega sploh ne bi omenjala, če se mi ne bi pred dnevi pripetilo nekaj čudnega. Sanjala sem namreč takele sanje:

Pridem domov in brskam po torbici za ključem, da bi odklenila vrata. Presenečena sem, ko opazim da na vratih ni več stare tablice, pač pa nova z velikim napisom BRIGITA SOKLICH. Da se nisem mogoče zmotila v vratih, ali celo v hiši? Ne, ne, je že prav: tu je naše dvorišče za umazanimi okni, tu so cvetlični lončki, tu je otroški voziček. Vse je tako kot zmeraj. — Toda ne! Voziček je pregrnjen z novo rumeno dekico, v njem eži otroček, živahno krili z ročicami in si nekaj momlja prese v svojem otroškem jeziku. Ko me zagleda, se mahoma nagne naprej in zakliče: »Mamica!« Stečem k njemu in ga dvignem v naročje. »Si lačen?« rečem. »Ne,« mi odgovori. »Si pokakan?« — »Nee.« — »Si polulan?« — »Tudi ne.« — »Ti je bilo dolgčas po

mamici?« — »Ja,« reče in me objame okoli vratu in se z vso svojo težo nasloni name. Potem pa — kaj vidim! Posušene rože v lončkih so se razcvetele: gladiole, fukcije, nageljni in zimzelen — najbolj pa hodniki; po vsem hodniku se je že razrasel, pa tudi že ven po zunanjih zidovih in balkonski ograji. Vitice so se pregibale kako žive in iskale opore, kamor bi se lahko oprijele. Otroci mi je medtem zaspal v naročju, zavila sem ga v dekico in šla z njim na balkon. In glej, nisem bila več na Jenkovi ulici 49 v Ljubljani, pač pa pred našo staro hišo v Šentjanžu. Andrej in onja, oba še čisto majhna, sta se podila za žogo, mama je naganjala kokoši v kurnik, oče — si volas že, a še ves pri močeh — pa je cepil drva pod kozolcem. Poleg njega je stal še neki drugi, mlajši možki in tudi on je cepil drva. Oba sta bila slečna do pasu in na vso moč vihtela sekiri kot da bi tekmovala, kdo bo naredil več. Jaz pa sem še zmeraj stala na balkonu, s spečim otrokom v naročju, in si tako zelo želela, da bi se mlajši vsaj za hip obrnil in bi ga mogla videti v obraz — pa se to ni zgodilo. Odprla sem usta, da bi ga poklicala, pa niti tega nisem vedela, s katerim imenom naj ga pokličem. Tako sem se zbudila...

Mogoče bi tudi te sanje izmila z mrzlo vodo izpod pipe, kakor to vsi tako brezvestno delamo jutro za jutrom, v prepričanju, da nam niso prav nič potrebne pri naših dnevnih opravilih, če ne bi... No, saj sem tudi storila tako. Umila sem se, oblekla, si pogledala mleko in nadrobila vanj nekaj drobtincev suhega predvčerajšnjega kruha, ki se mi ga je zdelo škoda vreči stran. Ker sem imela službo v popoldanski izmeni, se mi ni nikamor mudilo. Napravila sem se za v trgovino in: ko sem odprla vrata, sem obstala kot vkopana: vozička in cvetličnih lončkov ni bilo več na hodniku. »V klet sem pospravila, saj je bilo samo v napoto,« je rekla mama. — »Kdaj?« — »Danes zjutraj, ko si ti še spala.« — Kaj pa je?« je vprašala, ko je opazila osuplost na mojem obrazu. »Nič, nič,« sem rekla in šla.

Zunaj na ulici pa se mi je spet zavrtel ves film nazaj; sanje, ki sem jih sanjala ponoči, so se mi do zadnje podrobnosti in do zadnjega barvnega odtenka prelile v spomin — tako presenetljivo živo, kot še nikoli nobene sanje poprej. In vedela sem, da to ni naključje, tisto, kar sem ponoči sanjala, in tisto, kar se je dogajalo zjutraj, ko sem vstala; da je to pravzaprav eno samo dogajanje, ena sama zgodba, katere poglavja so s skrivnimi menimi nevidnimi, pa zato nič manj čvrstimi nitmi povezana med seboj.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 162. seji 6. oktobra soglasal s predlogom komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo, da Delavska univerza Radovljica lahko uporabi 21.200 din ali 19 % več denarja iz sklada skupne porabe kot dovoljuje dogovor iz leta 1981. Izvršni svet je na seji izrekel tudi soglasje za lokacijo smučarskih objektov v sklopu vojaškega vežbališča na Pokljuki.

V Radovljici je 7. oktobra zasedal koordinacijski odbor za spremljanje in usklajevanje družbeno ekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu pri OK SZDL. Sejo so posvetili podrobnejši obravnavanju akcijskega programa uresničevanja zakona o stanovanjskem gospodarstvu.

Svet za vzgojo in izobraževanje pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je na zadnji seji obravnaval gradivo Program življenja in dela osnovne šole ter gradivo mreže osnovnih šol in zasedbe oddelkov osnovnih šol v zadnjih treh šolskih letih. Spregovorili so tudi o težavah, s katerimi se sooča Delavska univerza Radovljica pri financiranju svoje izobraževalne dejavnosti.

Skupščina občinske skupnosti socialnega varstva Radovljica je na septembrski seji sprejela pravilnik o pogojih, kriterijih in postopku za uveljavljanje pravice do varstvenega dodatka kmeta — borca NOV. V radovljiški občini je bilo evidentirano v 1981. letu 46 takšnih upravičencev, ki imajo pravico do varstvenega dodatka. Ta pravilnik se po sklepu skupščine uporablja z veljavnostjo od 1. januarja 1981.

Od 1. oktobra velja po novi odredbi izvršnega sveta OS Radovljica za upravne organe občinske skupščine nov razpored delovnega časa. Uradne ure za stranke v upravnih organih so ob ponedeljkih in petkih od 7. do 14. ure, v sredo pa od 7. do 12. in od 14. do 16. ure. Sekretariata za ljudsko obrambo in notranje zadeve pa sprejemata stranke vsak dan v tednu od 7. do 14. ure, v sredo pa od 7. do 16. ure. Sprejemna pisarna v pritličju občinske zgradbe sprejema stranke v torek, četrtek in petek od 7. do 14. ure, v ponedeljkih in sredo pa od 7. do 16. ure.

V sejni sobi občinskih družbenopolitičnih organizacij v Radovljici je bila 6. oktobra 1. konstituantna seja novoizvoljenega sveta za zdravstveno varstvo in socialno politiko pri občinskem svetu ZSS Radovljica. Obravnavali so programske usmeritve, oblike in način dela sveta ter potrdili teze tematskih razprav iz osnovnih sindikalnih organizacij: o produktivnosti in smotni izbiri delovnega časa, o možnosti za organizirano prehrano med delom ter o oblikovanju obratnih oz. pristojnih ambulant, krepitvi preventivnega zdravstvenega varstva. Stališča teh razprav bo svet predložil v obliki gradiva občinskemu svetu ZSS Radovljica.

Koordinacijski odbor za organizacijo vlaka bratstva in enotnosti pri OK SZDL Radovljica je prejšnji teden, zadnjič pred odhodom vlaka v Srbijo, proučil skopne naloge, program te jubilejne manifestacije in finančni načrt. 6. oktobra je odbor sklical vse udeležence vlaka, da so se dogovorili o programu in drugih podrobnostih in navodilih za pot. Z letošnjim jubilejnim

vlakom je 11. oktobra iz radovljiške občine odšlo v Srbijo 41 nekdanjih pregnancev in njihovih svojcev ter tričlanska občinska delegacija.

V prvih osmih mesecih 1981 je po podatkih komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo dosežen priliv sredstev iz prispevkov za SIS družbenih dejavnosti v radovljiški občini v povprečju 68,4 % letnega plana. Priliv je precej ugodnejši kot v lanskem letu, kar je odvisno od višine oz. porasta osebnih dohodkov zavezancev. Najnižji priliv je bil v raziskovalni skupnosti, kjer je znašal 67,7 %, najvišji, v višini 69,8 % letnega plana, pa so imeli v zdravstveni skupnosti.

Na Bledu je bilo 6. oktobra delovno posvetovanje gozdarjev in lesarjev Gorenjske v okviru SOZD GLG, ki se ga je udeležila delovna skupina CK ZKS. Beseda je tekla o družbenoekonomskih odnosih, dohodkovnem povezovanju družbenega in zasebnega sektorja, gospodarjenju z gozdovi, zlasti v zasebnem sektorju, o zagotavljanju hlodovine za lesno industrijo in v zvezi s tem o številnih pomanjkljivostih, ki se kopičijo na področju gozdarstva in oskrbe industrije z lesom. Posvet in razgovori sodelujo v okvir priprav na bližnjo problemsko konferenco o kmetijstvu in gozdarstvu pri CK ZKS.

Za nabornike, ki so oktobra odšli na služenje vojaškega roka, so v Radovljici pripravili zanimivo in prirčno slovesnost po starih gorenjskih šegah. Najprej so se predstavniki sekretariata za LO, skupščine in družbenopolitičnih organizacij poslovili od bodočih vojakov v sejni dvorani občinske skupščine, nato pa so se z okrašenimi kmečkimi vozovi in harmoniko odpeljali pred Grajski dvor, kjer so jim kulturne skupine pripravile krajši program. Od tod so se spet z vozovi odpeljali na železniško postajo, kjer so se naborniki poslovili od svojcev in prijateljev.

Dvanajstim dobaviteljem oz. prodajalcem mesa v radovljiški občini je izvršni svet OS Radovljica odobril izplačilo kompenzacij (izravnavne) cene mesa za čas od junija do konca avgusta v skupnem znesku 453.054,50 din. Ta znesek se izplača iz občinskega proračuna za leto 1981.

Ker je bil ugotovljen zadnji primer stekline v radovljiški občini 11. junija 1981, je veterinarska inšpekcija na podlagi pravilnika, ki določa ukinitve ukrepov po treh mesecih od zadnjega primera stekline, objavila steklino na območju občine Radovljica pri republiški veterinarski upravi.

Delavska univerza Radovljica je začela z nadaljevanjem usposabljanja delegatov skupščin občine in SIS po enotnem programu republiške konference SZDL Slovenije. Prvi jesenski seminar je bil v petek, 9. in v soboto, 10. oktobra, v dvorani radovljiške graščine.

V delovni organizaciji Veriga Lesce so s prodajo svojih izdelkov na tuje v obdobju januar—avgust ustvarili 3.428.185 dolarjev, kar predstavlja 76 % osnovnega plana zunanjetrgovinske menjave za leto 1981. Vendar pa je sestava izvoza izpod načrtovane. Na konvertibilno tržišče so namreč prodali le 53 %, kar je manj tudi od lanskeletnih rezultatov. Zato nameravajo izdelati rebalans letnega plana izvoza za tozod SIDRNE verige in TOZD TIO, ki nimata stvarnih možnosti za izpolnitev plana.

V prostorih gradu Grimšćice na Rečici pri Bledu, ki ga je odkupila radovljiška Almira, so v petek, 9. oktobra, odprli raz-

stavo pod naslovom Razvoj domače obrti v sodelovanju z industro. Almira razstavlja ročno in strojno pletena oblačila iz domačih surovin. Sukno Zapuže razstavlja domače surovine in njihovo uporabo v ročno tkanih izdelkih, zasebnik Ivo Marinc iz Celja pa orodja in tehniko ročno tkanih in umetno obrtnih izdelkov. Razstava bo odprta v petkih, sobotah in nedeljah od 14. do 18. ure do vključno 25. oktobra.

V kampu Šobec, ki ga upravlja Turistično društvo Lesce, so kot vse kaže, lahko povsem zadovoljni z letošnjo turistično bero. Od maja do septembra so našli nad 135 tisoč nočitev tujih in domačih turistov, kar je za okoli 27 % več nočitev kot v lanskem turistični sezoni.

Konec septembra je bilo na krajšem letnem oddihu v hotelu Park na Bledu trideset Francozov, nekdanjih partizanov, ki so se borili v Sloveniji. Predstavniki ZZZ NOV Slovenije in gorenjskih občin so jih gostoljubno sprejeli in jim pokazali Bled in Bohinj. Ogledali so si tudi jesenjsko železarno in druge gorenjske zanimivosti ter bolnico Franjo.

Na septembrskem tekmovalju gasilskih ekip civilne zaštite radovljiške občine je sodelovalo 51 enot. Pomerile so se v večjih nah s hidrantom, z motorno brizgalno ter v drugih gasilskih spretnostih. Pri moških so bile najuspešnejše ekipe iz KS Begunje, Verige Lesce, Hotela Golf Bled in KS Zasip. Pri ženskah so bile prve članice ekipe Vezanine Bled in Grand hotela Toplice Bled.

Komisija za kulturo pri predsedstvu občinskega sveta ZSS Radovljica je na 9. seji pregledala poročila o izvajanju programa kulturne akcije za delovne kolektive v prvem polletju 1981. Doslej so izvedli od predvidenih 60 že 41 prireditve. V jesensko zimskem času nameravajo organizirati gledališke prireditve pretežno amaterskih in polpoklicnih gledališč, ker poklicnih zaradi izjemno visokih stroškov ne bo mogoče vključiti v program. Načrtujejo še nekaj koncertov in razstav po nekaterih delovnih organizacijah, zato pričakujejo, da bodo tudi letošnji program v celoti izpolnili, morda pa tudi delno presegle.

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive je bila prejšnji petek, 9. oktobra, v domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici kulturno zabavna prireditev za delavce iz drugih republik. Člani KUD — Prijedor iz Bosne so se predstavili s folklornimi, glasbenimi in pevskimi nastopi, posvečenimi 40-letnici vstaje naših narodov in narodnosti. Gostovanje bosanskih kulturnikov sta zagotovila Kulturna skupnost in občinski svet ZSS Radovljica.

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu ZSS Radovljica, ki jo vodi Vinko Iskra iz Vezanine Bled, je 8. oktobra presojala uresničevanje programa sindikalnih športnih iger v 1981. letu, ki je bilo dokaj uspešno, čeprav udeležba na tekmovalnih ni bila tako množična kot lansko leto. Na seji so se dogovorili o pripravi osnutka programa športno rekreativne dejavnosti in sindikalnih iger za prihodnje leto. Dogovorili so se tudi o podrobnostih za izvedbo jesenskega kroga 10. oktobra v Mošnjah in orientacijskega pohoda 11. oktobra, ki so ga organizirali namesto vsakoletnega avto rallyja.

V Šivčevi hiši je Zveza kulturnih organizacij Radovljica 1. oktobra organizirala letošnje področno srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov. Na razmeroma dobro obiskani prireditvi so člani Linhartovega odra KUD Radovljica predstavili literarna dela dvanajstih ustvarjalcev iz Gorenjske. Iz radovljiške občine so bili predstavljeni Jože Čop iz Bohinja, Branko Grohar z Bleda, Miroslava Škerlj iz Begunje in Monika Grilc iz Zapuže.

SREČANJE NEKDANJH INTERNIRANCEV TABORIŠČA DACHAU

Komisija za bивše politične zapornike, internirance in izgnance pri občinskem odboru ZZZ NOV Kranj je prejšnjo soboto, 10. oktobra, uspešno pripravila in izvedla prvo srečanje nekdanjih internirancev taborišča Dachau z območja Gorenjske. Več kot 150 udeležencev se je najprej zbralo v kino dvorani v Radovljici, kjer je bil prijeten priložnostni program s kulturnim sporedom.

Se pred začetkom srečanja so se veselo pozdravljali nekdanji prijatelji, znanci in tudi nepoznani, ki jih je v težkih letih okupacije usoda povezala v zloglasnem taborišču Dachau. Veselo so si spet segli v roke in ob tem so jim spomini pohiteli skoraj štiri desetletja nazaj, ko so bili v tem taborišču prepuščeni na milost in nemilost podivjanim nemškim zverem.

Po uvodnih besedah predstavnikov organizatorjev srečanja je zbranim spregovoril Slavko Osredkar, predsednik medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko. Orisal je naš revolucionarni boj na Gorenjskem, spregovoril o povojni izgradnji porušene domovine, o razvijanju našega samoupravnega socialističnega sistema, dotaknil se je tudi sedanjih težav in naših skupnih prizadevanj za stabilizacijo neugodnih gospodarskih gibanj.

V kulturnem programu je nastopil moški oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica in recitatorji osnovne šole Anton Tomaž Linhart iz Radovljice.

Poseben dogodek tega srečanja pa je bil nastop slovenskega pevskega zbora internirancev iz Dachaua. Prvič v svobodni domovini so pevci, med katerimi je tudi nekaj koroških Slovencev, zapeli na lanskem srečanju internirancev Dachaua celjske regije v Dobrni. Ubrana pesem pevcev v taborišču Dachau je takrat krepila moč in duh zapornikov, da so vzdržali, saj je bila pesem njihova moč, njihovo upanje, da se nekoč rešijo iz teh zidov smrti.

V Radovljici je zbor zapel pod vodstvom takratnega pevovodja Va-

Udeleženci prvega srečanja internirancev Dachaua (Foto: J. Rabič)

URADNI PROTEST

Celovec, 7. okt. (SINDOK) — Na uradu zveznega kanclerja na Dunaju sta predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc v torek, 6. oktobra, sekcijskemu šefu dr. Ludwigu Adamovihu v imenu obeh organizacij uradno izrazila ogorčenje nad dogodki v Velikovicu, kjer je župan odklonil oddajo občinske dvorane slovenski kulturni organizaciji. Ob tem sta izjavila, da glede na vse okoliščine ne gre zgolj za lokalno zadevo, temveč dejansko za diskriminacijo vse slovenske narodnostne skupnosti in za izrazit primer kršenja 4. odstavka 7. člena avstrijske državne pogodbe. Sekcijski šef Adamovich je zagotovil, da bo intervencijo

posredoval zveznemu kanclerju Kreiskemu.

V razgovoru na uradu zveznega kanclerja so bila načeta tudi še druga vprašanja slovenske narodnostne skupnosti, zlasti tudi to, da se v zadnjem času ni nič premaknilo in da so razgovori takorekoč zamrzni. Izražena je bila želja, da se razgovori za sporazumno rešitev odprtih vprašanj nadaljujejo.

Po razgovoru sta predsednika obeh osrednjih organizacij obiskala tudi odpravnik poslov na veleposlaništvu SFRJ na Dunaju Milana Ribico in ga prav tako seznanila z dogodki v Velikovicu in o svoji intervenciji pri uradu zveznega kanclerja. Tema pogovora je bil tudi trenutni položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI IN ODDAJA LESA

Na območju GG Bled, ki obsega jeseniško in radovljiško občino, je 22.365 hektarov zasebnih gospodarskih gozdov, kar predstavlja približno polovico vseh gozdov. Lastnikov je okrog 6.800, od tega je kmetov okrog 1300. V srednjeročnem planu 1981—1985 načrtujejo povprečno letno sečnjo 75.900 kub.m iglavcev in 23.400 kub.m listavcev v družbenem sektorju in nekaj nad 50.000 kub. metrov v zasebnem sektorju.

Tržnih proizvajalcev v zasebnem sektorju je povprečno letno 1.750, od teh je kmetov polovica, ki pa po količini prispevajo dobro polovico od skupno oddanega lesa. Razdrobljenost gozdnih površin se še povečuje, kar je omogočil v letu 1974 sprejeti zakon o zemljiščih. Na blejskem območju se je število lastnikov gozdov v zadnjih desetih letih povečalo za 24 odstotkov. Najbolj se je povečalo število tistih z enim do pet hektarov. Razdrobljenost gozdnih posesti, premajhna odprtost gozdov in slaba tehnična opremljenost temeljne organizacije kooperantov so glavni vzroki za slabo izpolnjevanje plana sečnje in zlasti oddaje lesa lesni predelovalni industriji. Posredi je še nezakonito odtujevanje lesa in preprodaja na črno. To je tudi glavna ovira pri vzpostavljanju proizvodnih in dohodkovnih odnosov med temeljno organizacijo kooperantov in lastniki gozdov. Zaradi drobno lastniške obremenjenosti zasebni gozdovi dajejo najmanj 10.000 tržnih kubikov manj, kot je dejanska zmogljivost teh gozdov.

Prav tako pomembno je vprašanje odprtosti gozdov, ki zlasti v zasebnem sektorju sila zaostaja za družbenim in znaša komaj 12 m cest po hektarju gozda, medtem ko smatrajo za primerno odprte gozdove z vsaj 25 m cest na hektar. Za gradnjo cest združujejo lastniki gozdov sredstva po stopnji 4 odstotke od prodajne vrednosti iglavcev. V ta namen pa gre tudi polovica sklada temeljne organizacije kooperantov, ki pa je v primerjavi z družbenim sektorjem skromen.

Zato bi kazalo mimo nekaterih kratkoročnih akcij, kot je zagotovitev dovolj hlodovine predelovalni industriji, poskrbeti tudi za daljnosežnejše akcije — sporazume, ki so bili v okviru združenega gozdnega gospodarstva Gorenjske — GLG

Bled sprejeti o dohodkovnih odnosih jih dosledneje izvajati, proučiti, kako je s produktivnostjo in izkoriščanjem delovnega časa, dopolniti zakon o gozdovih tako, da bi lastnike gozdov obvezoval, da sekajo v okviru zmogljivosti gozda in se dogovoriti, kako naj bi s skupnim delom dosegli večji ekonomski učinek.

OVČARSKI DAN NA ZATRIKU

V nedeljo, 13. septembra, je bil na Zatrniku ovčarski dan. Trop ovac, katerih reja bi morali čim bolj povečati, je prignal iz Lipance (Pokljuka) ovčar Ramo. Na Zatrniku je bilo ocenjevanje najlepših ovac in ovnov, plemenjakov in lastniki teh živali so dobili diplome in denarne nagrade. Peter Zemva iz Rečice pa je prejel republiško priznanje za trud, ki ga vlaga pri obnovi ovčereje.

Ta pospeševalna prireditev je bila izvedena predvsem za to, da bi se povečal interes za ponovno, številnejšo vzrejo ovac, kajti ovca daje meso, volno in dober sir. Organizator prireditve sta bila Kmetijska zadruga Bled in zavod za pospeševanje živinoreje občine Radovljica.

Ovca je skoraj vse kopno obdobje v letu na paši in to na pašnikih, ki so za govedo nedostopni. Na visokogorskih pašnikih ovca doseže višino dokler je zeleni pas, to pa je okoli 2.000 metrov nadmorske višine.

Trop ovac iz Lipance danes šteje le 214 glav, dočim jih je bilo v povojnem času samo iz gorjanskega okoliša več kot tisoč. V povojnem času je ovčereja začela močno upadati, sedaj pa znova dobiva več na pomenu.

Jože Ambrožič

Dopisujte v Železarja

SEJA PREDSEDSTVA OK ZRVS JESENICE

Zadnja seja občinske konference ZRVS je ponovno dokazala, da je uspešno delo ZRVS pogojeno s timskim delom in načrtovanjem sleherne skupne akcije ter sprotne analizo izvršenih nalog in pridobljenih izkušenj, kar s pridom uporabljajo pri svojem nadaljnjem delu. Za vsa ta dela imajo seveda na voljo dokajanje število strokovno usposobljenih kadrov, ki z veliko odgovornostjo skrbijo za kar najbolj kakovostno delo, ki je razdeljeno po komisijah.

Iz poročila komisije za splošno vojaško usposabljanje in idejnopolitično izobraževanje je bilo razvidno, da so bile v letošnjem letu izvršene obsežne akcije, ker so programe dela prilagodili posameznim KO ZRVS. Kljub temu, da se je komisija odločila za nekoliko spremenjen način reševanja taktičnih nalog in preverjanja znanja rezervnih vojaških starešin, so z rezultati zelo zadovoljni. O delu komisije in rezultatih izvednega programa bomo obširneje poročali v poročilih posameznih krajevnih organizacij ZRVS.

Komisija za družbeno dejavnost – ljudsko obrambo in družbeno samozasčito je vso pozornost namenila podružbljanju obrambe in uresničevanju zasnove SLO. Komisija je dala še poseben poudarek sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami, predvsem z zvezo socialistične mladine.

Informativno-propagandna komisija si je prizadevala tekoče spremljati vse aktivnosti, ki jih izvaja ZRVS. Zahtevna naloga pa čaka člane komisije pri organiziranju razstave ob letošnjem jubileju, 40-letnici JLA, 22. decembra. V zvezi s tem bo potrebno objavljati v raznih oblikah, posebej pa še v tedniku Železar in Radiu Triglav prispevke o delu in nalogah ZRVS, čeprav je dosedanje delo na tem področju zadovoljivo.

Ce lahko zapišemo in govorimo o dobrem delu komisij, pa je potrebno omeniti tudi senčno stran dela komisije za organizacijske in kadrovske zadeve. Žal se delo te ko-

misije odvija le nekoliko prepočasi. Predsedstvo OK ZRVS želi, da bi komisija pravočasno razpravljala o evidentiranju možnih kandidatov za novo vodstvo v prihodnjem letu za potrebe krajevnih organizacij in delno tudi za potrebe občinske organizacije. Z vso odgovornostjo mora komisija razmisлити tudi o predlogih za napredovanje, odlikovanja in priznanja ZRVS, da bi se na ta način v letošnjem jubilejnim letu oddolžili vsem tistim članom, ki se že dolga leta nesebično udeležujejo v aktivnem delu.

KRITIČNO SPREGOVORILI O AKCIJI »BREZHIBNO VOZILO JE VARNO VOZILO«

Prejšnji teden je bila seja sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri skupščini občine Jesenice. Člani so najprej obravnavali osnutek republiškega zakona o varnosti cestnega prometa. V novem osnutku zakona so na novo urejena oziroma dopolnjena bistvena vprašanja s področja varnosti cestnega prometa.

Člani sveta so imeli na posamezne člene nekaj pripomb, po razpravi pa so sklenili, da bo tričlanska komisija še enkrat temeljito preučila osnutek in tudi zbrala vse pripombe. Zaradi skupnih prizadevanj za večjo varnost v cestnem prometu bodo o poglavitnih pripombah in večji aktivnosti na tem področju člani sveta seznanili tudi občinsko konferenco socialistične zveze.

Nadalje so člani sveta na seji razpravljali o poročilu o izvedbi akcije »brezhibno vozilo je varno vozilo«. Ob tem so izrekli več kritičnih misli,

Na seji so tudi obširno spregovorili o nadaljnjem idejnopolitičnem usposabljanju rezervnih vojaških starešin. V sodelovanju z občinskim komitejem zveze komunistov bodo vabili predavatelja iz republike, oziroma političnega delavca, ki naj bi jih seznanjal o notranje politični situaciji in aktualnih dogodkih v svetu.

Za izvedbo proslave ob 22. decembru – 40-letnici JLA, so formirali posebni odbor, ki bo pravočasno pričel z delom. Proslava naj bi bila v novem šolskem centru Tone Čufar na Plavžu. Tu naj bi bila tudi slikovna razstava, za kar se bodo še dogovorili. Konec oktobra bodo organizirali občinsko tekmovanje v reševanju taktične naloge, topografije in orientacije na zemljišču. Izvedbo so zaupali krajevni organizaciji ZRVS Sava.

Iz blagajniškega poročila je bilo razvidno, da je poslovanje zelo do sledno in da se tudi ZRVS vključuje v stabilizacijska prizadevanja.

URH

RUBIKOVA KOCKA SE JE VRTELA TUDI V OŠ GORENJSKEGA ODREDA V ŽIROVNICI

Prav gotovo ni učenca, ki ne bi poznal Rubikove kocke. Skoraj vsi jo tudi že imajo. Na naši šoli je še bolj poznana, saj jo učenci v okviru proizvodnega dela sestavljajo za edinega slovenskega izdelovalca – obrtnika Milana Kokalja z Bleda. Kako je znotraj narejena, učenci torej vedo, vendar sestaviti vseh šest ploskev le ni tako lahko.

V petek, 2. oktobra, je bilo po pouku na naši šoli tekmovanje. Vsak razred je poslal na tekmovanje o tri predstavnike, ki so svojo spretnost že dokazali med šolskimi odmori ali v prostem času. Ti so se pomerili med seboj, kajti najprej smo izbrali razredne prvake. Pred tekmovanjem so bili delčki ploskev vseh kock enakorazsežni, da ne bi kdo imel že na začetku prednosti. Vsak tekmovalec je smel kocko vrte ti dvakrat. Zmagovalec je bil tisti, ki je imel najboljši poprečni čas.

Učenci so bili spretni, le najmlajši iz 1., 2. in 3. razreda je niso znali popolnoma sestaviti. Zato je komisija iz naših bivših učencev in učiteljev za zmagovalca proglasila tistega, ki je imel sestavljenih največ ploskev. V četrtem razredu pa so učenci že spretnješi.

Razredni zmagovalci so bili: 2. razred David Dežman, 4. razred Klemen Kapus, 5. razred: Peter Kapus, 6. razred: Vili Klebl, 7. raz-

red Eva Zefran in 8. razred Andrej Čučnik.

Vsak je za nagrado prejel kocko, ki jo je poklonil proizvajalec Rubikovih kock Milan Kokalj.

V »super finalu«, ki je sledil, je nastopilo šest učencev, ki so na razrednem tekmovanju dosegli najboljši poprečni čas. V tem tekmovanju so kocko vrteli štirikrat. Res, pravi mojstri so bili! Gledalci smo napeto gledali in ugibali, kdo bo prvak šole. Kmalu smo zaslišali njegovo ime. To je bil Primož Podlipnik iz 5. a razreda. Poprečni čas, ki ga je porabil za sestavo kocke, je bil 81 sekund. Drugi je bil Marko Baloh, tretji pa Andrej Čučnik, oboje iz 8. a.

Ob koncu tekmovanja smo čestitali zmagovalcem in se dogovorili, da bo tako tekmovanje vsak mesec.

Mateja Dežman, 5. a
novinarski krožek,
OŠ Gorenjskega odreda
v Žirovnici

SKOZI VINTGAR NA KATARINO

Dan pionirjev je prav gotovo vsako leto poln pričakovanja. Tako je bilo tudi letos. Zaradi preveč muhastega vremena v tem času pa je vodstvo šole sklenilo, da počakamo na lepše vreme, saj smo vsi razredi sklenili proslaviti ta dan na izletih v bližnje okolice.

Učenci treh osmih razredov smo se v petek, 9. oktobra, zbrali pred šolo z namenom, da gremo skozi Vintgar na Katarino. Vsi smo bili dobre volje, saj nas je pozdravljalo sonce in kazalo je, da bo vreme lepo.

Pot nas je vodila skozi Podmežaklo, vendar ni bila zanimiva, saj smo jo prehodili že nešteto krat. Tudi odvečne jope smo slekli, saj je postajalo vedno bolj toplo. Vso pot do Blejske Dobrave smo se zabavali. Tu smo tudi počastili spomin na padle borce pred spomenikom na Blejski Dobravi. Nato smo pot nadaljevali proti Vintgarju, narava pa nas je vedno bolj privlačila, še bolj pa jabolka in hruške. Opazovali

smo naravo, kako je čudovita v jesenskih barvah.

Vsem je bilo že prav pošteno vroče, ko smo prispeli do slapa Sum. Tu smo se ohladili in pot nadaljevali po gozdnih stezah. Na Katarino smo prispeli vsi kar malo upehani. Posedeli smo posklopek in tisti, ki smo imeli malico, smo pomalicali. Tu se je vsak po svoje zabaval, nekateri so se tudi žogali. Kar kmalu je bilo veselja konec, saj smo morali domov.

Čudovita je naša bližnja okolica v jesenskih barvah. Gotovo bi vsi radi imeli več podobnih izletov jeseni, saj je jesen najlepša v svojih spreminjajočih se barvah.

Petra Smrekar

IZLET V KROPO

V petek, 9. oktobra, smo se učenci višjih razredov osnovne šole Prežihov Voranc z Jesenic odpeljali z vlakom na poučni izlet v Kropo. Bil je lep jesenski dan. Nekateri soščolci so imeli s seboj pečen ali kuhan kostanj, ki je še bolj poudarjal vonj jeseni. Tako nam je pot od železniške postaje Otoče do Dobrave kar hitro minila.

Na Dobravi smo se ustavili ob grobu narodnega heroja Staneta Zagarja, člana CK KPS in glavnega štaba Slovenije. Nato smo se napotili v ozko dolino Kroparice, ki izvira pod Zidano skalo ob vznožju Jelovice. Na trgu se stiskajo fužinski hiše. Kropa je eden najstarejših industrijskih krajev pri nas in je njen stari del zaščiten kot kulturno zgodovinski spomenik.

Tu smo si ogledali vigenjc-Vice, kjer so ročno izdelovali žebelje in je edini ohranjen od nekdanjih 20 vigenjcev. Ime vigenjc je prinesel iz Kropo cigani. Zraven te visoke stavbe stoji hiša s staro fresko, ki jo je napravil slikar Janez Potočnik, portretist in cerkveni slikar. Bil je izredno znan slikar, čeprav je bil hrom.

Nato smo se napotili v Kovaški muzej, kjer smo si ogledali maketo fužin, vigenjca, fužinskih shramb za oglje in rudo, položaj Rudne jame na Jelovici, orodje, izdelke in dokumente o kovaštvu. Vodič nam je pokazal in tudi vključil maketo kovačnice, ki s pomočjo električnega pogona dela tako, kot je delovala resnična kovačnica. Videli smo tudi slovensko peč za taljenje železove rude iz srednjega veka. Tudi ta s pomočjo električnega pogona dela kot resni-

na. Ogledali smo si tudi razstavljene predmete umetne kovaške obrti: kromaste skrinje, svečnike, modele ograj itd. Vse je ročno izdelano in izredno lepo.

Poleg vsega tega nam je vodič tudi povedal, da je v cerkvi Pri kapelici vedno, kadar so tovarniki odhajali z bariglami žebeljev, zvonil navček. Tovorjenje do morja, kamor so v glavnem tovorili žebelje, je bilo zelo nevarno zaradi roparskih napadov. Po vedno nam je tudi, da fantom, ki ni delal v Kropi v 16. in 17. stoletju ni bilo potrebno služiti vojaškega roka, ker so imeli kovači in fužinarji privilegiran položaj. Zato so tudi bogataši svoje sinove zelo radi pošiljali delat v Kropo, še posebno v času, ko je bilo treba služiti vojaški rok kar sedem let.

Moč vode Kroparice sta poleg fužin in vigenjcev izkoriščali tudi tovarna UKO (umetno kovaška obrt) in tovarna vijakov PLAMEN, ki so jo delavci med okupacijo razbili in odšli v partizane, po vojni pa so jo na novo zgradili.

Zadovoljni, čeprav precej utrujeni, smo se vračali, saj smo bili za kanček bogatejši v poznavanju naše okolice. Mojača Noč, 6. b

OŠ Prežihov Voranc Jesenice

VSE BOLJ POMEMBNA VLOGA NABORA MLADIH PRED ODHODOM V JLA

Prejšnji teden je na Jesenicah potekal nabor mladih pred odhodom v Jugoslovansko ljudsko armado. V zadnjih letih se na Jesenicah namenja vse več pozornosti naboru, kjer vsak mlad in sposoben mladinec opravi še zadnji pregled pred odhodom v Jugoslovansko ljudsko armado, kjer bo postal član vojaškega kolektiva. To je velika odgovornost in čast vsakega mladca, da se v svobodni domovini usposablja za obrambo pridobitev naše revolucionarne preteklosti ter neuvrščene in samoupravne Titove Jugoslavije.

Tudi na letošnjem naboru so predstavniki oddelka za ljudsko obrambo pri skupščini občine Jesenice, skupaj z občinsko konferenco ZSMS Jesenice poskrbeli, da je nabór potekal v slavnostnem vzdušju.

Člani naborne komisije so ob zaključku povedali, da so bili vsi mladi naborniki zelo disciplinirani in so se ob napovedanem času javili na nabór. Člani komisije so tudi v mnogih primerih upoštevali želje mladih, v katere enote se želijo vključiti. Seveda so ob tem upoštevali znanje in druge sposobnosti posameznikov, tako da bodo lahko opravili kar največ koristnih nalog in drugih delovnih obveznosti v času služenja vojaškega roka.

Delo naborne komisije in sam potek nabora so z zanimanjem spremljali predstavniki vseh občinskih družbenopolitičnih organizacij.

Priprave za nabór so se začele že v začetku letošnjega leta, pri tem pa velja poudariti, da je oddelke za ljudsko obrambo uspešno sodeloval s predstavniki mladinskih organizacij, krajevnih skupnosti, športnih in drugih organizacij.

Vse dneve nabora so mladi naborniki imeli najprej razgovor s predstavniki OK ZSMS Jesenice, oddelka za ljudsko obrambo in naborne komisije.

Vsem je še v posebno prijetnem spominu ostal zaključek nabora, kjer so mladinke vsakemu pripele nagelj in značko zveze socialistične mladine.

J. Rabič

J. R.

SREČANJE MLADIH GASILCEV V BOHINJSKI BISTRICI

Tudi kranjskogorski pionirji smo se udeležili drugega republiškega srečanja pionirskih društev Mladi gasilec, ki je bilo v petek in soboto, 9. in 10. oktobra, v Bohinjski Bistrici.

Na železniški postaji so nas pričakali prvoščolci in nas vodili do šole. Vas je bila okrašena, saj so se tu zbrali pionirji iz vse Slovenije. Pred šolo je bil lep sprejem. Podarili so nam zvončke in spominske broške. V jedilnici so nam postregli z dobro fižolovo juho, roladami in sokom. Po kosilu so nam mladi Bohinjski zapeli in pokazali razstavo plakatov in modelov gasilskega orodja. Nato pa smo morali že poprijeti za delo.

Skupine mladih gasilcev so svoje znanje pokazale najprej pri testih, na to pa pri polnjenju posode z vedrovko. Mladi likovniki so začeli slikati. Po končanem tekmovanju nas je avtobus mimo Bohinjskega jezera popeljal do žičnice na Vogel. Z nihalko smo hitro prispeli na vrh. Pred nami se je dvigal orjaški Triglav, ki se je sončil v jesenskem soncu in razkazoval svoje lepote. Pod Triglavskim pogorjem pa so se kot bele lise svetile hiše v bohinskih vaseh. V jezeru pa so se prelivala barve jesenskega listja. Prijazni vodič nam je pripovedoval tudi o zgodovini Bohinja in o hudem požaru, ki je uničil gozdove pod Triglavom. Kot bela črtica je pod nami zgedel slap Savice. Ogledali smo si tudi smučišča na Voglu in pri sebi sklenili, da jih bomo še letošnjo zimo obiskali.

Že se je spustil mrak, ko smo odhajali na domove svojih gostiteljev. Mnogo smo si imeli povedati. Žu-traj smo si ogledali Godčev muzej, nato pa smo vsi odšli v kulturni dom Joža Ažmana na zaključno prireditel. Težko smo pričakovali kviz tekmovanje »preprečujemo požare« in

seveda napoved zmagovalne ekipe. Najboljši so bili pionirji iz Doba pri Domžalah. Zmagovalne ekipe so dobile lepe nagrade, vsi ostali udeleženci srečanja, med njimi tudi mi, pa lepa priznanja za udeležbo.

Po prizreditvi smo si ogledali še razstavo slik, ki so jih naslikali mladi likovniki, nato smo šli še na kosilo v bohinjsko šolo. Ob 13. uri nas je vlak odpeljal proti Jesenicam. Zupustili smo Bohinj polni lepih vtisov in obljub.

Meri Stojanovič in
Andreja Purkat –
OŠ Jeseniško-bohinjski odred
Kranjska gora

ZBIRALI SMO KOSTANJ IN ŽELOD

Zavod za gojitev divjadi z Bleda nas je povabil k zbiranju divjega kostanja in želoda. Kadar smo imeli kaj prostega časa in priliko, smo hodili po gozdu in zbirali te gozdne sadrže. Nekateri so bili zelo uspešni, kar se bo poznalo pri njihovi žepnini.

Za kilogram kostanja bomo dobili 3 din, za kilogram želoda pa 5 din. Na šoli smo zbrali 900 kg kostanja in 35 kg želoda. Z našo akcijo bomo pomagali živalim, da jih bodo pozimi lahko krmili.

Novinarski krožek
učencev 3. in 4. razredov
COŠ Prežihov Voranc

STANE DOLANC POLITIČNEMU AKTIVU OBČINE

V soboto dopoldne (17. okt. ob 10. uri) bo v prostorih hotela LARIX v Kranjski gori razgovor širšega političnega aktiva Gorenjske, na katerem bo govoril član predsedstva CK ZKJ tovariš Stane Dolanc o aktualnih idejno-političnih in gospodarskih nalogah po 21. seji CK ZKJ.

Razgovor s tovarišem Dolancem bo prispeval k reševanju konkretnih nalog gospodarske stabilizacije in uresničevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja ter učinkovitosti dela zveze komunistov na Gorenjskem.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Leonard KIBERA: Glasovi v temi. Prešernova družba 1981.

Avtor si je čisto na začetku romana privoščil potezo, ki pravi o mladostni samozvesti: prve vrstice teksta govorijo o ljubezenski združitvi v žetki vročini slavnate kože. Sicer pa je prvo poglavje napisano v poetični tehniki: sestavljeno je iz dveh prizorov — ti naj uvedejo bralca v ta svet. V svet, kakor ga vidi knjiški pisatelj Leonard Kibera.

Spremna beseda govori predvsem o družbenopolitičnih razmerah. Res je: če hočeš predstaviti kak roman iz daljine, nerazvite in mlade dežele, se najprej spotakneš ob to oviro: najprej je treba spoznati okolje, o katerem govori roman.

V pričujočem romanu pa je okolje dojeta na tak način, da se nam zdi kar nekaj znano. K temu prispevata tudi prevajalca, saj sta šla v ponaševanju kar precej daleč: ob domobrancih in belogardistih — to naj bi bili knjiški sodelavci Angležev v boju zoper uporniške hostarje — ne hote pomisliti na naše kolaboracioniste med zadnjo vojno; in ob »izvršnih svetih«, ki se omenjajo kot ena možnih denotacij za kratko IS, se spomnimo na našo današnjo stvarnost.

Afriko torej poznamo bolje, kot se nam zdi. Vzemimo kakšno izmed teh novih dežel: svobodo in neodvisnost si je priborila z bojem, ki ga je bilo treba bojevati proti oblasti in vojski tujega naroda, proti vsiljevalcem tuje kulture: in ta boj so izbojevali ljudje, ki so za to morali v gozdove, ob pomoči kmečkega prebivalstva, to pa jo je oskrbovalo s hrano in informacijami. Ljudstvo, ki se po komaj priborjeni svobodi ne znajde v vlogi gospodarja lastne usode: vsaj ne tako, kot bi bilo treba. Dežela odprtih možnosti. Družba, ki je v nekaterih ozirih tam, kjer je bila Evropa pred nekaj stoletji, v drugih ozirih pa spet koraka vstrel s prvimi.

Do te mlade, odprte in dokaj nepopolne in pogosto zelo nepravilne družbe zavzema mladi pisatelj vseskozi kritično in z ostro ironijo obarvano stališče. Predstavljam si ga kot pravega jezega mladeniča. Ta jeza pa je za moj občutek bolj zdrava od jeze zabodnjakih neprilagodljivcev, ki so ji bili nemara za vzor. Naperjena je zoper »strukture«, ki se niso tako okostenele, zoper navade, ki se še niso zalezele ljudem pod kožo, kot se je to zgodilo na razvitem Severu.

Ne bi si rad očital, da v poročilih, ki jih posvečam prevodom manj znanih književnosti vodim skrito propagando, ker poudarjam njihove »resne« plat. Naj povem čisto odkrito: pričujočo knjigo priporočam predvsem tistim, ki bi radi spoznali kaj novega, ne samo v zemljepisnem, ampak predvsem v literarnem, slogovnem pogledu; in ki imajo čut za ironijo, kakršno najdemo recimo v Vonnegutovih romanih.

Izvirnik je napisan v angleščini in se tako vključuje v angloameriško kulturno področje. Hkrati pa roman prinaša mnogo svojega, afriškega, knjiškega. To svoje pa ni toliko v opisovanju folklornih posebnosti, kolikor ritmu in v obliki pripovedi. Avtor hote ali nehote prevzema tradicijo ustne kulture, zgovornosti nepismenega ljudstva, rodov, ki so zrasli zunaj Gutenbergove (knjižne) kulture.

Zdaj šele prihajam k stvari: avtor najprej z množico drobcev predstavi svojo deželo — kajpak, v skladu z naslovom, deželo v noči. Noč je kajpak izbrana nalašč kot druga plat dneva, takrat pride do izraza druga resnica: in ljudje so ponoči končno bolj zgovorni. Tu zaživijo poleg invalidov-beračev, večeršnjih junakov osvobodilne borbe še: pijani policaji, naduti povzpneti, hinavski pridigarji, pederastični skavtski vodje. Potem, v glavnem delu romana, pa se oko pripovedovalčeve kamere usmeri na dvoje glavnih oseb. To sta mladi in neuspešni dramatik Gerald in njegova ljubica Wilna. On je prišel v mesto šele pred nekaj leti skupaj z materjo, vdovo po padlem partizanu; ona je hči povzpnetnika, domačega kapitalista. Gerald in oče njegove ljubice se v zgodbi sploh nečeta seznaniti, sicer pa sta predstavnik dveh svetov, ki si v tem romanu stojita nasproti.

Poglavja, ki opisujejo ljubezenska srečanja Geralda in Wilne, se menjujejo z opisi nočnega življenja družbene smetane. Težičke je na prvih. Ljubimca sta na samem, umaknita sta se pred ljudmi, da bi se lahko ljubila. Vendar ljubezni v ožjem pomenu besede posvečata le redke minute, morje časa pa jima mine v ljubezenskih, prijateljskih, razrednih, ljubeče-sovražnih prepirih. Prav tu pa pride do izraza avtorjev iz plemenske zgovornosti rastoči talent. Resnica, ki se razodeva v razponu med Geraldovimi in Wilninimi stavki — ves čas govorita kakor drug mimo drugega — je kajpak dialektična resnica. V kolikor bi pripadala ljubimca samo sebi, bi se ljubila, ker pripadata tudi razklanemu svetu, se hkrati sovražita. Pričata in grizljata se tako, kot so se pričali in grizljali nešteti njuni sonarodnjaki skozi tisoč let: tisoči, ki so imeli v lasti komaj kaj več kot drug drugega.

Kar nam daje ta roman imenitnega, se skriva v teh dialogih, predvsem v pogovorih med Wilno in Geraldom, pa tudi med beračema-veteranoma. To so pogovori ljudi, ki, kot rečeno, imajo samo same sebe in svoje prijatelje, in ki hkrati živijo v precej ušivem svetu. Zaradi vsesplošne mizerije so proti svoji volji nerazrešljivo zapleteni v nasprotujoča si čustva: v ljubezen, ki je sovraštvo, v sovraštvo, ki je hkrati ljubezen. In ko si dajejo duška v tej zmedbi čustev, pride — prihaja — do pravega ognjemeta bleščeče ironije. V tem se razodeva dvojna narava sveta.

Ni mogoče razvozlati, do kod so ti pogovori resnični in kaj se je utnilo samo kot misel. Vmes je polno mla-

dostniškega preskakovanja misli, ki pravi o nevklenjenosti v mišljenjske obzore, o nezastrti notranjih obzorjih. Podobno je v poglavjih, kjer »blesti« pred nami svet jarih bogatašev: tudi ti na ustrezen način

razodevajo sami sebe, svoj moralni nesmisel. In slejkoprej se njihov pogovor ustavi na umazanem uporniškem dramatiku Gerald.

Po starih merilih ta roman nima ne začetka ne konca. Na koncu sicer mimogrede zvemo, da je bil Gerald med vojnjo domov ustreljen. Tega pa ne moremo vzeti čisto resno: ali ni prav on tisti, ki je napisal pričujoči roman? Sicer pa njegovo delo nadaljujeta invalida — berača, ki

sta nastopila že v začetku. Ta dva govorita prav tako ljubeče-sovražno, prav tako kubistično, prav tako ironično, kot sta ves čas govorila ljubimca. In zdaj berača po izmišljenem, globljo resnico razodevajočem besednem dvoboju skleneta, da bosta napisala groteskno dramo, kakršne je doslej pisal glavni junak.

Marko Hudnik

VZGOJNOIZOBRAŽEVALNO DELO V OSNOVNI ŠOLI TONE ČUFAR V ŠOLSKEM LETU 1981/82

Novo šolsko leto je steklo in prav je, da delovnim ljudem in občanom predstavimo program našega dela. Šolsko delo poteka predvsem kot celodnevna šola. V celodnevno šolo so vključeni učenci od 1. do 7. razreda, učenci 8. razreda pa imajo pouk v klasični obliki z nekaterimi elementi celodnevne šole. Učenci so razporejeni:

Razred	paralelke				
	a	b	c	d	e
1.	33	34	34	30	30
2.	32	31	30	31	32
3.	33	31	32	32	31
4.	35	35	34	34	
5.	31	31	31	32	
6.	29	27	27	28	
7.	29	32	29	34	
8.	33	34	32		

Vseh učencev je na šoli 1104. Razporejeni so v 35 oddelkih. Učenci so iz krajevnih skupnosti Plavž, Planina pod Golico, Hrušica in Podmežaklja.

V času, ko smo se organizirali kot celodnevna šola in odkar delamo v novih prostorih, se je struktura in število zaposlenih delavcev močno spremenilo. V šoli je zaposlenih 96 delavcev, od tega 53 učiteljev. Razmerje v korist tehničnih in strokovnih delavcev so pogojevale večje notranje površine in nova spremljajoča dejavnost celodnevne šole — šolska kuhinja. Tako je struktura zaposlenih naslednja:

- polk. delavcev 23,
- kvalificiranih delavcev 10,
- delavcev s srednjo izobrazbo 21,
- delavcev z višjo izobrazbo 34,
- delavcev z visoko izobrazbo 8.

Med učitelji ima 91% ustrezno strokovno izobrazbo. Vzporedno s tem je pogojeno dejstvo, da le 13,42% ur pouka vodijo učitelji z neustrezno izobrazbo. Poleg strokovno usposobljenih učiteljev na šoli v vzgojnoizobraževalnem procesu sodeluje šolska svetovalna služba (socialna delavka, pedagoginja, psihologinja), ki se povezujejo z drugimi šolami v občini, ki teh strokovnjakov nimajo. Med zaposlenimi so tudi strokovni sodelavci (vodja šolske prehrane, knjižničarka in logopedinja). Njihov program dela je izredno pester. Realizacija se odraža zlasti na vzgojnem področju, pri sprejemu šolskih novicev, preverjanju njihovih psihofizičnih sposobnosti in s poklicnim svetovanjem učencem, ki zaključujejo obvezno šolanje, ter z usmerjanjem učencev na ustrezne šole usmerjenega izobraževanja.

Vzgojnoizobraževalni program zajema zlasti realizacijo predpisane predmetnika (zagotovljeni program) in interesne dejavnosti v okviru šole in šolskega športnega društva. Letos smo začeli sistematično uvajati dodatni pouk, in sicer za nadarjene učence 7. in 8. razreda in to pri slovenskem ter angleškem jeziku, matematiki in kemiji. Za to smo se odločili zlasti zaradi ugotovitve učiteljev in staršev, da za boljše učence premalo ali nič ne storimo in glede na to, da so nosilci razvoja zlasti in predvsem taki učenci. Interesne dejavnosti so v veliki meri okrnjene zaradi težkega finančnega položaja. Obdržali smo le tiste, ki so potrebne tako glede izvedbe raznih proslav in pa tiste, katerih ukinitve bi ne bila smotrna. Ob interesnih dejavnostih naj omenim nujnost povezovanja z združenim delom, saj bi njegovi strokovnjaki mogli uspešno voditi in oblikovati nagnjena in sposobnosti mladih v smislu potreb združenega dela.

Te ideje so že dalj časa prisotne med nami, vendar pa je za uresničitev potreben določen čas, ki bo omogočil pravičen in ustrezen pristop k takemu sodelovanju.

Dejavnosti v okviru šolskega športnega društva so omejene zlasti na sodelovanju učiteljev telesne vzgoje in manj pa sodelovanje zunanjih sodelavcev. Program dejavnosti je dokaj pester, vendar neustrezno ovrednoten s strani telesno kulturne skupnosti, kjer je kriterij dodeljevanja sredstev vse preveč pavšalen. Zdi se, da se premalo zavedamo, da je množičnost v športu najlažje zagotoviti preko šolskih športnih društev. To je hkrati tudi zagotovilo, da bo šport kot nujnost za obnovitev psihofizičnih sposobnosti vse bolj prisoten v življenjskih navadah ljudi.

Razvijanje dejavnosti, ki so tipične za celodnevno šolo, je prav tako ena od stalnih nalog šole. Te dejav-

nosti so samostojno učenje, prehrana, aktivno izkoriščanje prostega časa. Morda se na prvi pogled zdi, da bi vse te zadeve že morale biti določene in izvajane. Vendar temu ni tako. Predvsem bi rad poudaril, da samo fizično zasnovana celodnevna osnovna šola še ne pomeni tudi vsebinskih sprememb na vseh področjih. Vse te radikalne spremembe namreč ne dajo rezultatov takoj, ampak terjajo od nas, da gledamo nanje kot proces.

Vse razpoložljive teoretične osnove in navodila zavoda za šolstvo in strokovnjakov ne moremo enostavno prenašati na pogoje, ki so bistveno drugačni od idealnih. Ni mogoče kopirati oblik, ki so se nekje izkazale za uspešne! Vse to onemogoča, da bi se dejavnosti celodnevne osnovne šole razvile že v nekaj letih do take mere, da bi na COS gledali zgolj skozi same uspehe in se uspravili ob idealnih rezultatih (ki jih do neke mere pogojuje tudi pozitivna šolska zakonodaja), ali pa samo kot ponesrečen poizkus modne muhe. Upoštevaje vse to, bo morala šola v bodoče izobraževalni del snovati tako, da bo zadovoljevala tista področja, ki so potrebna za splošno razgledanost in pa tista, ki razvijajo logično mišljenje. Le tak program bo omogočil učitelju, da bo lahko navajal učence na vse možne oblike samostojnega učenja in samoizobraževanja.

Poleg tega je pomemben činitelj šolskega dela v celodnevni obliki osnovne šole tudi šolski prostor. Iz podatkov, ki so nam na voljo, je razvidno, da je število učencev v našem šolskem okolišu tolikšno, da jih šola ne bo mogla sprejeti, če bo hotela funkcionirati kot celodnevna. Problematiko smo doslej reševali z najemom prostorov (ki za šolo niso ustrezni) v sosednjem vrtcu, vendar se bo kot kritična pokazala jesen leta 1982. Zaradi tega so že tekle pogajanja o reševanju šolskega prostora. Problematiko je obravnavala tudi skupščina izobraževalne skupnosti. Po vseh razpravah je bila sprejeta za to šolsko leto sedanja rešitev. Za naprej je bilo sklenjeno, da se problem šolskega prostora začne reševati takoj oktobra letos. Pri tem bomo morali upoštevati tiste predloge, ki bodo glede na dane prostorske možnosti in število učencev vodili k dolgoročnim rešitvam. Tako se bomo

izognili vsakoletnim razpravam na to temo.

Izkoriščanje prostega časa je še na dokaj nizkem nivoju. Res je, da je po sedanjem programu tega časa bolj malo. Učenci imajo poleg odmorov in malice le še rekreativni odmor (20 min.) in organiziran prosti čas (90 min.), med katerim je tudi kosilo. Dani pogoji res ne dajejo možnosti za kvalitetnejše oblike. Vzroki so: veliko učencev v oddelkih, veliko oddelkov in malo zunanjih površin. Kljub vsemu skušamo preko problemov do cilja — otrok naj začuti, da je v prostem času tudi lahko ustvarjal, čeprav na drugačen način kot pri pouku.

Šolska prehrana je obvezna spremljevalka celodnevne osnovne šole. Pravilna biološka in kalorična sestava hrane omogoča otrokovo delo v šoli in hkrati pogojuje pravilen psihofizičen razvoj otroka. Prehrabene navade otrok so različne, preste in prevečkrat nepravilne. Veliko otrok ne zajtrkuje, zavrača razne jedi zaradi nekonvencionalnega okusa. Prav na teh področjih je šola trenutno dokaj uspešna. Za ilustracijo naj povem, da v šoli v letošnjem šolskem letu prejemo malico vsi učenci, kosila pa učenci celodnevne šole. Poleg malice in kosil pripravljamo tudi malice in kosila za gojence vrtca. Cena malice je 7,50 din, cena kosila pa je 22,50 din za učence od 1. do 4. razreda in 27,00 din za učence od 5. do 8. razreda. V te cene niso všteti materialni stroški in sredstva za osebne dohodke delavcev zaposlenih v kuhinji. To je tudi vzrok, da so cene kosil in malic med najnižjimi v Sloveniji.

Dialektično gledano so v vseh procesih poleg napredovanj tudi odstopanja in nasprotja, preko katerih gremo bolj ali manj boleče, bolj ali manj burno. Vsakokrat pa ob reševanju nasprotij nastaja nekaj novega, kvalitetnejšega. In če tako gledamo na razvoj celodnevne šole, nam ne bo tuje, zakaj bomo določene dejavnosti in oblike dela še spreminjali, jih prirejali in oblikovali. Vse to smo dolžni do učencev in združenega dela, le-to pa je dolžno, da nas pri naših prizadevanjih podpira. Konec koncev želimo prvenstveno vzgojiti otroke v mlade osebnosti, ki jim ne bodo tuji tudi pristni medčloveški odnosi, ki nam v boju za materialne dobrine postajajo vse bolj tuji. V ta prizadevanja pa se mora vključiti čim več dejavnikov naše socialistične družbe, med katerimi je šola le eden izmed njih.

Valentin Sodja

SLIKARJI — DELAVCI DELOVNIH ORGANIZACIJ SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE RAZSTAVLJAJO NA JESENICAH

V soboto, 17. oktobra, bodo ob 18. uri v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah odprli razstavo likovnih del slikarjev — delavcev delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne. Ob otvoritvi bo krajši koncert izvajal ženski vokalni oktet pevskega društva Jesenice.

Sicer ta skupna razstava likovnih del naših železarjev ni prva, ker so se doslej že nekajkrat srečali, vendar pa ne tako redno, kot ostale kulturne dejavnosti, ki jih gojijo delavci delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne (pihalni orkestri, dramske družine in folklorne skupine). Tokrat pa v koordinacijskem svetu zveze sindikatov pri SOZD Slovenske železarne poudarjajo, naj bo to začetek rednega srečanja likovnikov, ki naj bi bilo vsako leto v eni od delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne. Še več, razmišljajo celo o slikarski koloniji, kar vse naj bi prispevalo, da bi se likovni ustvarjalci iz naših delovnih organizacij bolj povezali, si bogatili svoje likovno znanje in krepili medsebojne tovariške odnose.

V naslednjih dneh se bo v jeseniški razstavnih prostorih predstavilo 21 slikarjev s 40 deli, in sicer:

ŽELEZARNA RAVNE: Franc BOŠTJAN (2), Stanislav BRIC-

MAN (2), Franc JORMAN (2), Flori KOTNIK (2), Matevž SUMAR (2) in Ivan VEČKO-MATERSDORFER (2).

ŽELEZARNA ŠTORE: Dušan SREBOTNJAK (2), Ivan VREČKO (1) in Magda ZGORIČNIK (3).

VERIGA LESCE: Vinko BOGAJ (2) in Leopold DROS (2).

ŽELEZARNA JESENICE: Rudolf ARH (1), Franc BERČE (3), Franc DOLINŠEK (2), Janko KOROŠEC (2), Zdravko KOTNIK (1), France KREUZER (3), Pavel LUŽNIK (1), Tine MARKEŽ (1), Tone TOMAZIN (2) in Marjan ŽIDANEK (2).

Letošnji gostitelj likovnikov delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne je komisija za kulturo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata naše železarne. Razstavo si boste lahko ogledali do vključno 28. oktobra vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

PROGRAM JUBILEJNEGA KONCERTA MOŠKEGA PEVSKEGA ZBORA DU JESENICE

Na koncertu ob dvajsetletnici moškega pevskega zbora Društva upokojevcev Jesenice, ki bo 16. oktobra ob 18. uri v gledališču Tone Čufar, bo izveden naslednji program:

VOKALNI OKTET TRBOVLJE:

- Rudarska himna — Emil Adamič,
- Libertas Animi — Jakob Gallus,
- Oj, Doberdob — Zorko Prelovec,
- Uspavanka — Danilo Bučar,
- Ana sama reč me griva — Samo Vremšak,
- Moja goša — Danilo Bučar,
- Čej so tiste stezice — Oskar Dev,
- Kranjčičev Jurij — Samo Vremšak,
- Nocoj pa, oh nocoj — Fran Venturini.

Gorenjsko bohinjski plesi — izvaja FOLKLORNA SKUPINA DU JAVORNIK-KOROŠKA BELA

MOŠKI PEVSKI ZBOR DU JESENICE:

- Železarska — Polde Ulaga,
- Domovina — Polde Ulaga,
- Vzburjanje duhov — Josef Sečev,
- O mili mi — dalmatinska narodna,
- Poletni večer — koroška narodna,
- Se že svita, bo den — koroška narodna,
- La mantanara — Luigi Galli,
- Po gorah je ivje — Egi Gašperšič (priredil),
- Triglav — Jurij Floišman,
- Zdaj zaori pesem o svobodi — Radovan Gobec.

Podelitev Gallusovih značk.

Jugoslavija v pesmi in plesu — izvaja folklorna skupina DU JAVORNIK-KOROŠKA BELA.

REKREACIJA V JESENII

Rekreativci pričemo s posebno vadbo za svoje panoge okoli oktobra, ali v začetku novembra, če smo pričeli s splošno vadbo šele v začetku septembra. Ugotovili smo, da kot posebna vadba zadostuje za alpske discipline že kolesarjenje in gorohodstvo in to predvsem tistim, ki tekmujejo na množičnih tekmah zaradi udeležbe in ne za uvrstitve. Tisti, ki bi se radi uvrstili na raznih množičnih tekmovanjih, pa morajo vedeti, da štart na vsaki taki prireditvi določeno število »odsluženih« moštrov, ki se nikakor ne dajo odrediti s prvih mest. Vse to sili danes vsakega množičnega športnika, da se posveča celoletni vsakodnevni vadbi, če hoče na prireditvah še imeti besedo. Večina rekreativcev pa ni tako zagnanih, niti tistih ni preveč, ki bi začeli vaditi v septembru.

Od kondicijskih pohodov v sredogorje nas rado in kaj kmalu zanese v visokogorje nad 2000 m. Visokogorje zahteva alpinistično znanje. Sami se ne podajamo na visokogorska pota. Hodimo v skupini, s popolno alpinistično opremo, ki jo tura zahteva in z vodnikom, ki turo pozna, hodimo samo po markiranih poteh. Znano je, da je plezanje v gorah tudi odlična specialna vadba za alpsko smučanje, to pa si lahko privoščijo samo izurjeni plezalci. V visokogorju je ob sončnem vremenu in brezvetrju tako kot na morju, ob nenadni spremembi vremena pa se lahko zgodi tudi v juliju, da zapade v nekaj urah do pol metra snega. Vsakokrat ko gremo na visokogorsko turo, se opremo iz zimske razmere: visoki čevlji s profiliranim podplatom, volnene nogavice, gamaše, pumpe, srajca, pulover, vetrovka, v nahrbtniku še rezervni pulover, hlače in polnilni folija 3x2 m. Hrane vzamemo vedno za en dan več, kot nameravamo izostati.

Kako hodimo? Kljub temu, da smo šli na turo zaradi vadbe, ne hitimo preveč. Počivamo pol ure vsaki dve uri hoje. Tura naj bo dolga v eno smer vsaj štiri ure. Navzdol hodimo hitro, ali nalahko tečemo, če svet to dopušča. Ko začutimo tisto znano bolečino v nadkolenjskih mišicah, si počemo odpočijemo, kajti kletanje je lahko tudi nevarno. Alkoholne pijače za rekreativce ne pridejo pri utrujenosti skrajno nevarne. O alkoholu in nikotinu ter o njihuni uničujoči posledici na organizem ni nikoli preveč opozorilo. V zvezi z rekreativno vadbo naj omenimo tudi še enega, zdravju zelo nevarnega sovražnika, to je stres, ali po naše hude nenadne duševne obremenitve, pritiski in neredno življenje.

Brez posebne koristi je redna vsakodnevna vadba za kadilce in alkoholiče, kot tudi za tiste, ki nimajo umirjenega življenja, ki so dan za dnem izpostavljeni nenadnim duševnim obremenitvam. Škodljiv vpliv alkohola in cigaret ter nerednega življenja je mnogo večji od koristi, ki jih nudijo telesno gibanje in zeleni ali beli snovi. Preden začnemo z redno rekreacijo, se moramo sami odločiti za ali proti cigaretam in alkoholu. Vsi namreč silno radi pokažemo na tistega, ki še pri 80 letih pije, ali kadilci, toda brez sramu z lahkoto spregledamo stotine tistih, ki umrejo zaradi cigaret ali alkohola pri petdesetih.

Čprav spada kolesarjenje in gorohodstvo k specialni vadbi za alpsko smučanje, to seveda še zdaleč ni vse. Vsi tisti, ki imajo bolj napadalne namene, morajo poznati še marsikaj drugega, kar jim poveča sposobnost. V tolažbo vsem tistim, ki ali samo kolesarijo, ali hodijo samo v gore, naj povemo, da si že s tem močno izboljšajo vztrajnostno moč, ki je v slalomu ali v veleslalomu najbolj potrebna tudi rekreativcem. Največji problem v dolgem poledenem veleslalomu je, kako presmucati kilometer (rekreacija) dolgo progo brez pekoče bolečine v nadkolenjskih mišicah. Poleg kolesarjenja in gorohodstva naj omenimo samo eno vajo, ki je sila uspešna in utruja nadkolenjske mišije približno ravno tako kot krmarenje skozi veleslalom. Spustimo se v počep do pravega kota v kolenu. Kolena so lahko skupaj ali razprta. V tej drži upognjenih kolens poskakujemo po 10 do 20 centimetrov naprej, pri tem se vzmet v kolenu ne odpre več kot 10 do 20 cm iz pravega kota. Poskakujemo toliko časa, da nas začne peti mišice nad koleno. To se bo zgodilo pri prvi vaji po približno 70–80 poskokih. Veleslalom bomo igranje vzdržali, ko bomo zmogli do 250 poskokov v eni vadbi. To vajo delamo vsak dan in tudi vsi zimo.

Tekaci rekreativci, ki so vzdržali prva dva jesenska meseca splošne aerobne vadbe, se tudi lahko odločijo za osterjšo specialno vadbo. To pride v poštev samo za tiste, ki želijo doseči na prireditvah dobro uvrstitev, torej za mlajše ljubitelje rekreativnega teka. Mladost je v današnji dobi razmeroma relativen pojem: nekdo je lahko star pri štiridesetih letih, poznamo pa tudi mladeniče, ki se bližajo sedemdesetimi. Reklamo bomo torej takole: tisti, ki redno vadijo vse življenje, ki niso zamaščeni, ki so zdravi in vitke postave, si lahko privoščijo po občutku tudi specialno vadbo, pa čeprav so daleč preko šestdeset. Kljub temu pa je le nekaj razlike v specialni vadbi dvajsetletnika in šestdesetletnika. Slednji vadi bolj umirjeno in z daljšimi intervali predaha, bolj skrbno kontrolira svoj utrip in splošno počutje in dalj časa se ogreva.

Teh starejših mladeničev, ali kakor v šali rečemo »starejših pionirjev«, je malo in tudi marsikateri, ki bi bil še sposoben za trši specialni trening, se je že davno odločil za znano vodilo rekreativcev, da ima na prireditvi samo dva nasprotnika: sebe in progo.

Večini rekreativcev torej popolnoma zadostuje, da nadaljujejo s tekom ali hojo v enakomernem tempu, dodajo naj je le še nekaj metrov, nekaj gimnastične spotoma med tekom, ali pred oziroma po njem. V jeseni bo vse več prireditve v raznih gozdnih tekih, maratoni in podobno. Udeležite se teh prireditvev, ustavite in oddahnite si pri vsaki okrepčevalnici in ne vznemirjajte se zaradi tistih, ki so drveli mimo vas. Moto ostane: jaz in proga.

Gozdni tek in hitra hoja imata za smučarje teke samo eno pomanjkljivost: roki ne trpijo toliko kot pri smučanju. To pomanjkljivost lahko odpravimo v telovadnici, s sekanjem in ročnim zaganjem drv, najbolj uspešno pa na rokah. Te priporočamo vsakemu rekreativcu tekaču tudi za spremembo v vadbi in pa predvsem zato, ker zaposli mišije vsega telesa kot pri pravem smučkem teku.

OPREMA ZA VADBO V JESENII

Oprema pri jesenski vadbi je lahko različna glede na to kaj in kje bomo vadili. Standardna oprema za vadbo v bližini bivališča je trenerka, lahki trening čevlji (ne pozabimo, da so strokovnjaki dognali, da kilogram teža obutev pomeni isto porabo energije, kot da nosimo na hrbtu 4 kg teže); če ni mraz, nosimo obutev brez noga-

vic. V žepu, ali v lahki torbici, ki jo nosimo privesano okoli pasu, imamo robec, povoj prve pomoči in kos čokolade ali kekse. Obutev za daljši tek ali pohod mora biti že unosena. Z novo obutvijo delamo samo kratke pohode v bližino doma, da lahko za menjamo obutev, če bi začutili žuljenje. Pod trenerko oblečemo samo telovadne hlačke.

Ce se pripravljamo slabo vreme, ostanemo v bližini bivališča. Če je celo nevihta, kar je jeseni še možno, vadimo v telovadnici.

Razmere na dolgem pohodu so lahko težje. Ob lepem vremenu dodamo v torbico samo še nekaj suhega sadja, če pa vreme ni zanesljivo, dodamo še tanek volnen pulover, nepremočljivo pelerino, če omenjeno hrano in nekaj denarja za eventualni prisiljeni povratek z avtobusom. Kdor teh malenkosti ne nosi s seboj, mora ob dežju neprestano teči do doma, kajti dokler se telo giblje se bolje upira podhladitvi. Nikakor ni odveč, če si svojo vadbeno progo izberemo tako, da tečemo v bližini kmetij in naselij, kar je lahko zelo koristno.

V oktobru je lahko že zelo mrzlo, čeprav ne vsak dan. Za mrzle dni obojujemo nogavice, tanek pulover na golo kožo in trenerko. Pulover naj bo redko pleten, da je čim bolj zračen. Tako se ne premoči od potu, kajti pot lahko izhlapeva in le znoj, ki lahko na koži izhlapeva hladi telo. Ne gosto pletenih bombažnih tkanin, ki se napijejo znoja! Ko začutimo, da se pričnemo znojiti, slečemo pulover in ga damo v torbico. Tako imamo suho rezervno pri sebi. Tisti, ki ne prenese volne na koži, naj nosi mrežasto majico, lahek pulover pa v torbici. To pride v poštev pri temperaturah okoli nič stopinj C. Tudi oprema sodi k skrbi za zdravje!

KORISTI REDNE VADBE

Da pomeni redna vsakodnevna vadba ob najmanjšem izčrpanju najhitrejši napredek, ni danes nobena skrivnost. V šport se vse bolj uspešno vključuje tudi medicinska znanost. Prof. dr. S. B. Strömme iz Norveške pravi, da prinaša redna vadba zdravju naslednje koristi:

1. srce postane močnejše,
 2. krvni obtok se izboljša,
 3. v mišičnih celicah se odigrava številne spremembe,
 4. telesna teža ostane v pravih mejah,
 5. kosti, hrustanec, kite in členki so pod pozitivnim vplivom,
 6. živčnemu sistemu koristijo enakomerno telesno obremenitve.
1. Hitra hoja, tek, gorohodstvo, kolesarjenje, plavanje, razne igre z žogo, zapise velike mišične skupine, ki pomagajo, da pride s krčenjem in raztezanjem kri hitreje nazaj v srce. Srce, ki mu je tako na razpolago več krvi, reagira kot vsaka normalna mišica pri dodatni obremenitvi, in sicer tako, da z vsakim utripom iztisne več krvi (volumen utripa raste). Ščasnoma deluje črpalna vse boljše in ekonomičnejše in kadar je potrebno, je došla večji naprom. Puls je ob mirovanju manjši, srce počiva.

2. Stalno telesno udejstvovanje poveča krvni volumen in izboljša kroženje z zapletitvijo kapilarne mreže, ki oskrbuje delujoče mišije, kar velja tudi za srčno mišico. Po zaslugi teh prilagoditvenih postopkov celice lažje sprejemajo kisik in hranilne snovi, odpadne snovi pa se hitreje odvajajo.

3. Posledica stalnih in enakomernih naprav je, da izgori manj hitreje. Indirektna posledica tega je, da pri trajajoči fizični obremenitvi dalj časa zadostujejo zaloge ogljikovih hidratov (mišični in jetrni glikogen). Istčasno se poveča sposobnost ohranitve nivoja krvnega sladkorja v daljšem časovnem obdobju. Ti postopki prilagajanja so rezultat povečane aktivnosti encimov, ki so udeleženi pri izogrevanju masti; rezultat prilagajanja različnih hormonalnih procesov in povečani glukoneogenezi v jetrih. Prednost bi biokemijskih sprememb je zagnanost, ko so rezerve glukogena izčrpane in ko začne upadati nivo krvnega sladkorja. Tedaj nastopi zelo hitro utrujenost, sposobnost koncentracije upade.

4. Redno telesno gibanje stimulira izogrevanje masti in porabe energije traja po vadbi še nekaj ur. Ta dodatna metabolna aktivnost vodi v zmanjšanje masti, čeprav pričakujemo to samo od gibanja. Razen tega kaže, da vpliva redna vadba tudi na možganski center za apetit v tem smislu, da se v organizmu sčasoma vzpostavi natančno uravnavano ravnovesje med potrebo po hrani in med porabo energije. S staranjem se zmanjšuje mišična masa, kar znižuje izmenjavo snovi v mirovanju. Tako se pri enaki višini porabe kalorij na leto odloži v organizmu precejšna plast masti. Redno in izdatno gibanje preprečuje razgrajevanje mišičja in s tem tudi zniževanje

izmenjave snovi. Ta ugodni učinek lahko drži do najmanj 70–75 let starosti.

5. Trenirano telo je močnejše, prožnejše in bolj odporno proti boleznim in poškodbam. Znano je, da tistim, ki večino dneva sedijo, močno zatrdi hrbet in členki, čeprav so mladi. Krivdo za to nosi zakrčenje in skrajšanje premalo zaposlenih mišic in členkov. Ugodni vplivi telesnega gibanja temelje na enakomernem raztezanju mišic, členkov in vezi. Po lastni teži telesa obremenjeni členki zmerejo normalno delati le, če obstoji enakomerno obremenjeni kontakt med hrustančnimi površinami. Ustrezna obremenitev ali pritisk deluje le, če človek stoji, ali če se premika v pokončni drži.

6. Tudi živčni sistem ima koristi od enakomernih telesnih aktivnosti. Nekatere študije kažejo, da imajo fizično aktivni ljudje boljše odzivnostne (refleksne) sposobnosti od neaktivnih ljudi. Tako se, na primer, hitreje gibljejo in reagirajo stari ljudje, ki se fizično udejstvujejo, od neaktivnih enakostariosti, ki v glavnem samo sedijo. Njihova kondicija je na splošno boljša, tako tudi po poškodbah hitreje okrevajo. Poškodbe so pri neaktivnih bolj pogoste zaradi slabše hitrosti, slabše odzivnosti in slabše mišične moči.

Redna vadba tako odrija tipične starostne pojave v prihodnost, ohranja človeka zdravega in za delo sposobnega še v poznih letih življenja. Redna vadba je kakor dobro naložen denar za prihodnost, za stara leta, investicije v telesno kondicijo se obrestujejo v prihodnosti z daljšim in bolj zdravim življenjem. Na splošno opozarja človeka zdrav razum na dva sorodna mehanizma, ki sta zdravju dolgočasno koristna, če ostane človek fizično aktiven.

Kondicija pomaga v boju proti zamaščenju. Telesno gibanje pa deluje na izmenjavo lipidne snovi, kar verjetno časovno odmakne arteriosklerozo. Iz tega sledi, da se zmanjša umrljivost zaradi srčnih in obtočnih obolenj. Ta ugotovitev je bila tudi dokazana na podlagi široko zasnovane študije.

Zamaste pa se športniki, ki prenehajo z udejstvovanjem. Tako postanejo žrtve srčnih in krvnoobtočnih obolenj, toda nekoliko pozneje kot nešportniki.

Danes se bivši aktivni športniki večinoma »preselijo« med rekreativce in si tako ohranijo kapital, ki so ga vlagali v mladih letih, tudi za pozna starostna leta.

»Ne zato, da bi živel 100 let,« je dejal nek poznani slovenski zdravnik, »vadam samo zato, da bi ohranil svoje delovne in življenjske sposobnosti od dije v starost.« To je predvsem namen redne vadbe.

Čiril Praček

KAJ JE Z JESENIŠKIM ČRNIM VRHOM?

Naj posežem leta in leta nazaj. Kmalu po osvojitvi, nekako 1947. leta, so jeseniški smučarji obnovili smučarski dom na Črnem vrhu. Precej truda so vložili, da je bil dom urejen tako, kot mora biti. Vlečnica, ki so jo postavili smučarji-železarji, je tekla vsi zimske sezone. Koča je bila odprta vse leto in ni bilo težko dobiti enolončnice, ki se prileže smučarju ali planincu. Ko je bila postavljena sedežnica, ki jo je prevzel Sportmetall, je koča še nekaj časa obratovala, po tem pa je pot šla navzdol. Kot reden obiskovalec tega lepega okolja, kamor zahajamo največ – če ne skoraj sami – domačini, se sprašujem, kako je mogoče, da koča ni oskrbovana z ničemer drugim kot le s pijačo. Včasih dobiš še kakšno bomo kavo.

Zvrstilo se je nekoliko najemnikov, med drugimi je bil še najboljši Joža Teran. Večkrat sem prenočil v koči in vedno je bilo vse v redu.

Zdaj pa je ogled koče izredno žalosten. Streha je dotrajala. Ko dežuje, moraš podstaviti umivalnik in kmalu je poln. Skupno ležišče izgleda porazno: prah in nametane odeje – se v vsakem bivalju je boljše. Tudi posteljina je temu primerna, verjetno zamenjana le enkrat na leto.

Upravičeno se človek vpraša, kdo je odgovoren za tak nered. Mnogo nas je, ki hodimo vse leto na ta tako lep kraj. Moral bi se najti nekdo, ki bi vse to pregledal. Tudi sanitarna inspekcija bi tu lahko rekla kakšno besedo, predvsem pa lastnik tega doma, oziroma funkcionarji društva, ki ga upravlja.

Bliža se zimska sezona, toda kakor izgleda, bo koča ostala nezakurjena za vse smučarje, oziroma obiskovalce, med katerimi je veliko rekreativcev.

Ko govorimo o rentabilnosti, bi opozoril samo na to, da je bilo nekaj pet gostišč v Rovtuh. Izgleda, da danes ni rentabilno niti eno gostišče.

Tonček Majcen

PRIMERJAVA PORABE SREDSTEV ZDRAVSTVENEGA VARSTVA V OSMIH MESECIH LETA 1980–1981

(Nadaljevanje z 9. strani)

Iz razpredelnice je razvidno, da sta povečali odstotek koriščenja regijske bolnišnične dejavnosti OZS Kranj in OZS Radovljica, rahel padec pa kažejo ostale tri OZS.

Gornji prikaz se nanaša na porabo finančnih sredstev po posameznih OZS in krajih koriščenja. V nadaljevanju pa sledi prikaz števila koristnikov bolnišničnega zdravljenja in število ležalnih dni, in sicer za vse OZS, ker bi bil drugače predlog in tudi ni posebnega pomena, ker ni po OZS velikega odstopanja.

V osmih mesecih leta 1980 je bilo skupno 17.731 uporabnikov, ki so se zdravili v bolnišnicah 210.730 dni. Od 17.731 koristnikov je koristilo zdravljenje v regiji 67,93%, v Sloveniji 27,15%, izven Slovenije pa 4,92% oseb.

Od 210.730 oskrbnih dni je bilo v regiji 57,75%, v Sloveniji 36,93%, izven Slovenije pa 3,92%. V istem obdobju leta 1981 je situacija naslednja: od 18.099 koristnikov je koristilo zdravljenje v regiji 69,10%, v Sloveniji 26,97%, izven Slovenije pa 3,93% bolnišničnih uslug.

Od 219.333 oskrbnih dni jih je bilo v regiji 59,26%, v Sloveniji 36,93%, izven Slovenije pa 3,81%. Ta primerjava nam pove, da ni posebnega odstopanja. Tudi v celem letu 1980 ni razlik.

Število ležalnih dni na koristnika bolnišničnega zdravljenja je v osmih mesecih naslednje: za leto 1980 v regiji 10,76, v Sloveniji 15,83, izven Slovenije 12,76. V letu 1981 v regiji 10,39, v Sloveniji 16,58, izven Slovenije 11,93 dni. Tudi tu so le malenkostna odstopanja, vendar pa je iz tega razvidno, da je v bolnišnicah v Sloveniji višja ležalna doba na koristnika, čemur je verjetno vzrok to, da gredo vsaj iz nekaterih OZS na zdravljenje izven regije težji bolniki, ki rabijo bolj strokovne zdravniške storitve. Poudariti pa moram tudi to, da je v jeseniški bolnici precej skrajšana ležalna doba zaradi ostrih stabilizacijskih ukrepov, ki jih je bolnica sprejela in jih tudi izvajala.

Iz celotnega prikaza je razvidno, da nam povišane cene izmaličijo vse napore, da bi zmanjšali porabo za neposredno zdravstveno varstvo, saj so odstopanja po fizičnem obsegu res minimalna.

Stane Torkar

ŠTIPENDIJE ZVEZNEGA SEKRETARIATA ZA LJUDSKO OBRAMBO

Personalna uprava zveznega sekretariata za ljudsko obrambo je objavila natečaj za podelitev štipendij študentom za študijsko leto 1981/82, ki je odprt do 31. oktobra letos. Razpis velja za študij: na fakulteti za strojništvo, strojno-ladjedelniški fakulteti, fakulteti za elektrotehniko, fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo, pravni fakulteti, medicinski fakulteti in biotehniški fakulteti. Za posamezne fakultete so opredeljene tudi smeri študija.

Poleg štipendij štipendistom, ki jih bo izbrala posebna komisija, v višini od 2100 din za prvi letnik, do 2850 za zadnje letnike, štipendisti dobijo tudi nadomestilo za šolske potrebščine v znesku enomesečne štipendije za vsako študijsko leto, nadomestilo za strokovno počitniško prakso in ekskurzije v državi po programu fakultete, nadomestila za pripravljanje diplomske naloge, nagrade za opravljeno študijsko leto v znesku od 600 do 2000 dinarjev, seveda odvisno od poprečne splošne ocene pri izpiti in zdravstvenemu varstvu.

Poleg moralno-političnih kvalitiet morajo biti kandidati zdravi in za vpis v prvi letnik ne starejši od 21 let, študenti drugih letnikov pa smejo biti starejši toliko let, kolikor let študija so že končali.

Izbrani štipendisti se bodo morali s pisno pogodbo zavezati, da bodo po opravljeni diplomirali nastopili službo v Jugoslovanski ljudski armadi in v njej ostali dvakrat toliko časa, kot so prejeli štipendijo, toda ne manj kot šest let.

Interesenti dobijo podrobnejša pojasnila o pogojih, načinu prijave, pravicah in obveznostih pri občinskem upravnem organu za ljudsko obrambo v skupščini občine Jesenice (prilicje, soba 2).

SPOZNAJMO JAPONSKO BORILNO VEŠČINO JUDO

Judo seka Judo Partizan Jesenice deluje že sedemdeset let. V teh letih je v judo soto stopilo že mnogo fantov in deklet in nekateri od njih so dosegli lepe uspehe, seveda ob trdem delu, odrenanju in veliki volji. Vsako leto judo seka Judo Partizan Jesenice teče, na katerih se začnejo seznanjati z osnovami juda, prijemi, meti, vzvodi in še z marsičem. Da bi vse tiste nejeverne Tomaže, ki mislijo, da je vse skupaj navadno pretepanje, kjer pokajo kosti in teče kri, prepričali, da to ni res, je pred vami sestavek, ki vam bo judo, ta stari borilni šport, predstavil v pravi luči.

ZGODOVINA JUDA: Začetki juda segajo v dobo antike. Razvil se je iz jiu-jitsa na tleh Japonske in Kitajske. Svojo pravo podobo je judo začel dobivati konec 16. stoletja. V tistem času je obstajalo veliko raznih šol, ki so na različne načine učile borilne športe. Te šole so imele skupno le umetnost obrambe in napada z raznim orožjem ali brez. Zaradi velikih razlik med plemeniti in preprosti ljudmi, ki niso smeli nositi orožja, se je v tedanji fevdalni Japonski razvila samobramba z golimi rokami. Počasi je jiu-jitsu zaradi različnih družbenih razmer in političnih pretresov na Japonskem postal nezanimiv. Različni mojstri so iskali razne druge poti in načine, da bi oživili jiu-jitsu, a niso imeli veliko uspeha. Vse to je trajalo do 1882. leta, ko je JIGORO KANO v TOKYU ustanovil svojo šolo KODOKAN in pričel učiti novo veščino – judo. Jigoro Kano je združil vse dobre strani jiu-jitsa, dodal še svoje izkušnje in dognanja ter izdelal nov sistem telesne kulture in duhovne vadbe, KODOKAN pomeni »šola za učenje poti«, JU pomeni »pustitvi, oziroma mehaku«. DO pa »spot ali načelo«, kar da KODOKAN JUDO, šola Jigoro KANO.

Judo je plemeniti šport. Vadba te veščine razvija moč, refleks, hitrost, samozavest, borbenost in sposobnost samostojnega odločanja. Judo lahko primerjamo z vodo, ki vzvalovi in se znova umiri. Je brez določene oblike, toda če jo vlijemo v posodo, jo obdržimo in ji damo obliko. Če pa se osvobodimo te svoje poti, je njena moč nepremagljiva. Če jo segrejemo, je ne moremo prijeti, a vendar je neskončno močna. Če zamrzne, se spremeni v strašen oklep. Včasih je brezumno silovita, včasih pohlevna. Strašna kot hudournik in osvetoča kot studenčnica v vročem poletju. Tak je tudi judo. Zato ga moramo gojiti z veliko ljubeznijo in veliko odgovornostjo.

Judo se je v Sloveniji razvil po letu 1950. Pred tem je od prve svetovne vojne sem obstajal jiu-jitsu, ki pa so ga gojili le v policiji in zandarmeriji. Jiu-jitsu živi še danes, skupno z judom sta prisotna v milici, JLA in SLO.

OSNOVNA PRAVILA JUDA: Judo ima svoje zakonitosti, ki jih pravi športniki spoštujejo, zato pogledimo nekaj teh pravil. Judoisti so oblečeni v kimono in hlače – judogi, ki so bele barve. Kimono imajo privesano s pasom – obi. Barva pasu pomeni stopnja znanja in tudi uspehov. Pasove delimo na šolske – Kyu in mojstrske – dan. Najvišji mojstrski pas je deseti, nosijo jih pa le japonski judoisti. Mojstrski pasovi so po barvah od prvega do petega dana črni, od šestega do osmega rdeči – beli, deveti in deseti pa sta rdeča. Šolski pasovi so od najnižjega do najvišjega: beli, rumeni, oranžni, zeleni, plavi in rjavi. Vsak judoist mora za vsak pas delati izpite pred strokovno komisijo. Izpit se sestoji iz določenih metov, prijemov in vzvodov. Višji pas si lahko tekmovalci pridobijo tudi z osvajanjem državnega naslova ali na tekmovanjih za pasove, kjer je pogoj več zmag nad tekmovalci z višjim pasom.

Judoist mora biti na treningu ali tekmovanju v čistem kimonu, tudi sam mora skrbeti za osebno higieno. Na sebi ne sme imeti nobenih drugih predmetov.

Prostor za treninge in tekmovanja je pokrit s trdimi blazinami – tatami, v velikosti od 8x8 metrov do največ 14x14 metrov. Sam tekmovalni prostor je velik 6x6 metrov, največ pa 10x10 metrov.

Tekmovalci so razdeljeni v več kategorij in v starostne razrede, tako pri fantih kot dekletih.

Vsak, ki je že kdaj gledal judo tekmovanje ali pa si ogledal kakšen trening jeseniških judoistov, je opazil, da se judoisti pozdravijo z rahlim priklonom – rei. Tak pozdrav izraža prijateljstvo, iskrenost in spoštovanje nasprotnika. Uporablja se dva pozdrava: stoje – tachi rei in kleče – za rei. Pozdravi se vedno nasprotnika in sodnika, na začetku in na koncu borbe (stoje), prav tako pa tudi na treningu (kleče) trenerja.

In ker je judoist športnik in kot tak tudi človek, mora spoštovati še dvoje načel, ki slijo na spoštovanje in razumevanje. Ta načela delimo na etična in osnovna načela juda. Tako naj bi judoist prihajal na treninge urejeni in natančno ob napovedani uri. Na blazine mora vedno bos in vedno s pozdravom. Tudi po končanem treningu ali tekmovanju mora biti pravi športnik. Ne sme izživati ali delati nereda in s tem dokazovati svojo moč.

RAZDELITEV JUDA: Judo delimo na štiri velike skupine, predvsem zaradi boljšega pregleda in celovitejšega pristopa k vadbi. Poznamo torej:

1. TEHNIKA METOV, ki jo delimo na mete v stoječem položaju (ročni, bočni, nožni) in telesne mete (nazaj in v stran).
2. PARTERNA TEHNIKA s prijemi, ki se izvajajo stoje (davljenje, vzvodi) in prijemi, ki se izvajajo na tleh (končni prijem, davljenje, vzvodi).
3. UDARCI se uporabljajo v glavnem le v moderni samobrambi. To so udarci z roko in nogo.
4. PRVA POMOČ Z MASAZO, ki je tudi zelo pomemben del juda. Pri tem borilnem športu pride včasih predvsem zaradi neopretosti, nepazljivosti in tudi prevelike vneme do večjih ali manjših poškodb. Predvsem so poškodbe pogoste pri vzvodih, davljenjih ali nepravilni tehniki metov in zato mora vsak judoist obvladati tudi prvo pomoč z masazo.

OSNOVNE SODNIŠKE PRAVIL: Vsak tekmovalce ve, kaj sme in kaj ne. Medtem pa gledalci, ki gledajo judo tekmovanje, včasih ne vedo, kaj pomeni kakšna sodniška odločitev. V judu imajo različni meti, prijemi na tleh, davljenja in vzvodi različne vrednosti. Točkujemo se od tri do deset točk (KOKA + 3, YUKO + 5, WAZARI + 7 in IPPON + 10 točk). Tem točkam pravimo tehnične točke, medtem ko tekmovalce dobi za zmago tudi dve borbene točki. Uspešno izvedeni tehnični meti se med seboj seštevajo, in sicer vedno tako, da je WAZARI vedno večji od večjih YUKO, YUKO pa od večjih KOK. Izjema sta dva WAZARIA, ki se seštevata v ippon. Za sam IPPON, desetak tehničnih točk, je potrebno vreti nasprotnika v najkrajšem možnem času na hrbet, ali ga dobiti v končni prijem, tako, da ima nasprotnik hrbet na tleh in ga tako držimo trideset sekund ali pa da ga z davljenjem ali vzvodom prisilimo k predaji.

Med borbo lahko judoist dobi tudi negativne točke, predvsem zaradi nesportnega vedenja, nepravilno izvedenega meta, s katerim lahko nevarne poškoduje nasprotnika. Negativne točke lahko tekmovalce dobi tudi zaradi zavlačevanja ali neaktivnosti. Prav tako kot tehnične točke so tudi negativne točke od minus tri do minus deset (SHIDO – 3, CHUI – 5, KEIKOKU – 7 in HANSOKUMAKE – 10 točk). Če tekmovalce naredi več prekrškov, se točke stopnjujejo, kar pomeni, da ne more biti dvakrat kaznovan z isto kaznijo za isti prekršek, marveč vselej z višjo kaznijo.

Judo je zanimiv šport, je več kot Coca-Cola in nasmeh in upanje, da smo vam vsaj nekoliko predstavili to športno panogo. Je šport, ki zahteva veliko samoodpovedovanja, volje in predvsem človeka. Upamo tudi, da smo s tem sestavkom prepričali tudi stare, ki so se bali za svoje otroke in ki so mislili, da je judo »mearski« šport. Želimo si, da bi ti otroci, fantje in dekleta, prestopili prag judo sobe v Judo Partizan Jesenice. Vsak ponedeljek, sredo in petek od osemnajste do dvajsete ure potekajo treningi, sedaj pa poteka tudi začetniški tečaj. Tistim, ki bi se radi priključili dekletom in fantom v belih kimoni, naj bo to vabilo, vsi drugi pa si lahko treninge tudi ogledajo. Mogoče jih bo potem ta stari borilni šport le pritegnil, saj omogoča najučinkovitejšo uporabo telesne in duhovne moči. Ko vadite napad in obrambo, plemenite duha in telo. Duhovno bistvo juda postane del naše notranjosti. Tako izpopolnjujete sami sebe in prispevate nekaj h končni vrednosti sveta. To pa je končni cilj juda. Kdor hoče postati judoist, si mora te nauke zapisati globoko v srce.

-tok

PROGRAM PRIREDITEV V ŠPORTNEM PARKU V PODMEŽAKLJI DO 18. OKTOBRA

DRSALIŠČE:
REKREACIJSKO DRSANJE:
 - petek, 16. oktobra, ob 20. uri za Železarno,
 - sobota, 17. oktobra, ob 14. uri - splošno,
 - nedelja, 18. oktobra, ob 14. uri - splošno.
HOKEJ:
 - četrtek, 15. oktobra, ob 18.30 mednarodna hokejska tekma za pokal Evrope: HK Jesenice : EHC Biel, Švica.
 Vstopnina: odrasli 70,00 din, otroci, vojaki, dijaki 20,00 din.
 - Sobota, 17. oktobra, ob 18.30 državno prvenstvo, člani: HK Jesenice : HK Crvena zvezda, Beograd.
 Vstopnina: odrasli 50,00 din, otroci 10,00 din.

Iz pisarne ŠD Jesenice

JAVNA LICITACIJA

LESNO GALANTERIJSKI OBRAT JESENICE
 Na osnovi sklepa delavskega sveta na seji dne 2. 10. 1981

RAZPISUJEMO JAVNO LICITACIJO

za prodajo aparata za lakiranje TIP WAGNER ARLINES v neuporabnem stanju, ki bo 16. oktobra ob 8. uri v prostorih podjetja.
 Začetna cena je 20.000,00 din
 Pravico sodelovanja na licitaciji imajo vse pravne osebe, ki pred pričetkom licitacije položijo 10 % pologa od izklicne cene.

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 17. oktobra, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:
EMONA MARKET, Prešernova 1/a in
ROŽCA, samopostrežna trgovina na Javorniku, O. Novaka 8.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu oktobru bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna v Radovljici.

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

17. oktobra amer. barvni risani film **NORČIJE RACMANA JAKA** ob 15. uri. To je film za mlade in tiste, ki so bili mladi.
 17. in 18. oktobra nem. barvni erot. film **DEKLETA GREDO V MUNCHEN**, režija Walter Boos, v gl. vlogi Elfriede Payer, ob 17. in 19. uri. Ogled filma ni dovoljen mladini do dopolnjenega 15. leta starosti.
 19. in 20. oktobra franc. barvna komedija **VSI GREMO NA SMUCANJE**, režija Patrice Leconte, Michel Blanc, v gl. vlogi Josiane Balasko, ob 17. in 19. uri.
 21. oktobra amer. barvna komedija **ZALJUBLJENI BOLNICAR**, režija Franc Tashlin, v gl. vlogi Jerry Luis, ob 17. in 19. uri.
 22. oktobra - zaprt.
 23. oktobra amer. barvni glasb. film **ROLLER BOOGI - LJUBEZEN NA KOTALKAH**, režija Mark Lester, v gl. vlogi Linda Blair, ob 17. in 19. uri.
 24. in 25. oktobra amer. barvni akc. komedija **VELIKA KRAJA AVTOMOBILOV**, režija Ron Howard, v gl. vlogi Ron Howard, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

17. in 18. oktobra franc. barvna komedija **VSI GREMO NA SMUCANJE** ob 18. in 20. uri.
 18. oktobra amer. barvni risani film **NORČIJE RACMANA JAKA** ob 10. uri.

19. in 20. oktobra nem. barvni erotični film **DEKLETA GREDO V MUNCHEN** ob 18. in 20. uri.
 22. oktobra amer. barvna komedija **ZALJUBLJENI BOLNICAR** ob 18. in 20. uri.
 23. oktobra amer. barvni film - romanca **SJAJ V TRAVI** ob 18. in 20. uri.
 24. in 25. oktobra amer. barvni pustolovski film **MOJSTRI NEBA** ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

17. oktobra italijanski barvni pust. film **REKA VELIKEGA ALIGATORJA** ob 20. uri.
 21. oktobra franc. barvna komedija **VSI GREMO NA SMUCANJE** ob 20. uri.
 24. oktobra nem. barvni erot. film **DEKLETA GREDO V MUNCHEN** ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

17. oktobra franc. barvni krim. film **POLICAJ ALI BANDIT** ob 19. uri.
 18. oktobra italij. barvni pust. film **REKA VELIKEGA ALIGATORJA** ob 19. uri.
 24. oktobra franc. barvna komedija **VSI GREMO NA SMUCANJE** ob 19. uri.
 25. oktobra nem. barvni erot. film **DEKLETA GREDO V MUNCHEN** ob 19. uri.

GLEDALIŠČE

V PETEK, 16. oktobra, ob 19. uri Ivan Cankar: **JAKOB RUDA** - gostovanje v Ravnah na srečanju gledaliških skupin delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne.

TAKSI SLUŽBA NA JESENICAH

Za prevoz z osebnim avtomobilom ali kombijem do osem oseb ali 1.000 kg tovora ali če potrebujete vlečno službo pokličite na telefon sekcije taksistov Jesenice štev. 83-284.

PRIREDITVE V TEDNU UPKOJENCEV OBČINE JESENICE OD 16. DO 23. OKTOBRA

1. Jubilejni koncert moškega pevskega zbora DU Jesenice bo 16. oktobra v dvorani gledališča Tone Čufar s pričetkom ob 18. uri. Na koncertu bosta poleg moškega pevskega zbora DU Jesenice nastopila še: oktet DU Trbovlje in folklorna grupa DU Javornik-Koroška Bela. Jubilejni koncert bo istočasno otvoritev, oziroma začetek kulturnih prireditev v letošnjem tednu upokojencev.
2. Društvo upokojencev Dovje-Mojstrana prireja kulturni večer v torek, 20. oktobra, ob 18. uri v dvorani kulturnega doma na Dovjem. Kulturni program bodo izvajali: moški pevski zbor DU Jesenice, folklorna grupa DU Javornik-Koroška Bela in domači kulturniki.
3. Društvo upokojencev Kranjska gora prireja kulturni večer v sredo, 21. oktobra, ob 19. uri v dvorani hotela Lek. Kulturni program bodo izvajali: moški pevski zbor društva upokojencev Jesenice, folklorna grupa DU Javornik-Koroška Bela in domača kulturna skupina.
4. Društvo upokojencev Žirovnica prireja kulturni večer v četrtek, 22. oktobra, ob 19. uri v dvorani Svobode na Breznici. Kulturni program bodo izvajali pevski zbori in folklorna grupa DU Javornik-Koroška Bela.
5. V ponedeljek, 19. oktobra, bodo izvedli moški pevski zbor in folklorna grupa DU Javornik-Koroška Bela kulturni program v domu dr. Franceta Berglja za oskrbovance in osebje doma.

ŠPORTNA TEKMOVANJA

Baliranje bo v soboto, 17. oktobra, v Žirovnici na balinišču doma DU. Ob slabem vremenu bodo tekmovanja na pokritem balinišču v Lescah. Zbor bo v domu DU Žirovnica.
 Kegljanje na asfaltu bo v torek, 20. oktobra, ob 9. uri na kegljišču v športnem parku v Podmežaklju.
 Streljanje bo v četrtek, 21. oktobra, ob 15. uri v strelski sobi v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.
 Tekmovanje v šahu bo v četrtek, 22. oktobra, ob 9. uri v domu Društva upokojencev Jesenice.
 Zaključna prireditev tedna upokojencev občine Jesenice bo v petek, 23. oktobra, ob 19. uri v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Kulturni program bodo izvajali: moški pevski zbor DU Jesenice, moški pevski zbor DU Javornik-Koroška Bela in folklorna grupa DU Javornik-Koroška Bela.
 Poleg upokojencev vabimo tudi ostale prebivalce na naše kulturne prireditve.

Koordinacijski odbor društev upokojencev občine Jesenice

BORCEM JESENIŠKO-BOHINJSKEGA ODREDA

Vse borce Jeseniško-bohinjskega odreda obveščamo, da na sedežu aktivov v občinah dvignejo slike, ki so bile posnete ob odkritju obeležja pri Janezu v Bohinju. Slike je izdelal eden od borcev odreda brezplačno.

Odbor Jeseniško-bohinjskega odreda

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane v nedeljo, 18. oktobra, ob 17. uri na tradicionalno vinsko trgatev, ki bo v domu društva na Jesenicah, Pod gozdom 13.
 Na prireditvi bo igral ansambel Veseli upokojenci z Javornika.

POIZVEDBA

Od četrтка, 8. oktobra, zvečer pogrešamo sina Željka (Zenelj) GRVALA, stanujočega Savska 22, Jesenice, sicer pa delavca strojnih delavnic Železarne. Pogrešan je rojen 23. aprila 1955 na Jesenicah. Oblečen je bil v črno zametno jakno, karirasto srajco, rjave hlače in rjave čevlje. Visok je 180 cm, ima črne, nekoliko daljše lase.
 Kdorkoli kaj ve o pogrešanem Željku, naj to sporoči staršem na Savski cesti 22 ali postaji milice Jesenice.

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame

MARIJE ARH

se najiskreneje zahvaljujem sorodnikom, prijateljem, sosedom, in sodelavcem za darovane vence, cvetje in izraženo sožalje ter številno spremstvo na njeni zadnji poti. Pri srčna hvala za cvetje tudi SZDL KS Podmežaklja in pevcem za zapete žalostinke.

Topla in iskrena hvala vsem, ki ste nam pomagali in sočustvovali z nami.

Sinova z družinama

ZAHVALA

Vsem, ki so ob smrti mojega brata

KASIMA ALEŠIČA

pokazali izredno pozornost in počastili njegov spomin, se najlepše zahvaljujem. Še posebno se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata TOZD Plavž in tovarišem Babču, Klinarju in Jelovčanu, ki so ga v imenu kolektiva spremljali na njegovi zadnji poti.

Brat Asim v imenu mame, bratov in sester

ITALIJA VSADITEV		VZROD. EVROPSKO GOROVJE		JUŽNO-AMERIŠKI PLES		SOVRAZ- NICA ŽELEZA		MERA ZA RITEM V GLASDI		ANTON NOVAGAN		NASLOVNA PARTIZAN- SKA ENOTA VELIKE TRILOGIJE VANA JANA		REKA V SZ. LICE ŽELUVA V TALU JETI	
HITRO OPEČEN ZOS MEŠA		UMETNOST (LAT.)		OTROK		STARA PLOSKOV- NA MERA		ŠKOFJA		PREBIVALKA ESTONIJE PRITOL- ŽONE V FRANCIJI		SLED, ODTISK, PREDLOG		TUJ DVOGLAS- NIK	
ORODJE ZA KOŠNJO		GOSTA MEŠNA JUHA		LETNI PRIDELEK		VZKLIK PRI BIKOBORBI		AFRIŠKI VELE TOČ		SKRAJŠA- NO ŽENSKO IME		PRITOK RENA V SVICI		ANTON INGOLČ	
GRŠKI DOG LJUBEZNI		JAPONSKA ALONGINA TRJAZA ŽENSKO IME		RIMSKI HŠNI ŠEŠ SNUŠKA VITELJA VGRA		DOBRA VEK		MESTO V J. FRANCIJI SANT TISEYANSKO GOVEDO		JUG. FILMSKA IGRALEA EVA		TONE SELUŠČAR		KEMIČNI ZNAK ZA OSMIJ	
DEJAVNA HARLAL NEHLE		VINSKA RASTLINA		REKA V NEMČIJI		NEVAŠKA ŠPORTNA REVUIJA		DUDLEY NICHOLS DODATEK V POGODBI		SLOV. SLIKAR PILON		PLANINSKI ROMAN TONETA SVETINE		ALOUZ RAVSAR GLAVNI STEVNIK	
PULJA		VRSTA KUHNISKE POSODE		NAJVEČJI ROMAN TONETA SVETINE		SESTAVIL: S. K.									

PO SLABEM ZAČETKU USPEŠNO NADALJEVANJE

Po neodločenem rezultatu v prvem kolu letošnjega 35. državnega prvenstva, ko so Jeseničani igrali z Olimpijo 1:1 so v dveh naslednjih kolicah proti Partizanu in Cinkarni Celje dosegli dve izdatni zmagi. To je spodbuden dokaz, da bodo Jeseničani, čeprav v letošnji sezoni nastopajo znatno oslabiljeni, še vedno, skupaj z Olimpijo, najresnejši kandidati za naslov državnega prvaka. Mlada in neizkušena ekipa Kranjske gore je po točki, ki jo je v prvem kolu neopredeljeno osvojila v Zagrebu proti Medveščaku, v preostalih dveh tekmah, proti Olimpiji in Partizanu, doživela dva pričakovana poraza.

II. KOLO

PARTIZAN : JESENICE 3:7 (0:1, 1:2, 2:4)

Strelci za Jesenice so bili: Suvak 3, Mežnar, Bešič, Hafner in D. Horvat.

Kljub dolgi vojni so bili gostje ves čas srečanja boljši in so ob koncu slavili visoko zmago. Domačini so z borbeno, večkrat pa tudi z grobo igro skušali obrniti tok dvoboja v svojo korist, vendar jim to ni uspelo. Pri tem sta bila težje in poškodovana M. Horvat in Lah. Miha Horvat ima zlomljen prst in bo nekaj časa moral nositi mavčno oblogo.

KRANJSKA GORA : OLIMPIJA 4:8 (2:1, 1:6, 1:1)

Strelci za Kranjsko goro: Lah, Berčič, D. Razingar in Brun.

Rezultat je več kot ugoden za mlado in neizkušeno moštvo Kranjske gore. Toda na ledeni plošči v Podmežaklju so se v prvi polovici srečanja dogajale čudne reči. Kranjskogorci so po prvi tretjini vodili z 2:1, na začetku druge pa so celo povišali s 3:1. Res je sicer, da so domačini igrali dobro, toda pri tem so jim pomagali precej indolentni gostje. Ko so hokejisti Olimpije videli, da morajo zaigrati bolje, so do konca drugega dela dosegli kar šest zadetkov in si tako ustvarili izdatno prednost. V zadnjem delu so zopet do večje veljave prišli hokejisti Kranjske gore, ker so gostje nadaljevali z dokaj medlo igro.

S tem srečanjem je bil iz vrst Kranjske gore za nekaj časa poslovlj Miha Horvat, ki je odšel v JLA.

III. KOLO CINKARNA : JESENICE 3:13 (1:1, 1:3, 1:9)

Strelci za Jesenice so bili: Bešič trikrat, Hafner, Pajič, Ščap in Suvak po dvakrat ter Mežnar in Razingar po enkrat.

Dvoboj je bil zanimiv, vsekakor pa v vrstah jeseniških hokejistov nihče ni pričakoval tako visoke zmage. Sicer so domačini v 23. minuti povedli z 2:1, toda v nadaljevanju je prišla do veljave precej boljše, predvsem pa hitrejša in učinkovitejša igra jeseniških hokejistov, ki so igrali tako, kot si ljubitelji hokeja le želimo.

ZAKLJUČEK BALINARSKE SEZONE

Balinarski klub Jesenice je z Dugarjevim spominskim tekmovanjem zaključil letošnjo sezono. Jože Dugar je bil več let vodilni uslužbenec in direktor SGP Sava, ki se je pozneje združil s SGP Projekt iz Kranja v enotno gorenjsko gradbeno podjetje SGP Gradbenec. Bil je vnet ljubitelj balinarskega športa. Okrog sebe je zbral nekaj vnetih balinarjev, večinoma Primorcev, zaposlenih in živčnih na Jesenicah ter z njimi leta 1955 ustanovil balinarski klub Jesenice. Začetek delovanja kluba je bil zelo težaven, saj niso imeli niti prostorov niti primernega igrišča. Nekaj časa so igrali po dvoriščih in zbirali denar za zgraditev primernega igrišča. S trdim udarniškim delom so si pridobili dovoljenje in prostor in si zgradili igrišče na dodeljenem terenu v Bazi. Prvi koraki so bili storjeni. Med začetniki je bilo tudi nekaj članov, ki so delali v gradbenem podjetju Gradis PE Jesenice, ki so s svojim strokovnim znanjem udarniško pomagali zgraditi eno igrišče. S pomočjo teh dveh gradbenih podjetij in železarn je danes v Bazi eno izmed najboljših igrišč na Gorenjskem, manjša samo še prekritje dveh igrišč in ureditev okolice.

Upravni odbor kluba se je odločil, da se v počastitev spomina na prvega predsednika in ustanovitelja balinarskega kluba na Jesenicah razpiše balinarski turnir z imenom DUGARJEV MEMORIAL, ki naj bo ob zaključku vsakoletne sezone.

Ob zaključku sezone 1977 je bil organiziran prvi turnir, na katerem je sodelovalo devet ekip z Jesenic in okolice. Na tem

Tokrat so Jeseničani demonstrirali zelo dober hokej, v katerem sicer ni manjkalo tudi napak, toda z resnim treningom v nadaljevanju sezone bodo jeseniški hokejisti predstavljali Olimpiji najvernejšega tekmeča za naslov prvaka.

KRANJSKA GORA : PARTIZAN 2:6 (0:2, 0:1, 2:3)

Strelca za Kranjsko goro: Potočnik in Krevselj.

Škoda je, da proti Partizanu v vrstah Kranjske gore ni nastopila prva napadalna trojka: D. Razingar-Brun-Lah. Lah je odšel v JLA, Razingar je poškodovan, Brun pa je bil nujno odsoten. Tako so bili Kranjskogorci že v naprej obsojeni na poraz.

Partizan je sicer zaslužen zmagal, saj so bili Beogrijanci predvsem hitrejši in tudi fizično močnejši, toda če bi bila Kranjska gora kompletna, bi bil dvoboj vsekakor bolj izenačen.

Nesreča Kranjske gore je bila tudi v tem, da ji je glavni sodnik Dremelj v 7. minuti razveljavil povsem regularen zadetek in da je prva dva zadetka prejela kljub številni premoči igralcev. Pri prvem Partizanovem zadetku so imeli gostje kar dva igralca manj na ledeni plošči, pri drugem pa enega igralca manj.

POKAL KARAVANK

KAC : JESENICE 8:6 (4:2, 3:3, 1:1)

Strelci za Jesenice: Raspet in Pristov po 2, Medja in Bešič po 1.

Obe moštvi sta nastopili znatno oslabiljeni, kar še posebej velja za Jeseničane, kajti v njihovih vrstah niso igrali poškodovani Suvak, D. in M. Horvat ter Lah.

Spričo tega je bilo pričakovati zmago Celovčanov, vendar pa je rezultat le ugoden za Jesenice.

Tekma je bila sila fer, saj so sodniki izrekli le po eno izključitev na vsaki strani.

Jeseničani so imeli sicer možnost za boljši rezultat, toda brez štirih igralcev se kaj več vseno ni dalo storiti.

V ČETRTKE BIEL

Jeseniški hokejisti pričakujejo prvi dvoboj za pokal evropskih prvakov, ki bo na sporedu danes, v četrtek, 15. oktobra, v dvorani v Podmežaklju ob 18.30, dokaj pesimistično. Nekaj najboljših igralcev je poškodovanih, v vrstah prvaka Jugoslavije pa ni tudi štirih reprezentantov: I. Ščapa, Minarca, M. Pajiča in Klemenca, ki so v JLA.

Glede na to, da je pred dvema letoma moštvo Biel v pokalu evropskih prvakov premagalo Jesenice doma s 15:1, na Jesenicah pa s 7:6, je to lep dokaz, da gre za odlično moštvo. V ekipi, ki bo v četrtek gostovala na Jesenicah, je kar sedem reprezentantov: Švice: Anken, Kölliker, Dertschinger, Dubuis, Conte, Bartschi in Lötscher. Poleg tega v vrstah Biela nastopata tudi dva kanadska profesionalca Martel Serge ter Gosselin Richmond. Zato so izgledi jeseniških hokejistov zelo majhni, vendar se nam obeta prvovrstna hokejska prireditelja, ki je ne kaže zamuditi, saj v vrstah švicarskega prvaka nastopajo resnični mojstri hokejske igre.

Državno prvenstvo:

V četrtem kolu 35. državnega prvenstva, ki bo na sporedu v soboto, 17. oktobra, bodo ob 18.30 Jeseničani gostili v dvorani v Podmežaklju moštvo Crvene zvezde, Kranjska gora pa bo gostovala v Celju.

Peto kolo bo za Jeseničane že v torek, 20. oktobra, ko bo na Jesenicah dvoboj Jesenice-Spartak, Kranjska gora pa bo v sredo, 21. oktobra, gostovala v Beogradu, kjer se bo pomerila s Crveno zvezdo.

Letos je bilo prijavljenih devet ekip, žal pa se ekipi Partizana - Hrušice in BK Trata iz Škofje Loge iz neznanih vzrokov turnirja nista udeležili. Rezultati letošnjega tekmovanja za Dugarjev memorial so bili naslednji: 1. mesto in prehodni pokal je osvojila ekipa Gradbenica - PE Jesenice, 2. Gradis - PE Jesenice, 3. BK Lesce, 4. Kres - Partizan - Javornik - Koroška Bela, 5. BK Jesenice (mladinci), 6. BK Jesenice (člani) in 7. BK Borec iz Kranja.

Ekipa Gradbenica, Gradisa in ostale so se borile za vsak punt, kar pa pri prvi ekipi BK Jesenice ni bilo opaziti. Izgledalo je, da so podcenjevali svoje nasprotnike in doživeli neupravičljiv poraz in predzadnje mesto. Če bo šlo tako naprej, bo ugled BK Jesenice kmalu sploh ni. Na lovorikah nekdanjih uspehov se ne da dolgo živeti. Tehnična komisija bo morala storiti odločnejše ukrepe za izboljšanje stanja v klubu. Vem, da je velik vzrok slabega stanja v klubu nekorekten odziv bifeja, z vsem inventarjem brez odškodnine klubu in oddaja tega GP Gorenjka. Člani, ki so zgradili igrišče in dom z bifejem, lahko samo od daleč gledajo kako drugi razpolagajo z njihovo lastnino in drago, kot v hotelu, plačujejo gostinske usluge.

Svetlin

ALPINISTIČNA ŠOLA

Alpinistični odsek Planinskega društva Jesenice vabi vse, ki želijo spoznati gorsko naravo tudi izven nadelanih poti in pozimi, da se vključijo v našo pestro dejavnost.

Za vse, ki se bodo do konca oktobra oglasili na naših sestankih, bomo organizirali alpinistično šolo.

In kaj je alpinistična šola?

Vzgoja v tej šoli temelji na naslednjih osnovnih temah:

- planinska organizacija,
- pomen in vsebina planinstva in alpinizma,
- zgodovina planinstva in alpinizma doma in v svetu,
- oprema planinca in alpinista,
- nevarnosti v gorah,
- prilaga in izvedba izleta po brezpotju,
- prilaga in izvedba plezalnega vzpona,
- orientacija,
- varstvo narave, planinska pota, spoznavanje gorstev,
- fiziologija, prehrana v gorah, trening,
- prva pomoč v gorah,
- vremensolovje,
- letna plezalna tehnika,
- zimska plezalna tehnika in turno smučanje,
- gorska reševalna služba in tehnika reševanja.

Predavanja ne bodo potekala v klasičnem šolskem stilu. Nekatera bodo spremljana z diapozitivi, nekaj predavanj bo združenih s praktičnimi vajami v plezalnem vrtcu, večina predavanj pa bo izvedenih na skupnih turah po brezpotju.

Skupne ture bodo vodili izkušeni alpinisti in gorski reševalci. Skupne ture so predvidene tako, da boste na njih spoznali tudi najbolj skrite in nedostopne kotičke martuljskih in ostalih gora, hkrati pa tudi »praktično« uporabljali znanje iz teoretičnega dela alpinistične šole.

Podrobnejše informacije o vsem tem in o vsem ostalem, kar vas še zanima, lahko dobite vsak četrtek od 19. do 20. ure v prostorih PD Jesenice (stavba TVD Partizan, Cesta železarjev 1).

Alpinistični odsek Jesenice

JESENICE : ELAN (člani) (2:2) 4:4

V nedeljo, 11. oktobra, so jeseniški nogometaši gostili ekipo Elana iz Novega mesta. V zanimivi tekmi sta ekipi igrali neodločeno.

Jeseničani so srečanje začeli zelo napadalno in si ustvarili nekaj lepih priložnosti in povedli v enajsti minuti z golom Kramarja. Še isto minuto so gostje izenačili in nato povedli po napakah domače obrambe. Med tem pa je tudi slab sodnik prestrogo izključil domačega napadalca Bešiča. Nasproh je bila sodniška trojka najslabša na srečanju. Jeseničani so izenačili preko mladega Hadžišulejmanovića.

V drugem delu so domači spet zaigrali napadalno in dosegli dva zadetka preko Sulejmanovića in Kramarja in zadržali nekaj izrednih priložnosti. Po tem so domači popustili in gostje so iz dveh nasprotnih napadov rezultat izenačili.

Nastopili so: Vukalič, Sulejmanović, Bergant, Čičković, (Okršlar), Ignjatović, Omanović, Pihler, Bešič, Kramar, Hadžišulejmanović, Panič.

JESENICE : ELAN (mladinci) (0:1) 0:3

V predtekmi članski ekip so se pomerili mladinci Jesenic in Elana iz Novega mesta. Gostje so zaslužen zmagali, saj fizično šibkejši domačini na težkem blatnem igrišču niso mogli prikazati vsega tistega, kar znajo.

Nastopili so: Spahić, Topalović, Križanić, Balić, Trkulja, Blagojević, Alagić, Ivelja, Terzić, Bešič, Pantoš.

K. Z.

DRSALNA ŠOLA

Vpis v drsalno šolo bo jutri, v petek, 16. oktobra, ob 16. uri na drsalnišči v Podmežaklju. Šola bo vsak teden v torkih ob 15. uri in petkih ob 16. uri. Šola traja dva meseca. Vpisnino 300,00 din plačate pri vpisu.

NA ŠPIK

V soboto, 10. avgusta, je bil izlet na Špik. Ob sedmih zjutraj smo se zbrali pred Murko na Jesenicah. Ker smo bili samo trije, nas je tovariš Valodij odpeljal z osebnim avtomobilom do Kranjske gore in naprej do mostu pod Eriko. Tam se namreč odepoti pot v Krnico.

Dan je bil megle in skoraj ves čas je rosilo. Kmalu smo prišli do koč v Krnici. Tam smo dobili žig vrha Špika. Naprej se je pot vlekla med bukovjem, nato med ruševjem in po plazju. Odpri se nam je lep razgled po Krnici in ceste na Vršič. Na Lipanci smo poiskali zavetje in pomicali. Med potjo smo našli okostje ovce, ki je bilo že toliko razpadlo, da je izgledalo kot strašilo. Ni nam vzelo poguma in še bolj smo zagrizli proti cilju.

Na grebenu je pihal močan veter. Včasih je malo razpihal meglo, da smo videli pred seboj vrh Špika. Na vrhu se nismo dolgo zadrževali. Zelo nas je zeblo in s čajem smo se skušali ogreti. Navzdol je šlo zelo hitro. po plazovih smo tekli in zelo hitro smo prišli v Kračji graben. Tam se začenja strma in nevarna pot. Kar oddahnili smo si, ko smo pred seboj videli Krnico. Od tam smo se odpravili v Kranjsko goro in se z avtobusom odpeljali domov.

Klemen Gričar

Dušan Intihar je dosegel letos že nekaj lepih mednarodnih uvrstitev: zmagal je na neuradnem evropskem prvenstvu v Gradcu v skokih na cilj, bil je tretji na državnem prvenstvu in najboljši Jugoslovčan na balkanskem prvenstvu v Ankari s 5. mestom v generalni razvrstitvi, balkanski prvak v skupinskih skokih na cilj, skupno z Božičem, Svetino in Jugom. (Foto Mesarić)

V SOBOTO »VSI NA KOLO ZA ZDRAVO TELO«

Komisija za množično rekreacijo pri ZTKO Jesenice organizira v soboto, 17. oktobra, trmako akcijo »VSI NA KOLO ZA ZDRAVO TELO«.

Štart udeležencev bo ob 9.30 pred športno halo v Podmežaklju. Pot bo potekala po cesti 1. maja na Blejako Dobravo, kjer bo pri vstopu v Iskro kontrolna postaja in nadaljevala po makadamu do Lipc in naprej preko Javornika do križišča pri valjarnah na Beli. Tu bo prečkala glavno cesto in se nadaljevala preko Koroške Bele (po vasi) skozi Trebež po Tomšičevi do osnovne šole Prežihov Voranc, kjer bo cilj.

Na cilju bo vsak udeleženec, ki bo prevozil traso dobil značko in nalepk. Skupino bodo spremljali z avtomobili. Organizator prosil za disciplino med akcijo, da ne bi prišlo do nesreč.

Akcije se lahko udeležijo vsi občani jeseniške občine. Otroci brez kolesarskega izpita lahko vozijo samo v spremstvu staršev. Proga ni preveč zahtevna, zato se akcije lahko resnično udeleži vsak, ki ima kolo. Torej nasvidenje v soboto!

Br.

NA JESENSKEM KROSU 738 UDELEŽENCEV

Komisija za množično rekreacijo pri ZTKO Jesenice je v sredo, 7. oktobra, pri Zvagnovem mostu za Savo pripravila letošnji jesenski kros z doslej rekordno udeležbo.

Dopolodne so se na 250 m dolgi progi pomerili cicibani iz jeseniških vzgojnih varstvenih organizacij. Prizadavne vzgojiteljice teh organizacij izredno dobro sodelujejo z ZTKO Jesenice in tako je tekmovalje najmlajših izredno dobro potekalo. Vsako skupino nastopajočih je spremljalo bučno navjanje vrstnikov, tako da je bilo to izredno doživljeno za vse prisotne. Nastopilo je 308 dečkov in deklic.

Popoldne so se na štartu zbrali ostali. V vseh kategorijah, razen pri starejših mladincih in članicah je bila udeležba dobra, žal pa se krosa iz raznoraznih vzrokov niso udeležili dijaki in dijakinje centra srednjih šol (gimnazije, ekonomske). Tako je bilo na štartu 408 tekmovalcev.

REZULTATI:

Ml. pionirke (letnik 72, 73, 74): 1. Andreja Pavlin (Tone Čufar), 2. Gojka Hrvatinin (Tone Čufar), 3. Tjaša Zunković (Kranjska gora).

Ml. pionirke (letnik 70, 71): 1. Mateja Tavčar (Zirovnica), 2. Alenka Eniko (P. Vorano), 3. Marjetka Kočila (Zirovnica).

Pionirke (letnik 68, 69): 1. Tatjana Milnar (Kr. gora), 2. Irina Vauhnik (V. P.), 3. Barbara Bernard (Kr. Bela).

Pionirke (letnik 67, 68): 1. Barbara Malenšek (ZIC) 2:40,0, 2. Nataša Kerič (Kr. gora) 2:40,3, 3. Klavdija Gomboc (Kr. gora) 2:51,2.

Skupaj je nastopilo 134 pionirk. Mladinke: 1. Pika Mlačanik (ZIC), 2. Sonja Groboljšek (šola za zdr. del.), 3. Irena Bezek (šola za zdr. del.).

Nastopilo je 20 mladink.

Pri članicah je tekla samo Danica Uršelj iz osnovne šole Polde Stražisar.

Pionirji (letnik 72, 73, 74): 1. Mladen Trstenjak, 2. Sandi Vidovič, 3. Sebastijan Gašperin (vsi Kranjska gora).

Pionirji (letnik 70, 71): 1. Edi Adamek, 2. Uroš Rot (oba Mojstrana), 3. Toni Hirsfeldler (Tone Čufar).

Pionirji (letnik 68, 69): 1. Vid Prežl, 2. Marko Baloh, 3. Božo Legat (vsi OS Zirovnica).

Pionirji (letnik 67, 68): 1. Jani Pirc (ZIC), 2. Igor Detela (ZIC), 3. Ivica Gavljak (P. V.).

Mladinci: 1. Iztok Skumave (ZIC), 2. Drago Kralj (ZIC), 3. Darko Klančec (Zelezarna).

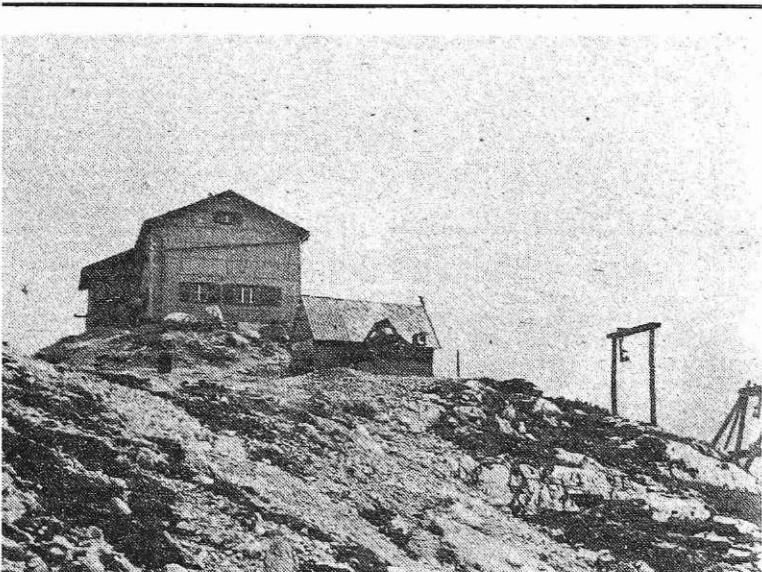
Mladinci (letnik 63, 62): 1. Amir Bešič (šola za zdr. del.), 2. Cveto Rožič (ZIC), 3. Janko Kokošar (ZIC).

Člani: 1. Andrej Janša (SK Mojstrana), 2. Jože Uršelj (Zelezarna), 3. Marjan Kramar (Zelezarna).

St. člani: 1. Ante Gašpar (kar. E. Kardeh), 2. Radomir Džekić (kar. Podkoren), 3. Faruk Muslim (kar. E. Kardeh).

Ker je letošnji kros izredno lepo uspel, so se na ZTKO Jesenice odločili, da na letošnji kros DELA, ki bo v nedeljo v Ptuj, pošljejo občinsko reprezentanco, katero sestavljajo prvi trije uvrščeni iz vsake kategorije.

B. r.

Člani PD Radovljica gradijo tovorno žičnico do Pogačnikovega doma (Foto J. Rabič)

OBSEŽNE AKCIJE ČLANOV PD RADOVLJICA

Pri Planinskem društvu Radovljica, ki šteje okrog 2.000 članov, vse leto ne poznajo počitka. Redno vsak mesec se sestajajo v svoji društveni pisarni, kjer obravnavajo številne zadeve okrog dejavnosti, osrednja pozornost pa je navedno namenjena planinskim postojankam. Društvo upravlja tri postojanke, in sicer Valvasorjev dom pod Stolom, Roblekov dom na Begunjski in Pogačnikov dom na Krških podih.

Letošnje planinsko poletno sezono so skorajda že zaključili, saj so že zaprli dve postojanki, ednole Valvasorjev dom pod Stolom bo še odprt do sredine oktobra. Na vseh postojankah so v letošnjem letu opravili vrsto potrebnih vzdrževalnih del, od tega so člani društva precej dela opravili z udarniški akcijami.

Tudi v prihodnje bo postojanke potrebno še precej obnoviti. Upravnemu odboru je od letošnjega občnega zbora v pomoč gradbeni odbor, ki skrbi za obnovitvena dela. Člani odbora bodo pregledali vse postojanke, za tem pa bodo pripravili program, kaj bo potrebno v prihodnjem letu popraviti in obnoviti.

V letošnjem letu so se pri društvu lotili tudi večje naložbe, in sicer gradnje tovarne žičnice iz Trente do Pogačnikovega doma na Krških podih. S to žičnico bodo predvsem rešili problem nemotnega oskrbovanja te planinske postojanke, ki leži na višini 2052 metrov.

Priprave za gradnjo so se začele že lani, z deli pa so v letošnji poletni sezoni nadaljevali. Dolžina tovarne žičnice bo 2700 metrov. Dela izvaja Godno gospodarstvo Tolmin, sekcija mehanizacija, z udarniškim delom pa pomagajo tudi planinci sami. Predvsem so prizadevali alpinisti in člani postaje GRS Radovljica. Letos so že postavili vse nosilne stebre ter spodnjo in zgornjo postajo žičnice. Del gradbenega materiala so do Pogačnikovega doma prenesli tudi s pomočjo helikopterja.

Po predvidevanjih bo tovarna žičnica dokončno zgrajena do prihodnje poletne planinske sezone.

J. Rabič

IZLET V MALO PIŠNICO

Na sestanku planinskega krožka smo se že v ponedeljek dogovorili, da bomo šli v soboto, 3. oktobra, na izlet prek Male Pišnice na Vršič.

V zgodnjih jutranjih urah smo se zbrali pred Čufarjem in se z avtobusom peljali do Kranjske gore. V bližnji trgovini smo kupili še nekaj slaščic, da bi se na počivališčih posladkali in si sproti obnovljali energijo. Pot smo nadaljevali proti Mali Pišnici. Ta malo znana dolina, preprejena z lovskimi stezami in krmiščji za živali, nas je pričakala v pisani paleti jesenskih barv. Kmalu smo prispeli do lovske koč pod Ciprikom, kjer smo si odpočili. Pot smo nadaljevali skozi gozd, kjer je bilo mnogo gob. Nabirali smo jih kar v vrečke in ne nehno hiteli, da ne bi zaostali za tovarišem. Kmalu smo se vzpeli nad gozdno mejo in hodili med grmičevjem - le sem ter tja je rasel kakšen macesen.

Po dobri uri hoje smo spet počivali. Zapihal je hladen veter, zato smo iz

nahrbnikov potegnili topla oblačila. Ne nadoma nas je tovariš Valodij poklical k sebi in nam pokazal proti skalam, kjer so se pasli gamsi. Žal smo bili preglašni in smo jih pregledali. Ker je bilo hladno, nam ni kazalo drugega, kot da smo spet vzeli pot pod noge. Prišli smo do stene, kjer smo preizkusili svoje plezalne sposobnosti. Tovariš Valodij nas je privezal na vrh, da smo najbolj strmi del preplezali. Sledila je lažja pot. Kmalu smo v doljavi zagledali Erjavčovo koč. Pospesili smo korak. Do koč smo prišli, ne da bi se zavedali poti, tako nas je razganjala radost. Dobili smo čaj, se pogreli in se prijetno zabavali.

Dan je minil v veselju in tovariškem razpoloženju, kakršnega poznamo le razpoloženju.

Gaber Rozman b b in Boštjan Sikosek b a - planinski krožek ČOS Tone Čufar Jesenice